ҚР ҰКП НПП РК
АТАМЕКЕН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ
БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

БЕКІТЕМІН
Басқарушы директор –
Адами капиталды дамыту
департаментінің директоры
_____ А.А.Бейсенбенов
«12» _____12_____2025 ж.

«Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі» мемлекеттік мекемесімен 2025 жылғы 24 қыркүйектегі №84 көрсетілетін қызметтерді мемлекеттік сатып алу туралы шартына сәйкес білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру бойынша

ҚОРЫТЫНДЫ ЕСЕП
(5 ТОМ)

Астана қаласы, 2025 жыл

МАЗМҰНЫ

1. Аббревиатуралардың толық жазылуы ……..... 3
2. Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары …..... 4
3. «Ветеринарлық медицина» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……..... 5
4. «Ветеринарлық санитария» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ..……..... 34
5. «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……. 60
6. «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……..... 87
7. «Химия (ғылым)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп 128
8. «Химия (білім беру)» білім беру бағдарламалары бойынша есеп … 162
9. «Химия - биология» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ….. 193
10. «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламалары бойынша есеп ……..... 229
11. «Психология» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 276
12. «Аударма ісі» білім беру бағдарламалары бойынша есеп …… 315
13. «Шетел филологиясы» білім беру бағдарламалары бойынша есеп .. 362

АББРЕВИАТУРАЛАРДЫҢ ТОЛЫҚ ЖАЗЫЛУЫ

«Атамекен» ҰКП	–	«Атамекен» ұлттық кәсіпкерлер палатасы
ҚР ҒЖБМ	–	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ББ	–	білім беру бағдарламасы
ЖЖОКБҰ	–	жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары
ЖОО	–	жоғары оқу орнынан
ҰБТ	–	ұлттық бірыңғай тестілеу
ПОҚ	–	профессор-оқытушылар құрамыны
ЭПК	–	элективті пәндер каталогы
МББ	–	модульдік білім беру бағдарламасы
т.б	–	тағы басқалары
IAAR	–	Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі
FIBAA	–	Foundation for International Business Administration Accreditation
IQAA	–	Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігі
ASIIN	–	Accreditation Agency for Degree Programs in Engineering, Computer Science, Science and Mathematics
ABET	–	Инженерлік және технологиялық бағдарламаларды аккредиттеу жөніндегі кеңес
ACQUIN	–	Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute
ARQA	–	Аккредиттеу және білім беру сапасын сараптау тәуелсіз агенттігі
MusiQuE	–	Music Quality Enhancement
ECAQA	–	Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің еуразиялық орталығы
CAAAE	–	Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығы
ACBSP	–	Бизнес мектептері мен бағдарламаларын аккредиттеу кеңесі

Шартқа қосымшада көрсетілген критерий атауларының ұсынылған есептегі қысқартылған атаулары

№	Шарттағы атауы	Есептегі атауы
1	Білім беру бағдарламасын жұмыс берушілермен әзірлеу немесе келісу туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу
2	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау	Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау
3	Тиісті сала бойынша профессорлық-оқытушылар құрамынан (ПОҚ) практиктерді оқу процесіне тарту туралы мәліметтерді талдау	Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі
4	ПОҚ сапасын талдау (студенттер мен оқытушылар арақатынасы (1 оқытушыға шаққандағы студенттер саны), ғылыми дәрежесі бар оқытушылардың үлесі);	Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері, ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы, Дәрежелі оқытушылардың үлесі
5	Білім беру бағдарламаларының мамандандырылған аккредиттеуден өтуі туралы мәліметтерді талдау	Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу
6	Білім беру бағдарламалары бойынша оқуға түскендердің орташа ҰБТ балын талдау	Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы
7	Академиялық ұтқырлық шеңберінде білім алған студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Академиялық ұтқырлық
8	Білім беру бағдарламасы бойынша оқып жатқан шетелдік студенттердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Шетелдік студенттердің үлесі
9	Магистратура мен резидентурада оқуын жалғастырған түлектердің үлесі туралы мәліметтерді талдау	Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі
10	2024 жылғы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін 2000 білім беру бағдарламасы бойынша түлектердің зейнетақы аударымдарының болуы немесе болмауы бойынша талдау	Түлектердің мансаптық перспективалары
11	Білім беру бағдарламаларын бағалауды талдау	Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау

6В091 Ветеринария даярлау бағыты
В083 Ветеринария білім беру бағдарламасы тобы
«Ветеринарлық медицина» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 7 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	10	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	**3,22**
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	**2,78**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	5	**2,78**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	**1,44**
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**1,44**
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті жетекші орынға ие болды, өйткені

олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	15	1951	**4,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	708	**2,79**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	14	1800	**1,84**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	13	1021	**1,17**
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7	415	**1,14**
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	327	**1,10**
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	153	**0,87**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ұйымнан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерий бойынша көшбасшы – Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8	0	**2,50**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	5	0	**1,56**
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	3	0	**0,94**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	0	**0,63**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	1	0	**0,31**
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	**0,00**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті жетекші орындардың бірін иеленді.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша рейтингке қатысатын 7 ЖЖОКБҰ-ның 6-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	ACQUIN	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**3,57**
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	**2,55**
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	**2,55**
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	**2,55**
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	**2,55**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

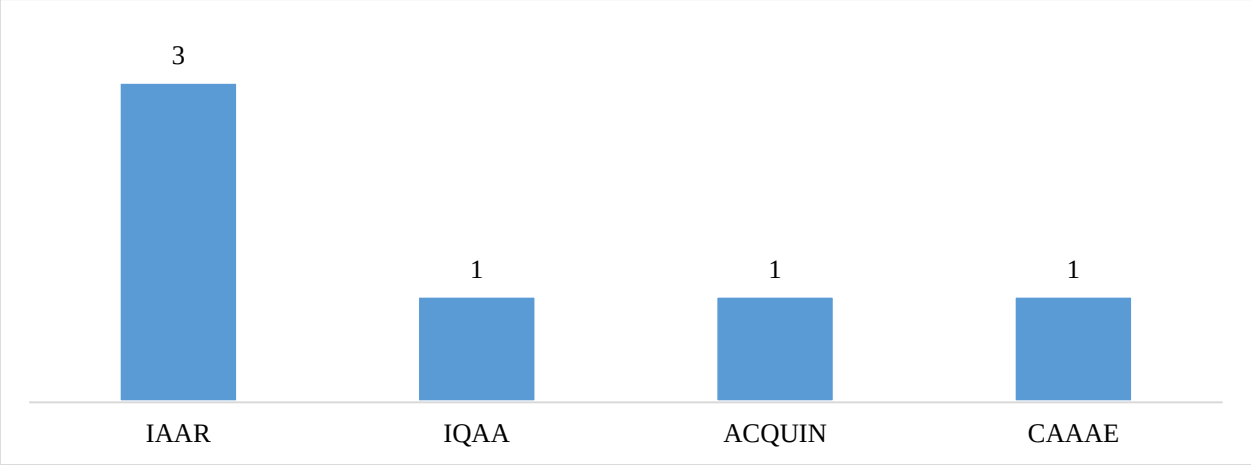

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 6 ББ-ның 3-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8,50	**4,25**
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	8,25	**4,13**
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,66	**3,83**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7,66	**3,83**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,50	**3,75**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,33	**3,67**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,00	**3,50**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	166	15	**5,00**
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	369	1	**0,15**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	257	0	**0,00**
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	151	0	**0,00**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	785	0	**0,00**
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	415	0	**0,00**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	260	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, академиялық ұтқырлық бағдарламасы тек екі университетте ғана іске асырылады, олардың ішінде Семей қаласының Шәкәрім атындағы университетінің көрсеткіші жоғары.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1.«Табын жағдайында ұсталған жылқылардағы стронгилятоздарға қарсы препараттардың тиімділігі»; 2.«Ірі қара малдың гельминтоздары кезінде топтық өңдеу әдісі».	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	305	21	6,88	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	103	7	6,79	**4,94**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	31	2	6,45	**4,69**
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	49	3	6,12	**4,45**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	110	4	3,63	**2,64**
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	97	2	2,00	**1,50**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	12	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 707 болса, оның

ішінде 39 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 5,51% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті және С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	63,9	**2,28**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	63,6	**2,27**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	63,5	**2,27**
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	62,9	**2,25**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	59,4	**2,12**
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	57,8	**2,07**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	55,8	**1,99**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 60 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге

деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	260	7	2,69	**5,00**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	166	4	2,40	**4,48**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	415	5	1,20	**2,24**
4	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	151	1	0,66	**1,23**
5	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	369	1	0,27	**0,50**
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	785	2	0,25	**0,47**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	257	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Ветеринарлық медицина» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,83% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929,0	12917,0	13,9	**5,00**
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291,0	4666,0	16,0	**4,34**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436,0	7147,0	16,3	**4,24**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,0	9031,0	19,1	**3,63**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,0	22327,0	19,1	**3,62**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,0	6524,0	20,9	**3,31**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,0	11010,0	40,7	**1,70**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13,9 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436,0	265,0	60,7	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929,0	548,0	58,9	**4,85**
3	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,0	148,0	47,5	**3,91**
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291,0	133,0	45,7	**3,76**
5	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,0	119,0	44,0	**3,63**
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,0	199,0	42,2	**3,48**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,0	367,0	31,5	**2,60**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 51% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53000,00	**5,00**
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123,20	**3,27**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,68**
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3965,50	**1,12**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998,00	**1,12**
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800,30	**1,10**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481,49	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**5,00**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021	**4,75**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**3,75**
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416975	**3,49**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**2,18**
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	**1,20**
7	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402484	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 439 118 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті – 484 686 теңге, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті – 531 021 теңге, көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;

- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

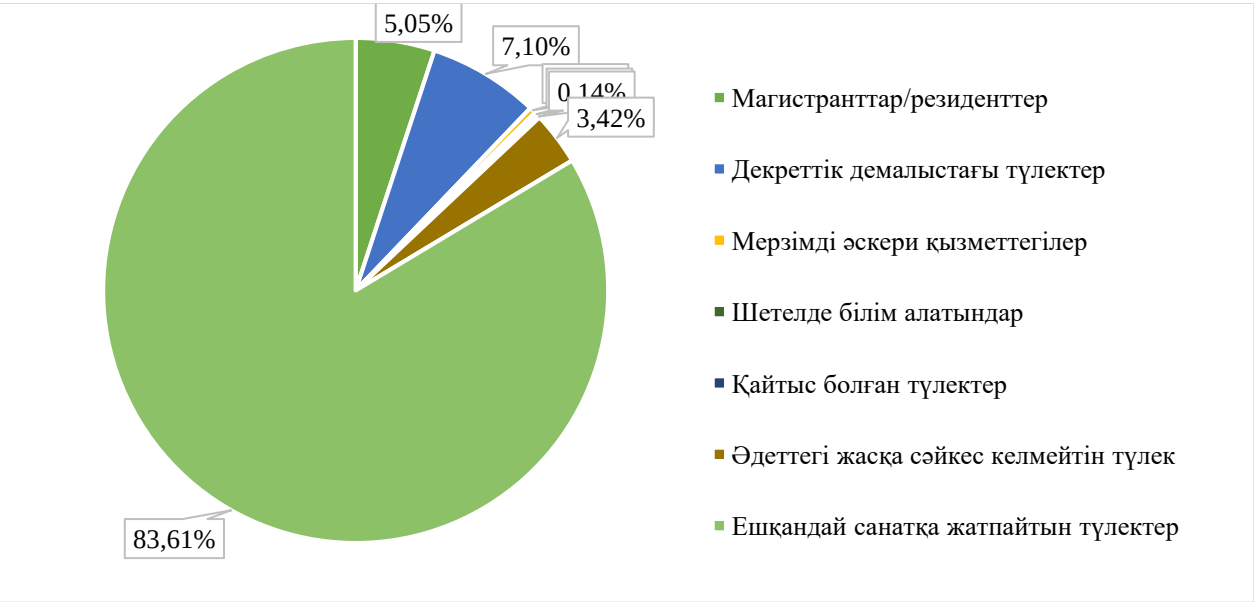

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 732 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 52; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 3; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 37; шетелде білім алатын түлектер – 2; әдеттегі жасқа сәйкес келмейтін түлек – 25.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	26	96%	81%	15%	**4,35**
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	83	94%	81%	13%	**4,30**
3	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	10	90%	80%	10%	**4,20**

4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	93	88%	76%	12%	**4,05**
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	246	86%	77%	9%	**4,04**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	88	86%	69%	17%	**3,81**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	45	95%	62%	33%	**3,78**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 90,9%-ды құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті. Соңғы позицияда Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 3,78 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

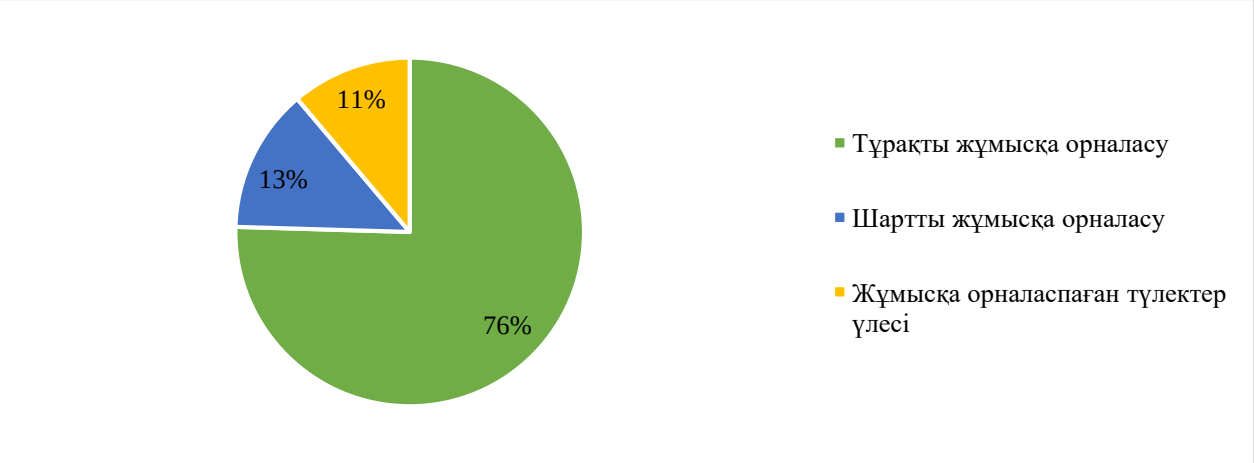

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 76%-ы тұрақты, ал 13%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	95%	89%	96,2%
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	78%	89%	90,0%
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	86%	70%	94,0%

4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	-	82%	86,2%
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	78%	63%	86,4%
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	83%	84%	88,2%
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	90%	76%	95,6%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес, бұл критерий бойынша өткен жылмен салыстырғанда келесі оқу орнының көрсеткіштері жақсарған: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті және С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

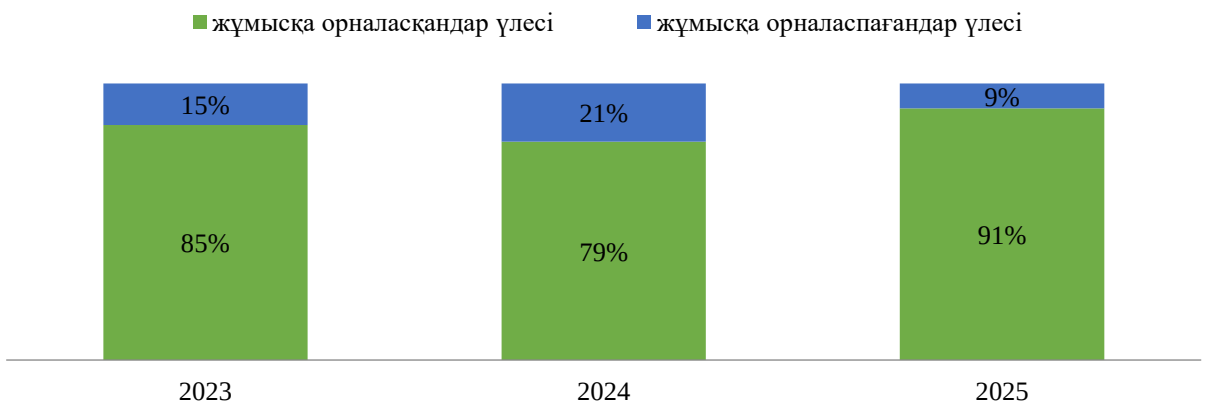

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 85%, 2024 жылы - 79%, ал 2025 жылы - 91% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының

еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1,50	**4,77**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,89	**4,59**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,09	**4,51**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2,25	**4,43**
5	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2,40	**4,36**
6	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,43	**4,35**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,89	**4,14**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

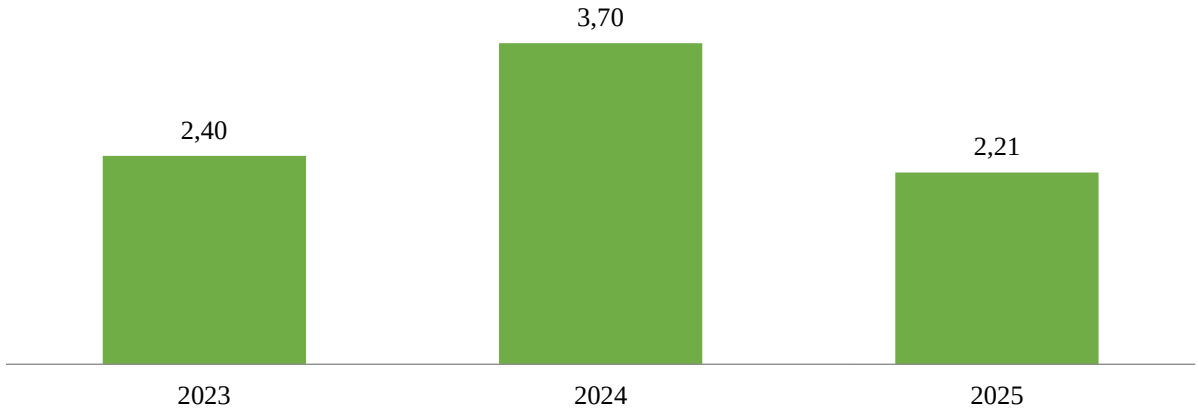

5-диаграмма еңбек нарығында «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері нашарлаған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,40 айды, 2024 жылы 3,70 айды, ал 2025 жылы 2,21 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	174 034	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	179 606	**4,85**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	156 046	**3,52**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	113 026	**1,78**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	116 141	**1,67**
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	101 076	**1,34**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	96 011	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В09101 Ветеринарлық медицина	3,466	**1/7**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В09103 Ветеринария	3,461	**2/7**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В09101 Ветеринариялық қауіпсіздік	3,395	**3/7**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В09101 Ветеринарлық медицина	3,272	**4/7**

5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В09111 Ветеринарлық медицина	3,026	**5/7**
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В09100 Ветеринария	2,995	**6/7**
7	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В09104 Ветеринария	2,779	**7/7**

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4 / 6	4 / 7	7 / 7
2	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	5 / 6	6 / 7	6 / 7
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6 / 6	7 / 7	5 / 7
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1 / 6	3 / 7	4 / 7
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2 / 6	2 / 7	3 / 7
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3 / 6	5 / 7	2 / 7
7	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	-	1 / 7	1 / 7

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Ветеринарлық медицина» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылған. 2023 жылы рейтингтің көшбасшылары қатарында А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгеріп, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті алдыңғы орынға шықты. 2025 жылы көшбасшылар құрамы өзгеріссіз қалды. Ал М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті үш жыл бойы соңғы орындарды иеленген.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Ветеринарлық медицина»

саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Ветеринарлық медицина» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В09101 Ветеринарлық медицина
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В09104 Ветеринария
3	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В09100 Ветеринария
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В09101 Ветеринарлық медицина
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В09111 Ветеринарлық медицина
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В09101 Ветеринариялық қауіпсіздік
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В09103 Ветеринария

6В091 Ветеринария даярлау бағыты
В083 Ветеринария білім беру бағдарламасы тобы
«Ветеринарлық санитария» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 4 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Баишев университеті	3	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3	**5,00**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**3,00**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Баишев университеті мен С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс

тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Баишев университеті	7	678	**5,00**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	506	**1,97**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	17	1286	**1,71**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3	167	**0,56**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ұйымнан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерий бойынша көшбасшы – Баишев университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені

ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8	1	**5,00**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	0	**0,63**
3	Баишев университеті	0	0	**0,00**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша рейтингке қатысатын 4 ЖЖОКБҰ-ның 4-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	ACQUIN	**5,00**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	**2,98**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**2,98**
4	Баишев университеті	CAAAE	**1,79**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

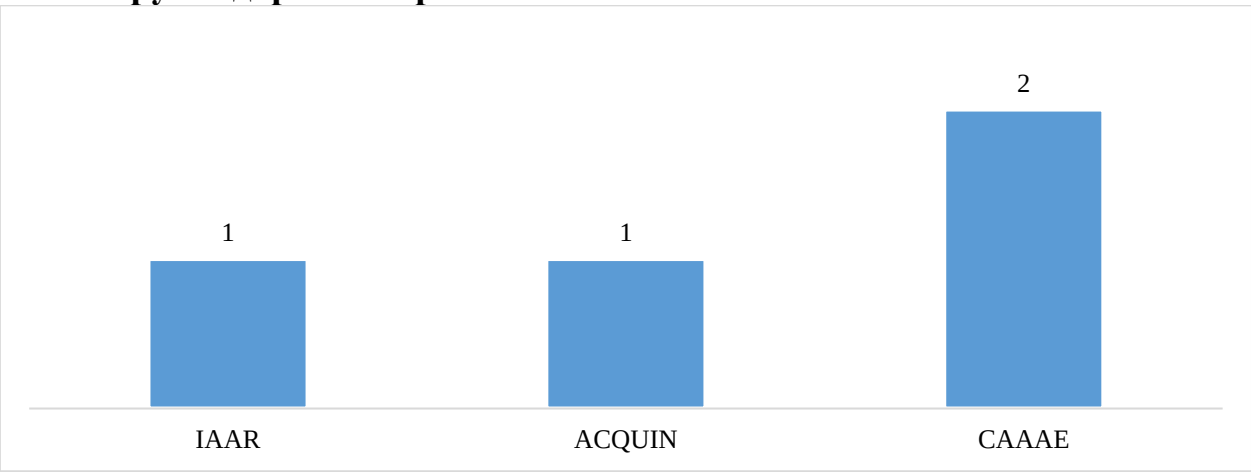

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 4 ББ-ның 2-і CAAAE - Орталық Азия білім жүйесін аккредиттеу қауымдастығыда аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге

қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	8,00	**4,00**
2	Баишев университеті	7,16	**3,58**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6,66	**3,33**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6,41	**3,21**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті және Баишев университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	58	1	**5,00**
2	Баишев университеті	64	0	**0,00**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	93	0	**0,00**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	338	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, академиялық ұтқырлық тек Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінде анықталды.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1.Несортты картоп пен фитогениктер қосылған экструдталған комбикорм дайындау тәсілі 2. Жануарлардағы маститтің алдын алу және емдеу үшін арналған азықтық қоспа және оны дайындау тәсілі	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінде бар екендігі расталды.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді

қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	72	9	12,5	**5,00**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	83	5	60,2	**2,41**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	25	1	4,00	**1,60**
4	Баишев университеті	28	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындылары көрсетілген. Түлектердің жалпы саны 208 болса, олардың ішінде 15 түлек магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 7,2%-ды құрайды. Кестеге сәйкес, магистратураға түскен түлектердің ең жоғары үлесі келесі оқу орнына тиесілі: С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай

ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	62,3	**2,32**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	52,9	**2,27**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	64,9	**2,23**
4	Баишев университеті	63,5	**1,89**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 60 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі	Балл

		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	58	6	10,3	**5,00**
2	Баишев университеті	64	0	0,00	**0,00**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	93	0	0,00	**0,00**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	338	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Ветеринарлық санитария» ББ жалпы контингентіндегі үлесі көрсетілген, ол 1,08%-ды құрайды. Шетелдік студенттердің контингенттегі үлесі тек Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университетінде анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар

саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып,

білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	12917	14	**5,00**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	7147	16	**4,24**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	**3,63**
4	Баишев университеті	120	3141	26	**2,66**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетіде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	61	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	548	60	**4,85**
3	Баишев университеті	120	65	54	**4,46**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	**3,48**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 52% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын

бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53000,00	**5,00**
2	Баишев университеті	3141	5839,00	**1,17**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998,00	**1,02**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800,30	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің

орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484 686	**5,00**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531 021	**4,82**
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402 483	**2,21**
2	Баишев университеті	297 013	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 428801 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті – 484 686 теңге, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті – 531 021 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады.

Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

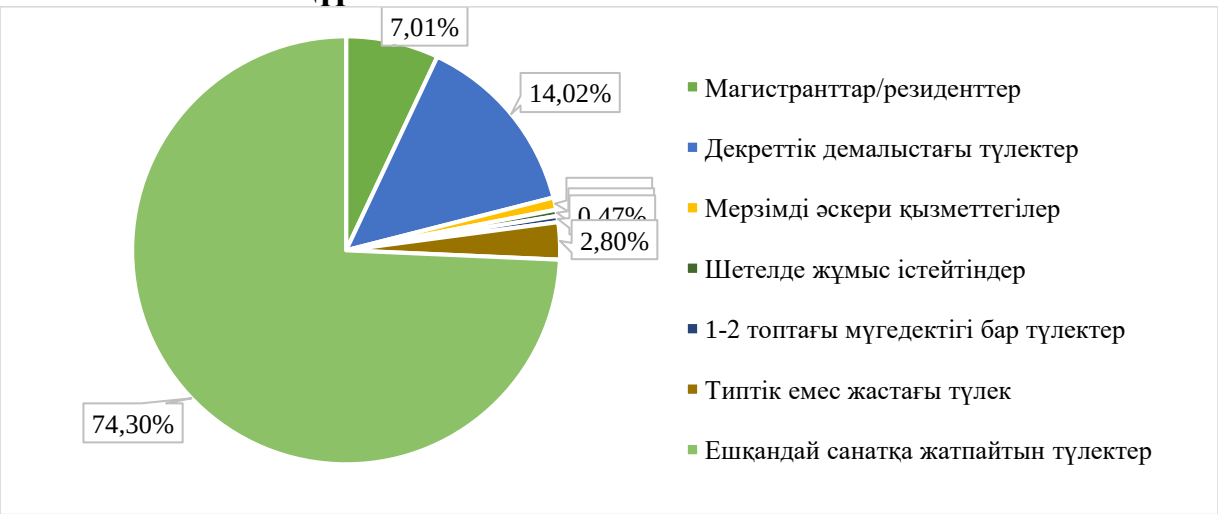

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 214 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 30; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 15; шетелде жұмыс істейтіндер – 1; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1; Типтік емес жастағы түлек – 6.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	17	100%	94%	6%	**4,82**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	59	89%	75%	14%	**4,00**
3	Баишев университеті	21	90%	71%	19%	**3,95**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	59	90%	56%	34%	**3,47**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 92% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: А. Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті. Соңғы позицияда Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 3,47 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

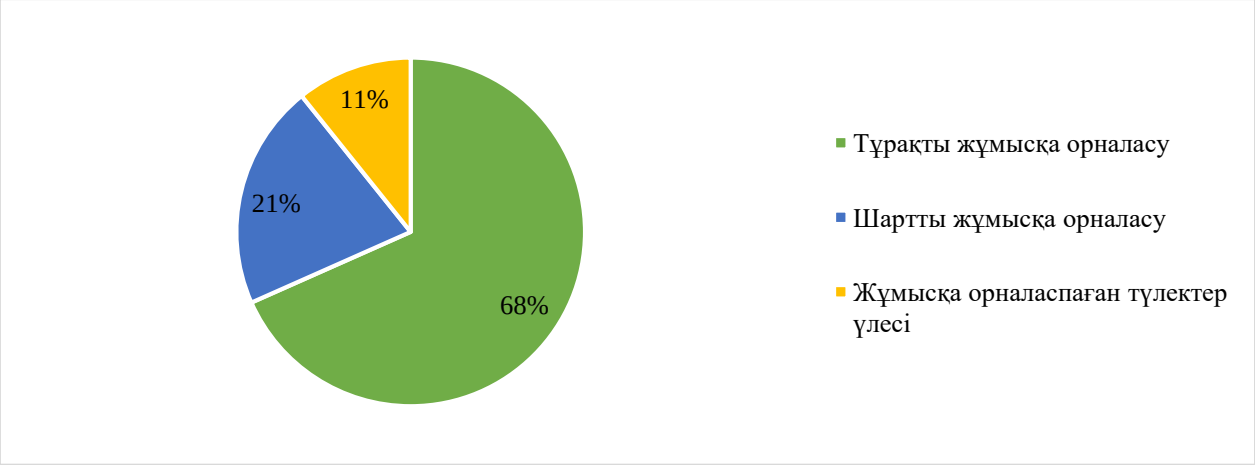

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 68%-ы тұрақты, ал 21%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	93%	80%	100,0%
2	Баишев университеті	-	57%	90,5%
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	-	63%	89,8%
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	81%	76%	88,1%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Баишев университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

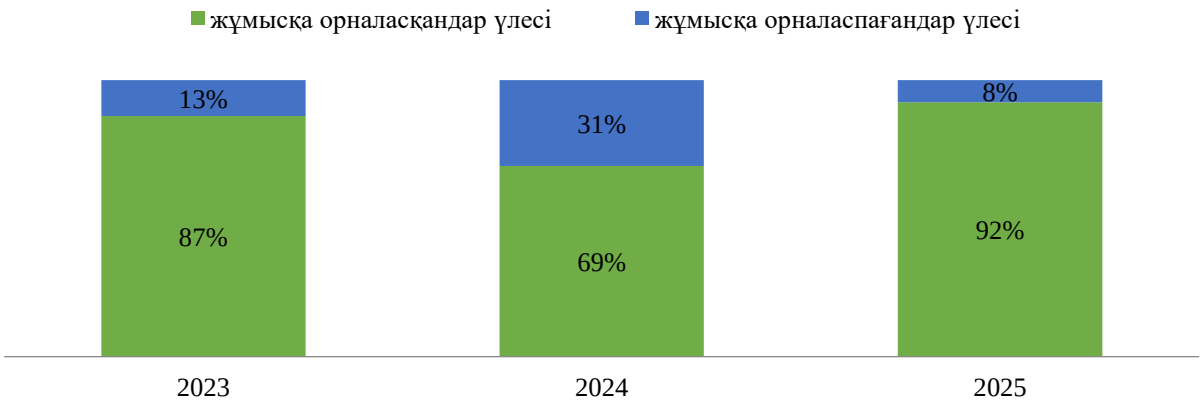

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 69%, ал 2025 жылы - 92% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Баишев университеті	2,00	**4,55**
2	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,18	**4,46**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2,34	**4,39**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3,04	**4,07**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдың ішінде жұмысқа орналасқан: Баишев университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

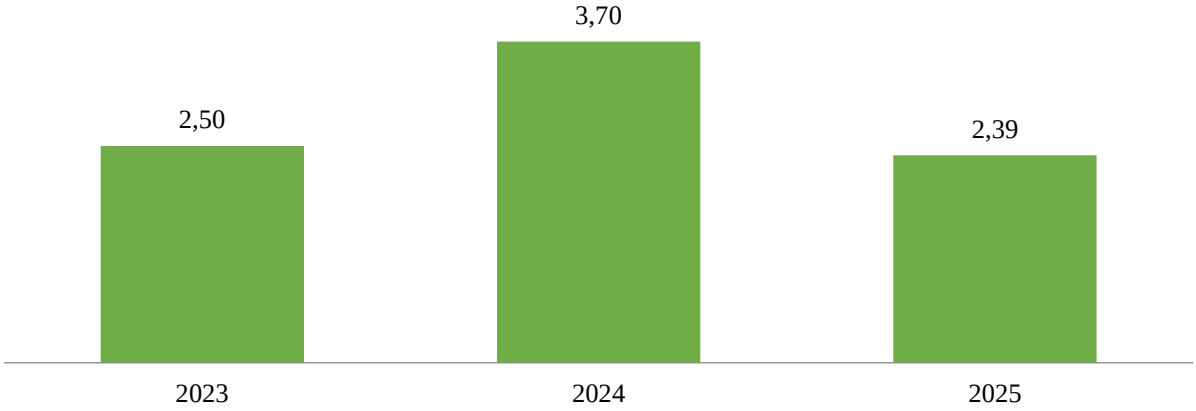

5-диаграмма еңбек нарығында «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 3,70 айды, ал 2025 жылы 2,39 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	227683,1	**5,00**
2	Баишев университеті	168202,7	**3,90**
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	185486,7	**3,64**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	93884,4	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті. Ең төменгі көрсеткішті А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В09102 Азық-түлік қауіпсіздігі	3,492	**1/4**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В09103 Ветеринариялық тамақ қауіпсіздігі және технологиясы	3,476	**2/4**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В09102 Ветеринарлық санитария	3,185	**3/4**
4	Баишев университеті	6В09131 Ветеринария	3,064	**4/4**

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, көшбасшы С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті болды.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2 / 3	2 / 6	3 / 4
2	Баишев университеті	-	5 / 6	4 / 4
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	-	3 / 6	2 / 4
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	1 / 3	1 / 6	1 / 4

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Ветеринарлық санитария» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылған. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді, бірақ С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті көшбасшылық орнын сақтады. 2025 жылы көшбасшылар құрамында өзгеріс болмады. Екі жыл бойы соңғы орындарды Баишев университеті иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Ветеринарлық санитария» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Ветеринарлық санитария» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В09102 Ветеринарлық санитария
2	Баишев университеті	6В09131 Ветеринария
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В09103 Ветеринариялық тағам қауіпсіздігі және технологиясы
4	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В09102 Азық-түлік қауіпсіздігі

6В071 Инженерия және инженерлік іс даярлау бағыты
В061 Материалтану және технологиялар білім беру бағдарламасы тобы «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 4 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,00**
3	Қарағанды индустриялық университеті	1	**1,00**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6	942	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	312	**2,81**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6	693	**1,96**
4	Қарағанды индустриялық университеті	2	115	**0,81**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшы: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2	0	**2,50**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**1,25**
3	Қарағанды индустриялық университеті	1	0	**1,25**
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені

туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысатын 4 ЖЖОКБҰ-ның 3-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	ACQUIN	**5,00**
2	Қарағанды индустриялық университеті	IQAA	**2,55**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR	**2,55**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

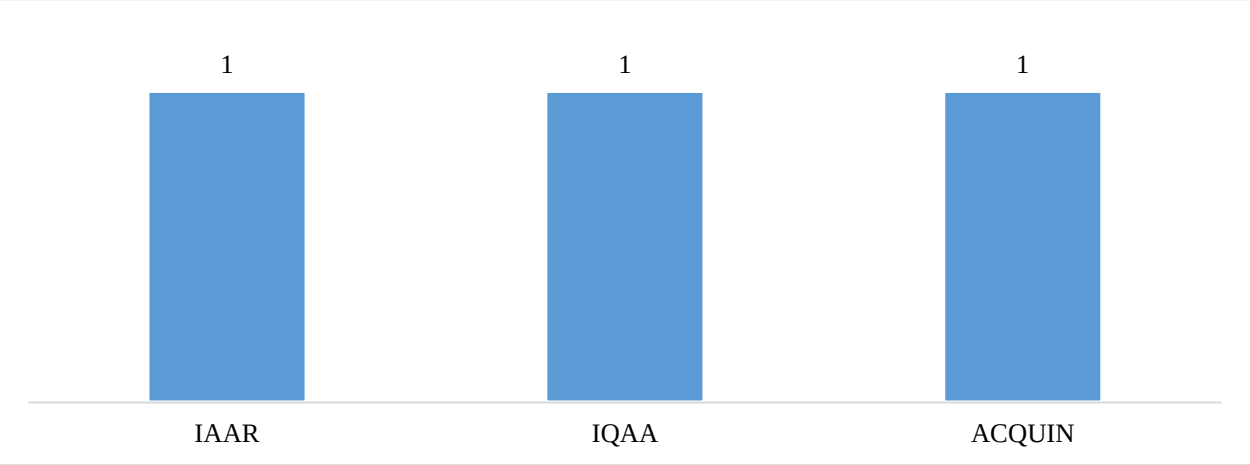

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 3 ББ-ның 1-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігі, 1-і ACQUIN - Accreditation, Certification and Quality Assurance Institute және 1-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7,75	**3,88**
2	Қарағанды индустриялық университеті	6,42	**3,21**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6,42	**3,21**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6,25	**3,13**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	496	1	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	16	0	**0,00**
3	Қарағанды индустриялық университеті	17	0	**0,00**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, тек келесі ЖЖОКБҰ Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетіне тиесілі.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	Полистиролдан газдандырылатын модельді дайындау тәсілі	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	16	1	6,25	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	16	1	6,25	**5,00**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	9	0	0,00	**0,00**
4	Қарағанды индустриялық университеті	7	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 48 болса, оның ішінде 2 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 4,2% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектер тек екі оқу орындарына тиесілі: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ	Балл

		балы	
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	83	**2,95**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	57	**2,04**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	57	**2,02**
4	Қарағанды индустриялық университеті	54	**1,91**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 63 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	7	5	71,4	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	16	0	0,0	**0,00**

3	Қарағанды индустриялық университеті	17	0	0,0	**0,00**
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	496	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ жалпы контингентіндегі үлесі көрсетілген, ол 0,9%-ды құрайды. Шетелдік студенттердің контингенттегі тек Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті анықталды.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31

қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626,00	9112,00	15	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**4,44**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824,00	14443,00	18	**4,15**
4	Қарағанды индустриялық университеті	123,00	2744,00	22	**3,26**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 15 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде

сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824,00	447,00	54	**5,00**
2	Қарағанды индустриялық университеті	123,00	60,00	49	**4,50**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626,00	228,00	36	**3,36**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	34	**3,13**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 43% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті және Қарағанды индустриялық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды

сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қарағанды индустриялық университеті	2744	15687,00	**5,00**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982,00	**4,47**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549,00	**1,55**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қарағанды индустриялық университеті және Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми

зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	**5,00**
2	Қарағанды индустриялық университеті	510403,6	**3,86**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746,4	**3,62**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелері көрсетілген. «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 505 000 теңгені құрады. Рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында алғашқы орындарды Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті иеленіп, 551 412 теңге көрсеткішін көрсетті.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы

жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 48 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 6; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 2; .

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	13	93%	85%	8%	**4,38**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14	78%	71%	7%	**3,71**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7	86%	43%	43%	**3,00**
4	Қарағанды индустриялық университеті	5	100%	20%	80%	**2,60**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті. Соңғы позицияда Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті болды, онда жалпы көрсеткіш – 2,60 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

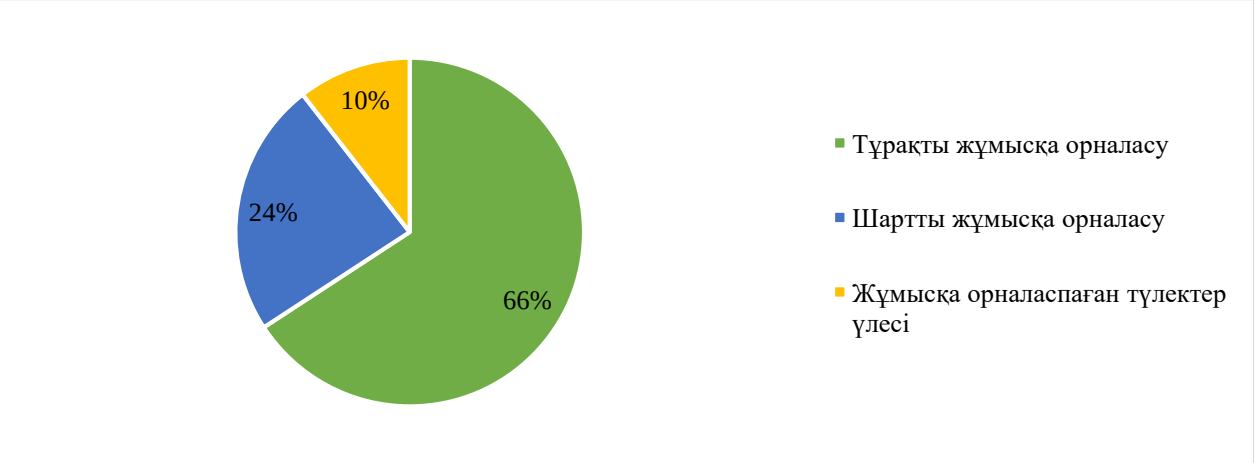

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 66%-ы тұрақты, ал 24%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 10%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	-	93%	78,6%
2	Қарағанды индустриялық университеті	80%	100%	100,0%
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	91%	77%	92,3%
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	-	85,7%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі Қарағанды индустриялық университетінің көрсеткіштері жақсарған. Ал көрсеткіштің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

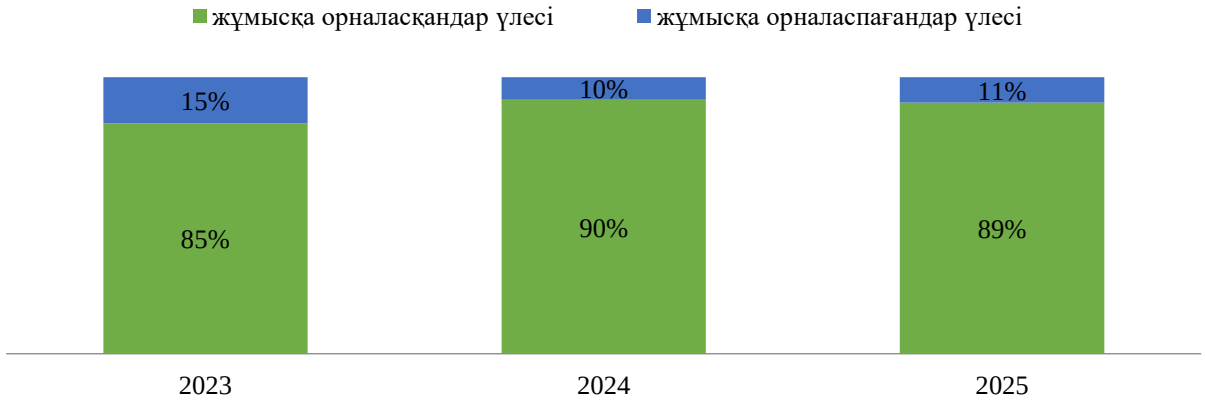

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 85%, 2024 жылы - 90%, ал 2025 жылы - 89% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1,29	**4,87**
2	Қарағанды индустриялық университеті	2,00	**4,55**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	2,67	**4,24**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	3,70	**3,77**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, Қарағанды индустриялық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

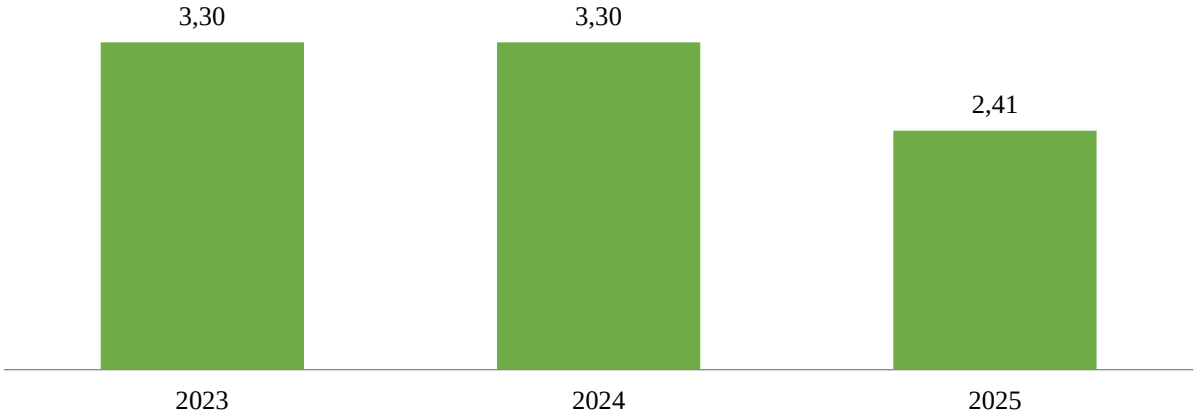

5-диаграмма еңбек нарығында «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,30 айды, 2024 жылы 3,30 айды, ал 2025 жылы 2,41 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Қарағанды индустриялық университеті	236449,0	**5,00**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	206609,6	**2,84**

3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	144053,6	**1,03**
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	144710,0	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша көшбасшы – Қарағанды индустриялық университеті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07103 Материалтану және жаңа материалдар технологиясы	3,686	**1/4**
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07109 Инженерлік физика және материалтану	3,448	**2/4**
3	Қарағанды индустриялық университеті	6В07103 Материалтану және жаңа материалдар технологиясы	2,521	**3/4**

4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В07116 Материалтану және жеңіл өнеркәсіп материалдарының технологиясы	2,256	**4/4**

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, көшбасшы Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті болды.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	1 / 3	3 / 4	1/4
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	-	1 / 4	2/4
3	Қарағанды индустриялық университеті	2 / 3	2 / 4	3/4
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	-	4/4

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгеріп, Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті көшбасшылық орнын иеленді. 2025 жылы көшбасшылықты Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Материалтану және жаңа материалдар технологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07103 Материалтану және жаңа материалдар технологиясы
2	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07109 Инженерлік физика және материалтану
3	Қарағанды индустриялық университеті	6В07103 Материалтану және жаңа материалдар технологиясы
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В07116 Материалтану және жеңіл өнеркәсіп материалдарының технологиясы

6В075 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша) даярлау бағыты
В076 Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша) білім беру бағдарламасы тобы
«Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 23 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	36	**5,00**
2	Торайғыров университеті	8	**1,89**
3	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8	**1,89**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7	**1,78**
5	Алматы технологиялық университеті	6	**1,67**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	**1,67**
7	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4	**1,44**
8	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	4	**1,44**
9	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	4	**1,44**
10	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	4	**1,44**
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	3	**1,33**

12	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	**1,33**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	**1,33**
14	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	3	**1,33**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	**1,22**
16	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	**1,22**
17	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2	**1,22**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,11**
19	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,11**
20	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	**1,11**
21	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	1	**1,11**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	**0,00**
23	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті ең жоғары нәтиже көрсетті, өйткені білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	15	1379	**3,78**
2	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	2	336	**3,60**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	30	3872	**3,14**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	4	703	**2,94**
5	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	1	180	**2,57**
6	Торайғыров университеті	8	699	**2,43**
7	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	4	529	**2,14**
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7	728	**1,98**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	273	**1,93**
10	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	5	568	**1,88**
11	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	4	114	**1,87**
12	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	2	198	**1,85**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	120	**1,83**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7	523	**1,74**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	150	**1,44**
16	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	2	138	**1,41**
17	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1	84	**1,41**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	501	**1,41**
19	Алматы технологиялық университеті	19	1336	**1,39**
20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	3	232	**1,31**
21	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	5	293	**0,97**
22	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	2	48	**0,71**
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті және Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Алматы технологиялық университеті	1	1	**2,86**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7	0	**2,50**
3	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6	0	**2,14**
4	Торайғыров университеті	3	0	**1,07**
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	3	0	**1,07**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	3	0	**1,07**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	0	**1,07**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	0	**0,71**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	0	**0,71**

10	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	2	0	**0,71**
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2	0	**0,71**
12	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1	0	**0,36**
13	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	1	0	**0,36**
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	0	**0,36**
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	**0,00**
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
17	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	0	0	**0,00**
18	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	0	0	**0,00**
19	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	0	0	**0,00**
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	**0,00**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**
22	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	0	0	**0,00**
23	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Алматы технологиялық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 23 ЖЖОКБҰ-ның 22-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	ACQUIN	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**3,57**
3	Торайғыров университеті	CAAAE	**3,57**
4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	IQAA	**3,57**
5	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	IQAA	**3,57**
6	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	IQAA	**3,57**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	**3,57**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	CAAAE	**3,57**
9	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	IAAR	**3,57**
10	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	IAAR	**3,57**
11	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	IQAA	**3,57**
12	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	НКЦА (NKCA)	**3,57**
13	Алматы технологиялық университеті	IQAA	**3,57**
14	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	CAAAE	**3,57**
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	**3,57**
16	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**3,57**
17	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	IAAR	**3,57**
18	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	IAAR	**3,57**
19	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	IAAR	**3,57**
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	**3,57**
21	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	IAAR	**3,57**
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IAAR	**3,57**
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

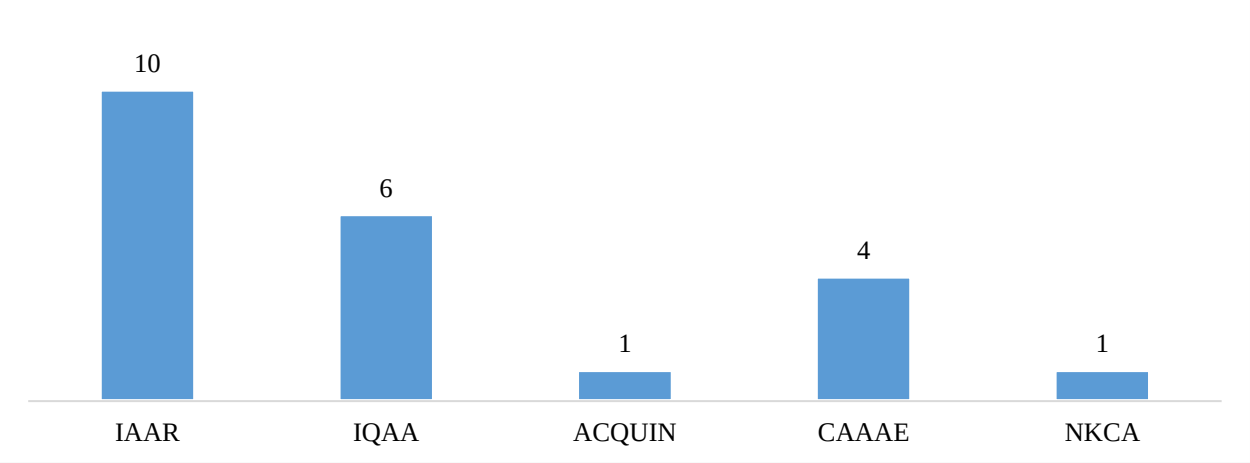

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 22 ББ-ның 10-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	10,00	**5,00**
2	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	9,08	**4,54**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9,08	**4,54**
4	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	9,00	**4,50**
5	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	9,00	**4,50**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,92	**4,46**
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	8,92	**4,46**
8	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	8,92	**4,46**
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	8,70	**4,35**
10	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8,58	**4,29**
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8,50	**4,25**
12	Торайғыров университеті	8,42	**4,21**

13	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8,33	**4,17**
14	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,25	**4,13**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,17	**4,09**
16	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,17	**4,09**
17	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	8,17	**4,09**
18	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8,08	**4,04**
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,08	**4,04**
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,00	**4,00**
21	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7,92	**3,96**
22	Алматы технологиялық университеті	7,67	**3,84**
23	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	7,58	**3,79**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орынды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	196	57	**5,00**
2	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	37	6	**2,79**
3	Алматы технологиялық университеті	408	19	**0,80**
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	47	2	**0,73**
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	115	4	**0,60**
6	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	65	2	**0,53**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	71	0	**0,00**
8	Торайғыров университеті	58	0	**0,00**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	111	0	**0,00**
10	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	53	0	**0,00**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	44	0	**0,00**
12	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	147	0	**0,00**
13	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	39	0	**0,00**
14	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	115	0	**0,00**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	496	0	**0,00**
16	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	14	0	**0,00**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	88	0	**0,00**
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	284	0	**0,00**
19	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	24	0	**0,00**
20	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	134	0	**0,00**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	53	0	**0,00**
22	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	37	0	**0,00**
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан	132	0	**0,00**

	университеті			

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1. Жылдам дайындалатын ботқаның құрамы; 2. Шламнан сары фосфорды алу әдісі; 3. Салат майы; 4. Молекулалық криокристалдардың қасиеттерін зерттеуге арналған криовакуумдық қондырғы; 5. Жалпы вакуумдық криогендік спектрофотометрді	**5,00**

		қосымша жабдықтауды талдау; 6. «Өскемен өнеркәсіп арматурасы зауыты» АҚ ұйым стандарты ӘӨК 54.384.2 КПВЭД 20.16.40 Аддитивті өндіріс үшін бастапқы полилактид пен оның қалдықтары негізіндегі титан диоксиді анобөлшектері бар нанокомпозиттер. Техникалық шарттар СТ АҚ 001-2023 (Алғаш рет енгізіледі); 7. «Өскемен өнеркәсіп арматурасы зауыты» АҚ ұйым стандарты ӘӨК 54.384.2 КПВЭД 20.16.40 Аддитивті өндіріс үшін полилактид. Жеделдетілген гидротермиялық ескіруге сынау СТ АҚ 002-2023 (Алғаш рет енгізіледі).	
2	Алматы технологиялық университеті	1. Пісірілген шұжық өнімдерінің сақтау мерзіміне шұжық қаптарының әсері; 2. "Алель - агро" ақ және "алатау-құс" құс фабрикасы ақ сапа менеджменті жүйелерін әзірлеу, енгізу және сертификаттау; 3. Ет жартылай фабрикаттарын өндірудегі қауіптерді талдау және тәуекелдерді басқару.	**1,03**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Алматы технологиялық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді

қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	11	4	36,3	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	27	6	22,2	**3,06**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	10	2	20,0	**2,75**
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	14	2	14,2	**1,96**
5	Алматы технологиялық университеті	94	13	13,8	**1,90**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	46	6	13,0	**1,79**
7	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	8	1	12,5	**1,72**
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	9	1	11,1	**1,53**
9	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	10	1	10,0	**1,38**
10	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	17	1	5,8	**0,81**
11	Торайғыров университеті	27	1	3,7	**0,51**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	31	1	3,2	**0,44**
13	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	5	0	0,0	**0,00**

14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	0	0,0	**0,00**
15	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	11	0	0,0	**0,00**
16	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	18	0	0,0	**0,00**
17	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	23	0	0,0	**0,00**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	10	0	0,0	**0,00**
19	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	61	0	0,0	**0,00**
20	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	19	0	0,0	**0,00**
21	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	32	0	0,0	**0,00**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	17	0	0,0	**0,00**
23	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	11	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 519 болса, оның ішінде 39 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 7,5% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	89	**3,19**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	85	**3,05**
3	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	77	**2,75**

4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	77	**2,73**
5	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	74	**2,64**
6	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	72	**2,57**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	71	**2,52**
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	70	**2,50**
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	70	**2,48**
10	Торайғыров университеті	69	**2,47**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	68	**2,44**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	67	**2,40**
13	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	65	**2,32**
14	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	65	**2,32**
15	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	65	**2,30**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	64	**2,30**
17	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	64	**2,27**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	63	**2,25**
19	Алматы технологиялық университеті	61	**2,17**
20	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	60	**2,16**
21	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	59	**2,11**
22	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	58	**2,06**
23	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	57	**2,02**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 68 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл

шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	132	5	3,7	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	115	4	3,4	**4,59**
3	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	37	1	2,7	**3,57**
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	47	1	2,1	**2,81**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	196	4	2,0	**2,69**
6	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	147	1	0,6	**0,90**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	71	0	0,0	**0,00**
8	Торайғыров университеті	58	0	0,0	**0,00**
9	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	111	0	0,0	**0,00**
10	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	53	0	0,0	**0,00**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	44	0	0,0	**0,00**
12	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	39	0	0,0	**0,00**
13	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	115	0	0,0	**0,00**
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	496	0	0,0	**0,00**
15	Алматы технологиялық университеті	408	0	0,0	**0,00**
16	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	14	0	0,0	**0,00**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	88	0	0,0	**0,00**
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	284	0	0,0	**0,00**
19	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	24	0	0,0	**0,00**

20	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	134	0	0,0	**0,00**
21	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	65	0	0,0	**0,00**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	53	0	0,0	**0,00**
23	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	37	0	0,0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,57% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің

іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929,00	12917,00	13	**4,70**
3	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626,00	9112,00	14	**4,49**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	14	**4,46**
5	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307,00	4570,00	14	**4,39**
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291,00	4666,00	16	**4,08**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**3,99**
8	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436,00	7147,00	16	**3,99**
9	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116,00	1944,00	16	**3,90**
10	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824,00	14443,00	17	**3,73**
12	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	18	**3,46**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,41**
14	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,41**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	19	**3,34**
16	Алматы технологиялық университеті	388,00	7979,00	20	**3,18**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар	355,00	7781,00	21	**2,98**

	және инжиниринг университеті				
18	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	6458,00	22	**2,88**
19	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191,00	4760,00	24	**2,62**
20	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186,00	5020,00	26	**2,42**
21	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	206,00	5804,00	28	**2,32**
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	8758,00	31	**2,07**
23	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	111,00	4139,00	37	**1,75**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	206	206	100	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74,0	**3,70**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61,4	**3,07**
4	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	436	265	60,7	**3,04**
5	Алматы технологиялық университеті	388	232	59,7	**2,99**
6	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	929	548	58,9	**2,95**
7	Торайғыров университеті	511	299	58,5	**2,93**
8	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	191	108	56,5	**2,83**
9	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	116	65	56	**2,80**
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	55,7	**2,79**
11	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	111	61	54,9	**2,75**
12	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	824	447	54,2	**2,71**
13	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	50,7	**2,54**
14	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	307	155	50,4	**2,52**
15	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	186	88	47,3	**2,37**
16	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	291	133	45,7	**2,29**
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42,2	**2,11**
18	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42,2	**2,11**
19	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	626	228	36,4	**1,82**
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	35,8	**1,79**
21	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35,3	**1,77**
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	33,9	**1,70**
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,5	**1,58**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 52% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	7147	53000,00	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419,00	**4,20**
3	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	1944	35787,00	**3,70**

4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	4666	31123,20	**3,34**
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458	24760,00	**2,86**
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879,00	**2,19**
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	14443	13982,00	**2,05**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547,14	**2,02**
9	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5804	13040,00	**1,98**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,83**
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181,00	**1,76**
12	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758	6854,80	**1,51**
13	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	5020	6715,55	**1,50**
14	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	4760	5655,82	**1,42**
15	Торайғыров университеті	8878	5092,18	**1,38**
16	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	9112	4549,00	**1,33**
17	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	12917	3998,00	**1,29**
18	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	4570	3847,40	**1,28**
19	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800,30	**1,28**
20	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511,00	**1,26**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779,00	**1,20**
22	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	4139	553,59	**1,03**
23	Алматы технологиялық университеті	7979	129,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673821,9	**5,00**
2	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	551412,1	**4,39**
3	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,1	**4,22**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,9	**4,14**
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	**3,92**
6	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	554746,4	**3,86**
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625,0	**3,81**
8	Алматы технологиялық университеті	546778,9	**3,78**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686,5	**3,71**
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	531021,3	**3,62**
11	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	501097,5	**3,33**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**3,29**

13	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	416974,5	**3,20**
14	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	489887,3	**3,18**
15	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	481000,0	**3,12**
16	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	430834,4	**3,12**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526,2	**3,12**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	**2,84**
19	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454,0	**2,70**
20	Торайғыров университеті	380524,9	**2,64**
21	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	371851,3	**2,46**
22	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	402483,8	**2,36**
23	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	224036,5	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 476 700 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 821 теңге, Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті – 551 412, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті- 518 221, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті - 584 038 көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

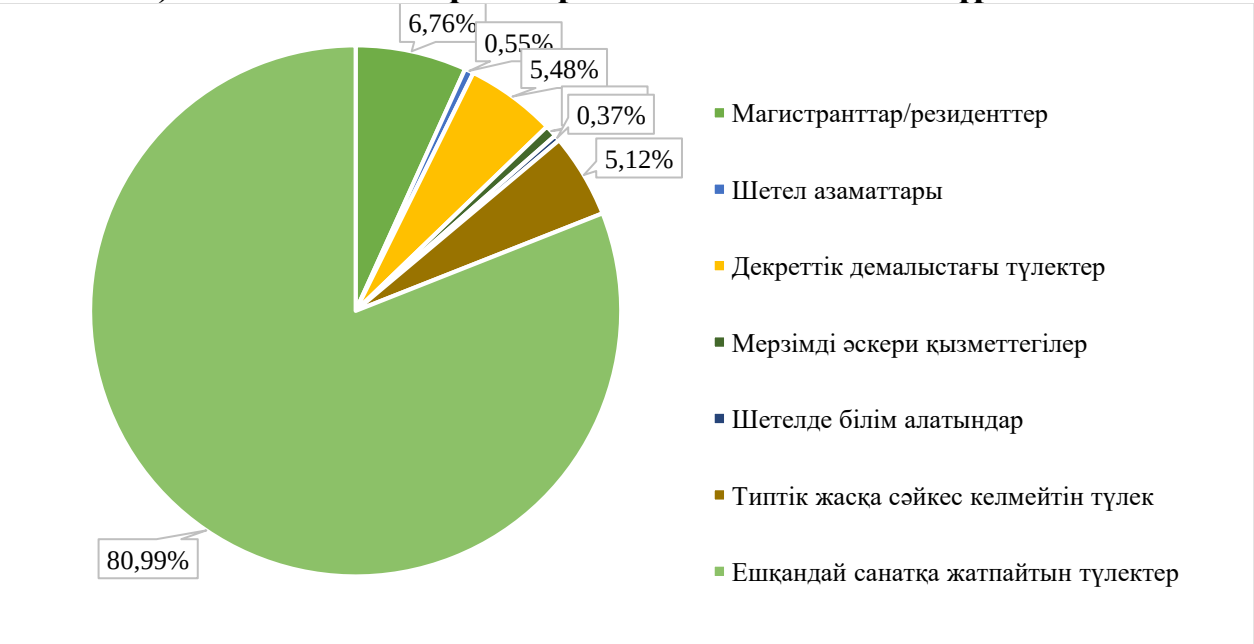

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 547 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 30; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 4; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 37; шетелде білім алатын түлектер – 2; шетел азаматтары – 3; типтік жасқа сәйкес келмейтін түлек– 28.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	24	96%	92%	4%	**4,67**
2	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	18	100%	83%	17%	**4,50**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	100%	83%	17%	**4,50**
4	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	29	89%	86%	3%	**4,38**
5	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	9	100%	78%	22%	**4,33**
6	Торайғыров университеті	24	96%	79%	17%	**4,29**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	43	98%	77%	21%	**4,26**
8	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	61	85%	85%	0%	**4,26**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	12	92%	75%	17%	**4,08**
10	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	14	92%	71%	21%	**4,00**
11	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	9	100%	67%	33%	**4,00**
12	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	5	80%	80%	0%	**4,00**
13	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	5	100%	60%	40%	**3,80**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	9	89%	67%	22%	**3,78**
15	Алматы технологиялық университеті	76	84%	66%	18%	**3,66**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	19	79%	68%	11%	**3,63**

17	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	19	84%	63%	21%	**3,58**
18	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	9	78%	56%	22%	**3,22**
19	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6	100%	50%	50%	**3,50**
20	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	9	89%	56%	33%	**3,44**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8	88%	50%	38%	**3,25**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	88%	50%	38%	**3,25**
23	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9	77%	44%	33%	**2,89**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі, 90,6% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Соңғы позицияда Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 2,89 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

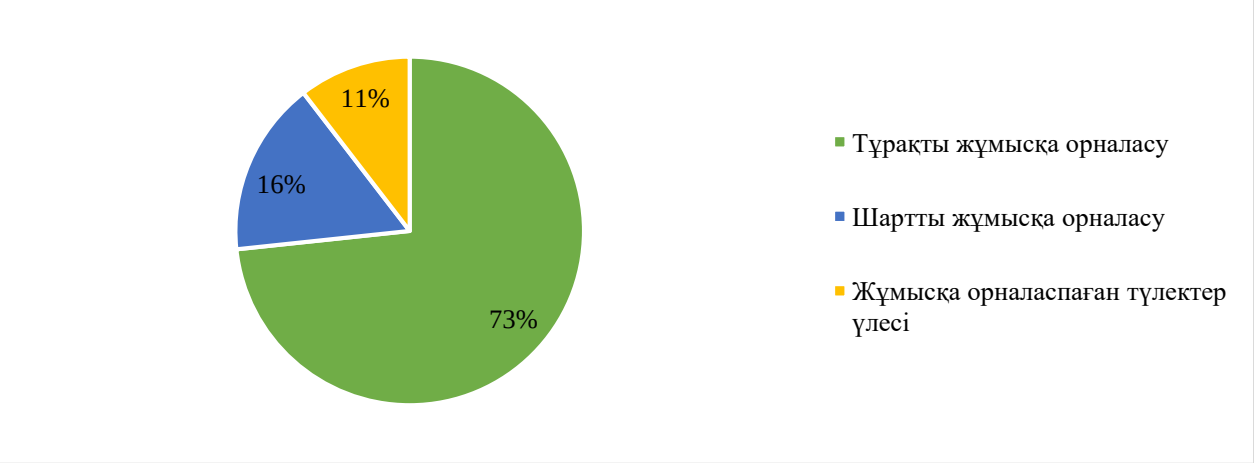

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 73%-ы тұрақты, ал 16%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 11%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	-	87,5%
2	Алматы технологиялық университеті	78%	70%	84,2%
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	-	-	100,0%
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	78%	82%	92,9%
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	94%	83%	95,8%
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	43%	86%	100,0%
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	-	80,0%
8	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	77%	71%	88,9%
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	100%	75%	89,7%
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	86%	85%	100,0%
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	76%	67%	100,0%
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	100%	67%	77,8%
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	96%	89%	97,7%
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	-	-	100,0%
15	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	100%	80%	100,0%
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	87%	-	78,9%
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	86%	57%	87,5%
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	85%	89%	85,2%
19	Торайғыров университеті	100%	95%	95,8%
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	-	100%	91,7%
21	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	63%	56%	84,2%
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	100%	83%	77,8%
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	-	-	88,9%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

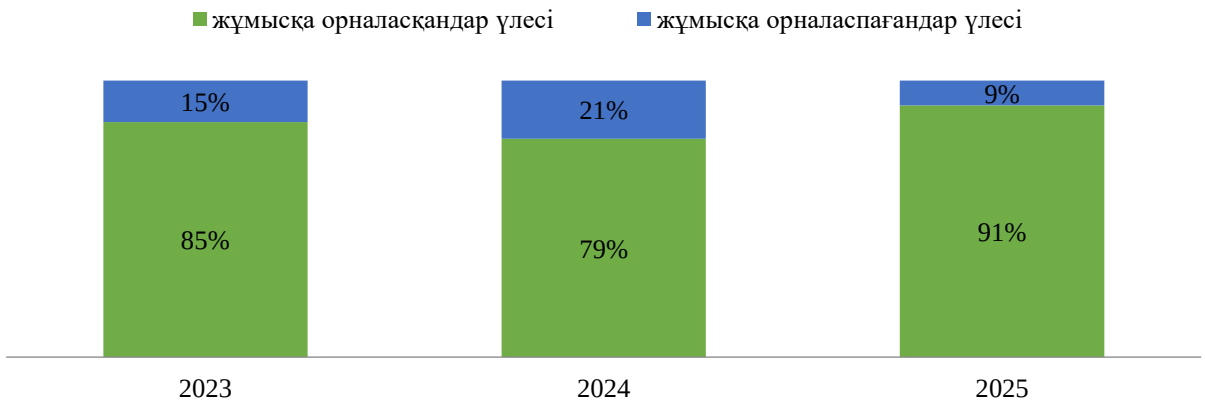

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 85%, 2024 жылы - 79%, ал 2025 жылы - 91% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,08	**4,96**
2	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1,13	**4,94**
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1,25	**4,89**
4	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	1,33	**4,85**
5	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	1,54	**4,76**
6	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	1,57	**4,74**
7	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	1,75	**4,66**
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,80	**4,64**
9	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1,85	**4,61**
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	2,00	**4,55**
11	Торайғыров университеті	2,05	**4,52**
12	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	2,11	**4,49**
13	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	2,11	**4,49**
14	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	2,33	**4,39**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,43	**4,35**
16	Алматы технологиялық университеті	2,45	**4,34**
17	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,46	**4,34**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,81	**4,18**
19	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2,88	**4,14**
20	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	3,35	**3,93**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3,50	**3,86**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3,91	**3,68**
23	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	4,15	**3,57**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты, Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті, Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті,

Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

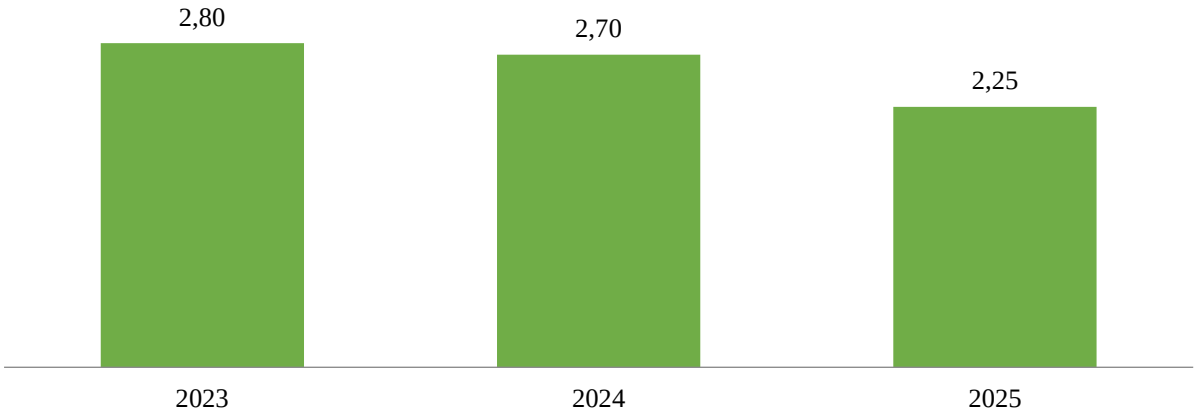

5-диаграмма еңбек нарығында «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,80 айды, 2024 жылы 2,70 айды, ал 2025 жылы 2,25 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	312051,3	**5,00**
2	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	279942,7	**4,45**
3	Торайғыров университеті	264410,0	**4,23**
4	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	249034,0	**3,86**
5	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	265075,8	**3,69**
6	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	250194,1	**3,45**
7	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	222380,0	**3,39**
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	220104,0	**2,97**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	187134,6	**2,80**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	190631,4	**2,71**
11	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	202278,1	**2,70**
12	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	167744,3	**2,60**
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	172500,0	**2,54**
14	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	185182,1	**2,43**
15	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	186506,1	**2,42**
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	170793,8	**2,42**
17	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	178458,0	**2,32**
18	Алматы технологиялық университеті	172500,0	**2,23**
19	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	165199,2	**2,10**
20	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	126355,0	**1,83**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	106690,0	**1,42**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	101366,9	**1,25**
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	107452,1	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті. Ең төменгі көрсеткішті Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	4,034	1/23
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В07532 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	3,499	2/23
3	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	3,282	3/23
4	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07500 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)	3,208	4/23
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В07504 Инжиниринг және инновациялық өлшеу технологиялары	3,191	5/23

6	Торайғыров университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)	3,188	6/23
7	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)	3,101	7/23
8	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	3,047	8/23
9	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	2,998	9/23
10	Алматы технологиялық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология	2,934	10/23
11	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология	2,910	11/23
12	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)	2,901	12/23
13	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В07514 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	2,900	13/23
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	2,861	14/23
15	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)	2,849	15/23
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология	2,837	16/23
17	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07520 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	2,837	17/23
18	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В07525 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)	2,800	18/23
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология	2,794	19/23
20	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07510 Стандарттау, сертификаттау	2,791	20/23

21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В07511 Өнеркәсіпте стандарттау және сапаны басқару	2,749	21/23
22	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау	2,737	22/22
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В07501 Азық-түлік өнімдерін өндіру кезінде стандарттау және сертификаттау	2,709	23/23

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті және М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	*	23/23
2	Алматы технологиялық университеті	10/18	11/ 7	10/23
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	-	-	8/23
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	13/18	4/17	9/23
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	4/18	1/17	1/23
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	17/18	3/17	4/23
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	-	*	12/23
8	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	11/18	13/17	18/23
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	2/18	10/17	7/23
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	12/18	7/17	3/23
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	14/18	16/17	17/23
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	9/18	12/17	15/23
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3/18	2/17	2/23
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	*	-	5/23

15	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	7/18	14/17	13/23
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5/18	*	20/23
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	16/18	15/17	21/23
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	8/18	5/17	11/23
19	Торайғыров университеті	1/18	6/17	6/23
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	*	8/17	16/23
21	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	18/18	17/17	22/23
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6/18	9/17	14/23
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	*	-	19/23

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Торайғыров университеті, Қ. Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті және Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті болды. 2024 және 2025 жылдары көшбасшылықты Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті иеленді. Үш жыл бойы Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В07501 Азық-түлік өнімдерін өндіру кезінде стандарттау және сертификаттау
2	Алматы технологиялық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология
3	Д.Серікбаев атындағы Шығыс Қазақстан техникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
4	Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
6	Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті	6В07500 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)
7	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)
8	Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті	6В07525 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
9	Қ.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)
10	Қазақ ұлттық аграрлық зерттеу университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
11	Қазақстан инновациялық және телекоммуникациялық жүйелер университеті	6В07520 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
12	Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В07532 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В07504 Инжиниринг және инновациялық өлшеу технологиялары
15	М.Дулатов атындағы Қостанай инженерлік-экономикалық университеті	6В07514 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)

16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В07510 Стандарттау, сертификаттау
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В07511 Өнеркәсіпте стандарттау және сапаны басқару
18	С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология
19	Торайғыров университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология (салалар бойынша)
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау және метрология
21	Халықаралық инженерлік-технологиялық университеті	6В07501 Стандарттау, сертификаттау
22	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В07501 Стандарттау, сертификаттау (салалар бойынша)
23	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В07502 Стандарттау, сертификаттау және метрология

6В053 Физикалық және химиялық ғылымдар даярлау бағыты
В053 Химия білім беру бағдарламасы тобы
«Химия (ғылым)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

«Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Химия (ғылым)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 16 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектер саны аз болуына байланысты рейтингте орын ала алмады (2024 жылғы ББ бойынша түлек саны 5-тен аз), олардың ішінде – Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	5	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	**5,00**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	5	**5,00**
4	Торайғыров университеті	4	**4,00**
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**4,00**
6	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	3	**3,00**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	**3,00**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**3,00**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	**2,00**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	**2,00**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	**2,00**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды	2	**2,00**

	университеті		
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	**1,00**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,00**
15	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	**1,00**
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	13	1450	**4,00**

2	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	3	398	**3,31**
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	373	**2,69**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	358	**2,59**
5	Торайғыров университеті	4	383	**2,38**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7	726	**2,28**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	115	**2,02**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	33	1942	**1,99**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	531	**1,98**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	150	**1,71**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	12	1084	**1,44**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	142	**1,12**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3	194	**1,09**
14	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7	456	**0,99**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1	24	**0,43**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл

олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Торайғыров университеті	2	1	**2,79**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	17	0	**2,50**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	0	**1,18**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6	0	**0,88**
5	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3	0	**0,44**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	0	**0,44**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2	0	**0,29**
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	0	**0,29**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	0	**0,29**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	0	**0,15**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	0	**0,15**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	0	**0,15**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	0	**0,15**
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Торайғыров университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Химия (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 16 ЖЖОКБҰ-ның 16-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	ASIIN	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**2,98**
3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,98**
4	Торайғыров университеті	CAAAE	**2,98**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	**2,98**
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	CAAAE	**2,98**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**2,98**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IQAA	**2,98**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	НКЦА (NKCA)	**2,98**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**2,98**
11	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**2,98**
12	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	ARQA	**2,98**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	**2,98**
14	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**2,98**
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,98**
16	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**2,98**

1Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

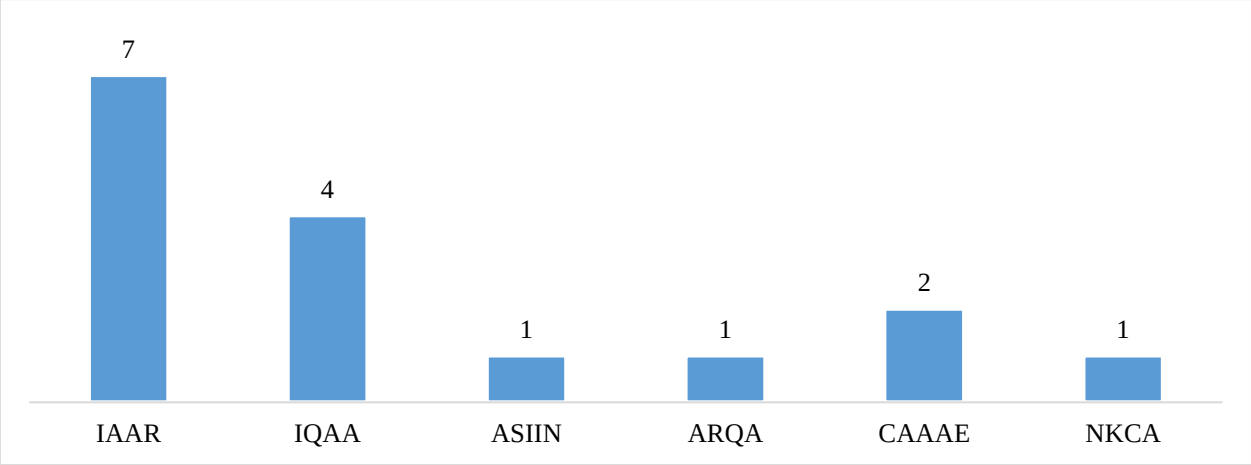

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 16 ББ-ның 7-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,83	**4,42**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,83	**4,42**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,75	**4,38**
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8,58	**4,29**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,42	**4,21**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,33	**4,17**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,33	**4,17**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,25	**4,13**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8,25	**4,13**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,25	**4,13**
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	8,17	**4,09**
12	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8,17	**4,09**
13	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8,08	**4,04**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,83	**3,92**
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,50	**3,75**
16	Торайғыров университеті	6,83	**3,42**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	234	23	**5,00**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	101	9	**4,53**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	535	10	**0,95**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	208	1	**0,24**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	999	3	**0,15**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1178	2	**0,09**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	258	0	**0,00**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	204	0	**0,00**
9	Торайғыров университеті	71	0	**0,00**

10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	31	0	**0,00**
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	55	0	**0,00**
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	390	0	**0,00**
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	153	0	**0,00**
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	175	0	**0,00**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	164	0	**0,00**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	38	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1. О-пара-толуоил-(β-морфолин-1-ил)пропиоамидоксим гидрохлоридін M. bovis бұқа түріндегі туберкулезге қарсы бактерицидтік белсенділігі бар субстанция ретінде қолдану; 2. О-пара-толуоил-(β-морфолин-1-ил)пропиоамидоксим оксалатын M. bovis бұқа түріндегі туберкулезге қарсы бактерицидтік белсенділігі бар субстанция ретінде қолдану; 3. О-пара-толуоил-(β-морфолин-1-ил)пропиоамидоксим цитратын M. bovis бұқа түріндегі туберкулезге қарсы бактерицидтік белсенділігі бар субстанция ретінде қолдану.	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1. "Қызылмия" өсімдігінің тамырынан глициризин қышқылын синтездеу және химиялық қасиеттерін зерттеу	**4,27**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті және Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек

нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	47	20	43	**5,00**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	37	9	24	**2,86**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	5	1	20	**2,35**
4	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	20	4	20	**2,35**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	16	3	19	**2,20**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	50	9	18	**2,12**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	46	5	11	**1,28**
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	31	3	10	**1,14**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	78	7	9	**1,05**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	47	4	9	**1,00**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	176	15	9	**1,00**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	49	4	8	**0,96**
13	Торайғыров университеті	8	0	0	**0,00**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8	0	0	**0,00**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	23	0	0	**0,00**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	13	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 654 болса, оның ішінде 84 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 13% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	98	**3,49**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	85	**3,03**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	78	**2,79**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	78	**2,78**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	78	**2,77**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	75	**2,67**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	74	**2,63**
8	Торайғыров университеті	71	**2,55**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	71	**2,55**
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	71	**2,54**
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	70	**2,50**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	69	**2,46**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	67	**2,38**
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	65	**2,33**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	62	**2,20**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	40	**1,41**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 72 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны

таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Торайғыров университеті	71	9	13	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	535	33	6	**2,43**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	55	2	4	**1,43**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	153	4	3	**1,03**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	208	3	1,44	**0,57**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	234	1	0,42	**0,17**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1178	3	0,25	**0,10**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	999	2	0,20	**0,08**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	258	0	0	**0,00**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан	204	0	0	**0,00**

	университеті				
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	101	0	0	**0,00**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	31	0	0	**0,00**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	390	0	0	**0,00**
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	175	0	0	**0,00**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	164	0	0	**0,00**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	38	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Химия (ғылым)» ББ жалпы контингентіндегі үлесі көрсетілген, ол 1,18%-ды құрайды. Шетелдік студенттердің контингенттегі ең үлкен үлесі келесі оқу орнында анықталды: Торайғыров университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің

іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	15	**4,46**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**3,99**
5	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	19	**3,46**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,41**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163,00	22327,00	19	**3,41**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	19	**3,34**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	17207,00	20	**3,31**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	6524,00	21	**3,12**
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,10**
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290,00	6458,00	22	**2,94**
14	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	14379,00	27	**2,45**
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	7787,00	27	**2,42**
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277,00	8758,00	32	**2,07**

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	**5,00**

2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62	**4,22**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61	**4,15**
4	Торайғыров университеті	511	299	58	**3,95**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	57	**3,89**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	49	**3,28**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47	**3,21**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47	**3,19**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	**2,85**
10	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42	**2,85**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41	**2,79**
12	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	**2,59**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	37	**2,42**
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35	**2,39**
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	34	**2,29**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31	**2,13**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 47% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау

және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**4,86**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	**3,00**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,14	**2,05**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**2,03**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,14	**2,00**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,81**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,72**
9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758,00	6854,80	**1,40**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	**1,27**
11	Торайғыров университеті	8878,00	5092,18	**1,23**
12	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	**1,17**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,12**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,30	**1,10**
15	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,07**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984,0	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673821,9	**4,48**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884,4	**4,44**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045,0	**3,59**
5	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221,1	**3,33**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369,0	**3,31**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584038,9	**3,21**
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832,2	**2,88**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805,0	**2,73**

10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686,5	**2,58**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465758,9	**1,95**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490,2	**1,29**
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676,3	**1,26**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584,5	**1,17**
15	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454,0	**1,08**
16	Торайғыров университеті	380524,9	**1,00**

17Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Химия (ғылым)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 514 198 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707984 теңге, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673821 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты.

2-диаграмма. «Химия (ғылым)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 48 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 6; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 2.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	43	97%	81%	16%	**4,40**
2	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	17	100%	76%	24%	**4,29**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	36	92%	81%	11%	**4,25**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	158	84%	84%	0%	**4,18**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	44	88%	77%	11%	**4,09**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	32	91%	75%	16%	**4,06**
7	Торайғыров университеті	6	100%	67%	33%	**4,00**
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	5	80%	80%	0%	**4,00**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	28	85%	71%	14%	**3,86**
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	35	92%	66%	26%	**3,80**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	16	94%	63%	31%	**3,75**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7	71%	71%	0%	**3,57**
13	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	40	88%	58%	30%	**3,48**
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	21	86%	57%	29%	**3,43**
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	69	79%	54%	25%	**3,17**
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Химия (ғылым)» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 88% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті, және Қ.Жұбанов

атындағы Ақтөбе өңірлік университеті. Соңғы позицияда М. Х. Дулати атындағы Тараз университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 3,17 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

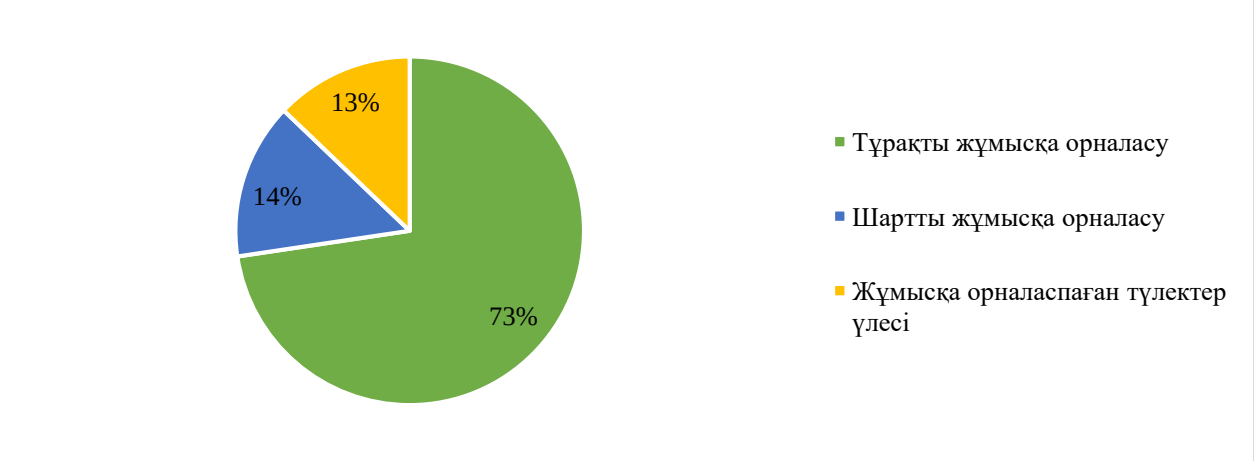

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 73%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 13%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	-	71,4%
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	100%	83,5%
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	80%	89%	90,6%
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	97%	83%	91,4%
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	83%	91,7%
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	82%	
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	82%	92%	97,7%
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	-	-	85,7%
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	72%	87,5%
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	-	80%	100,0%
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	83%	78,3%
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	-	94%	88,6%
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	-	79%	93,8%
14	Торайғыров университеті	-	75%	100,0%
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	-	50%	85,7%

16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	-	-	80,0%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

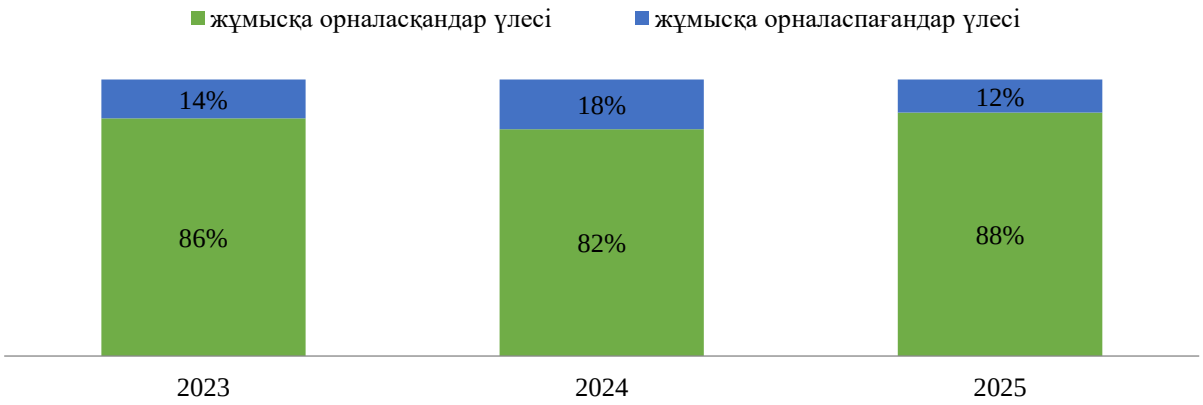

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 86%, 2024 жылы - 82%, ал 2025 жылы - 88% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда

түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Торайғыров университеті	1,17	**4,92**
2	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1,76	**4,66**
3	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,83	**4,62**
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,95	**4,57**
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,20	**4,45**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,20	**4,45**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,24	**4,43**
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,33	**4,40**
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2,69	**4,23**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,87	**4,15**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,87	**4,15**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,93	**4,12**
13	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,97	**4,10**
14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3,00	**4,09**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	4,50	**3,41**
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Торайғыров университеті, Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты және Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

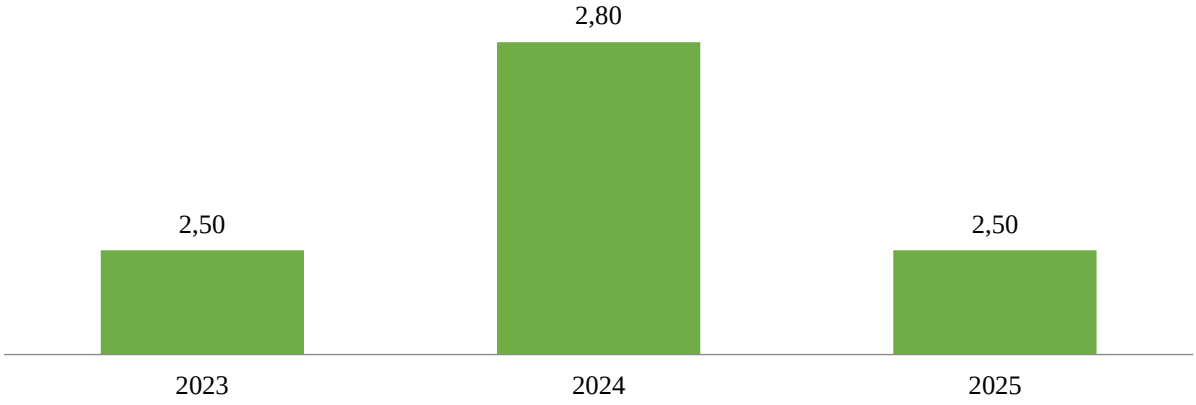

5-диаграмма еңбек нарығында «Химия (ғылым)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 2,80 айды, ал 2025 жылы 2,50 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл

1	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	349542,7	**5,00**
2	Торайғыров университеті	235119,6	**3,72**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	260000,0	**3,66**
4	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	220997,5	**3,36**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	213353,3	**3,19**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	189181,5	**3,14**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	207840,0	**3,11**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	190653,9	**3,08**
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	182330,8	**2,87**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	147230,0	**2,74**
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	143621,4	**2,72**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	146390,8	**2,71**
13	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	138509,4	**2,53**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	106711,7	**2,22**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	103555,0	**2,18**
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*****

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты. Ең төменгі көрсеткішті А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Химия (ғылым)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Химия (ғылым)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В05301 Қолданбалы химия	3,499	**1/16**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В05301 Химия	3,369	**2/16**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В05301 Химия	3,329	**3/16**
4	Торайғыров университеті	6В05302 Химия	3,275	**4/16**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В05301 Химия	3,240	**5/16**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В05301 Химия	3,233	**6/16**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В05302 Химия	3,203	**7/16**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В05302 Химия және наноматериалдар	3,106	**8/16**
9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В05301 Химия	2,999	**9/16**
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В05301 Химия	2,951	**10/16**
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В05307 Өндірістегі химиялық сараптама және аналитикалық бақылау (US)	2,936	**11/16**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В05320 Химия	2,917	**12/16**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В05302 Химия	2,593	**13/16**
14	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В05301 Химиялық талдау және сараптама	2,570	**14/16**

15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В05314 Химия	2,423	**15/16**
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В05301 Химия	1,095	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Химия (ғылым)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Торайғыров университеті және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Химия (ғылым)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	-	13/16
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	*	2/13	3/16
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2/3	10/13	6/16
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3/3	4/13	2/16
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	12/13	7/16
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	8/13	*
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1/3	1/13	1/16
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	-	-	11/16
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	*	11/13	12/16
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	*	6/13	10/16
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	*	9/13	15/16
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	5/13	8/16
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	*	3/13	5/16
14	Торайғыров университеті	*	7/13	4/16
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	*	13/13	14/16
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	*	*	9/16

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Химия (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылды. 2023–2025 жылдары рейтинг көшбасшылары қатарында Л. Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті болды. Екі жыл бойы Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Химия (ғылым)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Химия (ғылым)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В05302 Химия
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В05301 Химия
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В05301 Химия
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В05301 Химия
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В05302 Химия
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В05301 Химия
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В05301 Қолданбалы химия
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В05307 Өндірістегі химиялық сараптама және аналитикалық бақылау (US)
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В05320 Химия
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В05301 Химия
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В05314 Химия
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В05302 Химия және наноматериалдар
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В05301 Химия
14	Торайғыров университеті	6В05302 Химия
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В05301 Химиялық талдау және сараптама
16	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В05301 Химия

6В015 Жаратылыстану пәндері бойынша мұғалімдер даярлау бағыты В012 Химия мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы «Химия (білім беру)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Химия (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 11 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8	**5,00**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7	**4,20**
4	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7	**4,20**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6	**3,40**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	5	**2,60**
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	**1,80**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	4	**1,80**
9	Астана халықаралық университеті	4	**1,80**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	**1,80**
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**1,00**

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті және М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті ең жоғары нәтиже көрсетті, өйткені білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	180	**3,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	78	**3,00**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1	180	**2,51**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1	180	**2,51**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика	14	1857	**1,92**

	6университеті			
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11	1072	**1,34**
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	3	244	**1,31**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	9	730	**1,09**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8	441	**0,73**
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2	88	**0,41**
11	Астана халықаралық университеті	1	33	**0,22**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	4	0	**2,50**

2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2	0	**1,25**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	0	**1,25**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**1,25**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	0	**0,63**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	0	**0,63**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	**0,63**
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
10	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Химия (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын 11 ЖЖОКБҰ-ның 11-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**5,00**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**3,57**

3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	**3,57**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**3,57**
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**3,57**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IQAA	**3,57**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**3,57**
8	Астана халықаралық университеті	ARQA	**3,57**
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	**3,57**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**3,57**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**3,57**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 11 ББ-ның 6-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының

заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	8,50	**4,25**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,50	**4,25**
3	Астана халықаралық университеті	8,25	**4,13**

4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	8,17	**4,09**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,17	**4,09**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,92	**3,96**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,83	**3,92**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,42	**3,71**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,33	**3,67**
10	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7,08	**3,54**
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6,67	**3,34**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	82	4	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	127	3	**2,42**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	116	2	**1,77**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	496	0	**0,00**
5	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	16	0	**0,00**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	160	0	**0,00**
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	137	0	**0,00**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	162	0	**0,00**
9	Астана халықаралық университеті	197	0	**0,00**
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	148	0	**0,00**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар

қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

7-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан	4	2	50,0	**5,00**

	университеті				
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	9	4	44,4	**4,44**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	16	7	43,7	**4,38**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	28	12	42,8	**4,29**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	29	9	31,0	**3,10**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	17	5	29,4	**2,94**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	13	3	23,0	**2,31**
8	Астана халықаралық университеті	18	4	22,2	**2,22**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	17	3	17,6	**1,76**
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	15	1	6,6	**0,67**
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	10	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 176 болса, оның ішінде 50 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 28,4% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орнына тиесілі: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

8-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	103	**3,68**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	102	**3,66**

3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	101	**3,60**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	100	**3,57**
5	Астана халықаралық университеті	96	**3,41**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	91	**3,26**
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	90	**3,22**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	85	**3,03**
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	84	**2,99**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	83	**2,96**
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	**0,00**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

8-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 85 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

9-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	162	36	22,2	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	160	3	1,87	**0,42**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	137	1	0,72	**0,16**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	148	1	0,67	**0,15**
5	Астана халықаралық университеті	197	1	0,50	**0,11**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	496	0	0,00	**0,00**
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	16	0	0,00	**0,00**
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	116	0	0,00	**0,00**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	127	0	0,00	**0,00**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	0	0,00	**0,00**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	82	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

9-кестеде шетелдік студенттердің «Химия (білім беру)» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2,55% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орнында анықталды: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

10-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Астана халықаралық университеті	887	11667	13	**5,00**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	**4,57**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15	**4,18**
4	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,43**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика	872	17207	19	**3,33**

	университеті				
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	**3,29**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	**3,12**
8	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	21	**3,00**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	26	**2,47**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,43**
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	**1,81**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Астана халықаралық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

11-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62,5	**5,00**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58,4	**4,68**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	57,5	**4,61**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	55,7	**4,46**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	51,9	**4,15**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47,1	**3,77**
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	46,8	**3,75**
8	Астана халықаралық университеті	887	393	44,3	**3,54**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41,3	**3,31**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38,4	**3,07**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,5	**2,52**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 48% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Д С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге

арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

12-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838,28	**5,00**
2	Астана халықаралық университеті	11667	43069,30	**4,92**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345,00	**2,99**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879,00	**2,26**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401,00	**2,01**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063,14	**1,98**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,78**
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411,04	**1,62**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783,29	**1,27**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563,46	**1,24**
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Астана халықаралық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

13-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,55**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**3,87**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**3,64**
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**3,43**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**3,18**
7	Астана халықаралық университеті	542466	**3,07**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,55**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**2,51**
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	**2,35**

11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

13-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Химия (білім беру)» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 532 120 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;

- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Химия (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

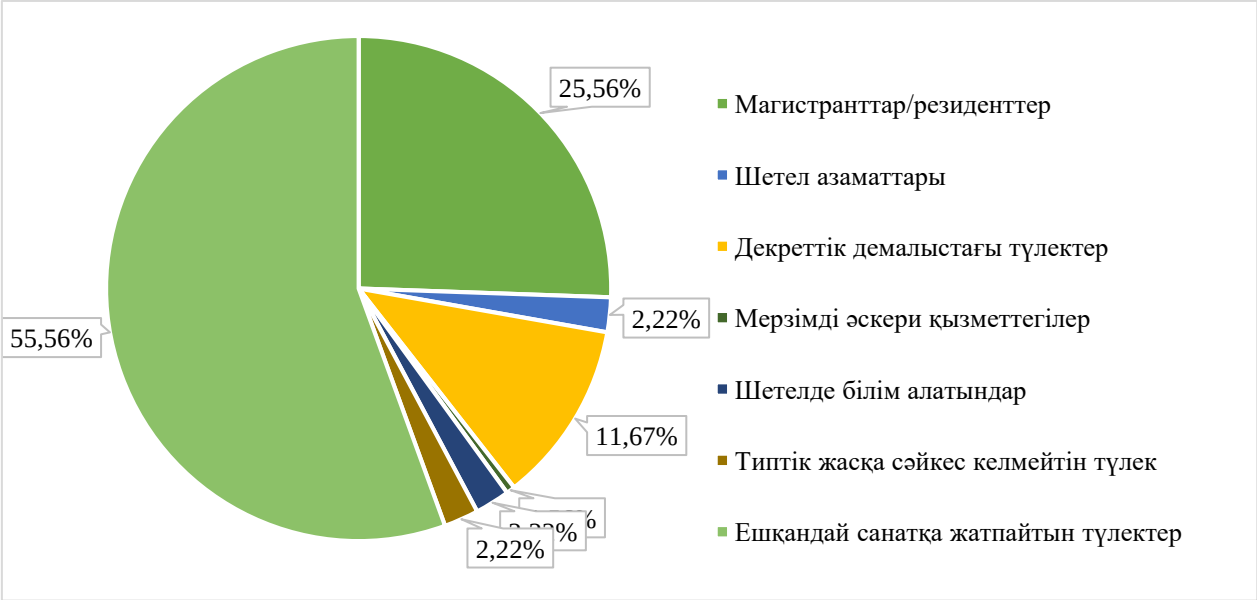

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 180 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 21; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 46; шетелде білім алатын түлектер – 4; шетел азаматтары – 4; типтік жасқа сәйкес келмейтін түлек– 4.

14-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8	100%	75%	25%	**4,25**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	10	90%	80%	10%	**4,20**
3	Астана халықаралық университеті	13	92%	77%	15%	**4,15**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	15	80%	80%	0%	**4,00**

5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	13	92%	69%	23%	**3,92**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	10	90%	70%	20%	**3,90**
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	23	83%	70%	13%	**3,74**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	11	82%	64%	18%	**3,55**
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*	*	*	*
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*	*	*	*
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

14-кестеге сәйкес, «Химия (білім беру)» білім беру бағдарламасы бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 89% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Астана халықаралық университеті. Соңғы позицияда М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 3,55 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

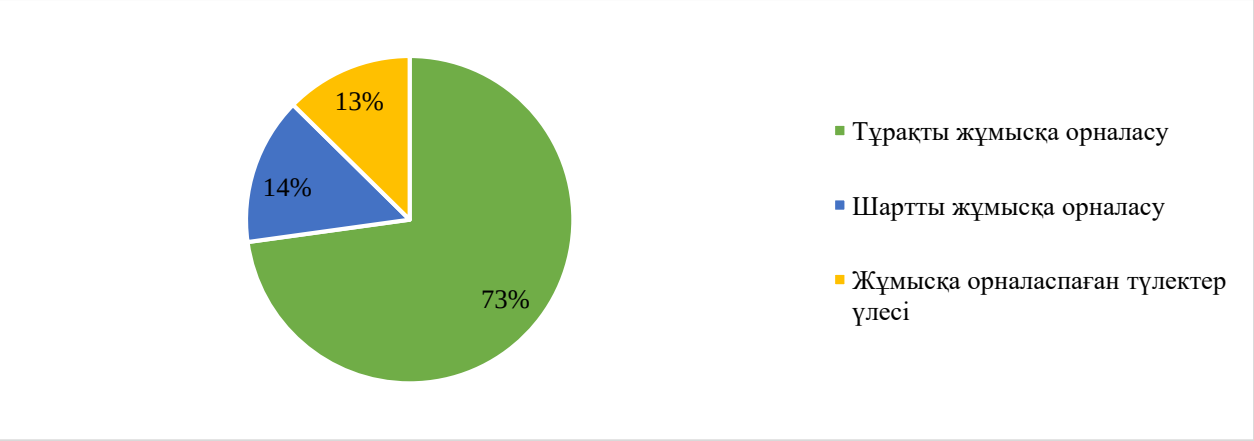

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 73%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 13%-ы жұмысқа орналаспаған.

15-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу

		деңгейі, %		
		2023 ж.	**2024 ж.**	**2025 ж.**
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	92%	95%	83%
2	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	43%	60%	*
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	100%	100%	100%
4	Астана халықаралық университеті	-	91%	92%
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	89%	69%	80%
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	97%	82%	90%
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	79%	73%	*
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	82%
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	100%	79%	90%
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	-	-	*
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	-	93%	92%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

15-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда 100% сақтаған Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

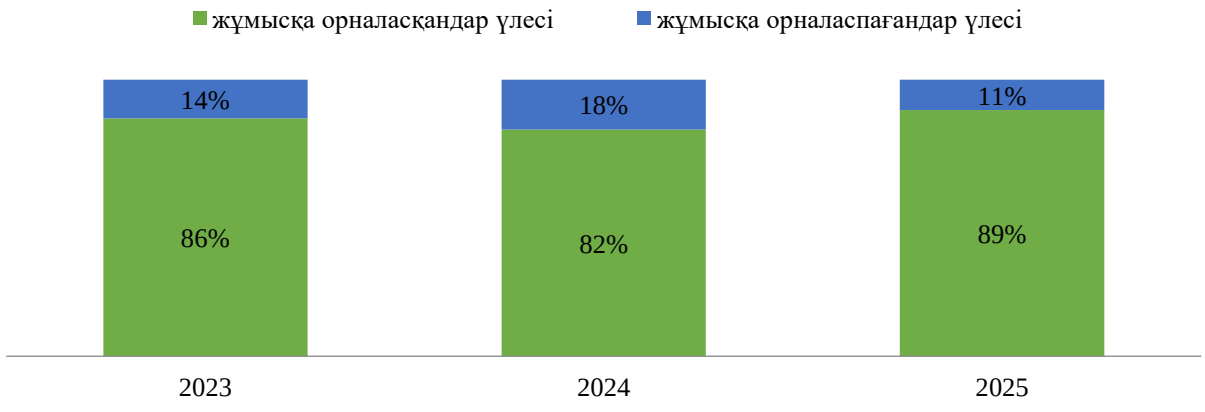

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 86%, 2024 жылы - 82%, ал 2025 жылы - 89% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

16-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1,70	**4,68**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1,70	**4,68**
3	Астана халықаралық университеті	1,93	**4,58**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,00	**4,55**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,19	**4,46**
6	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,23	**4,44**
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,36	**4,38**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3,10	**4,05**
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

16-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Астана халықаралық университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

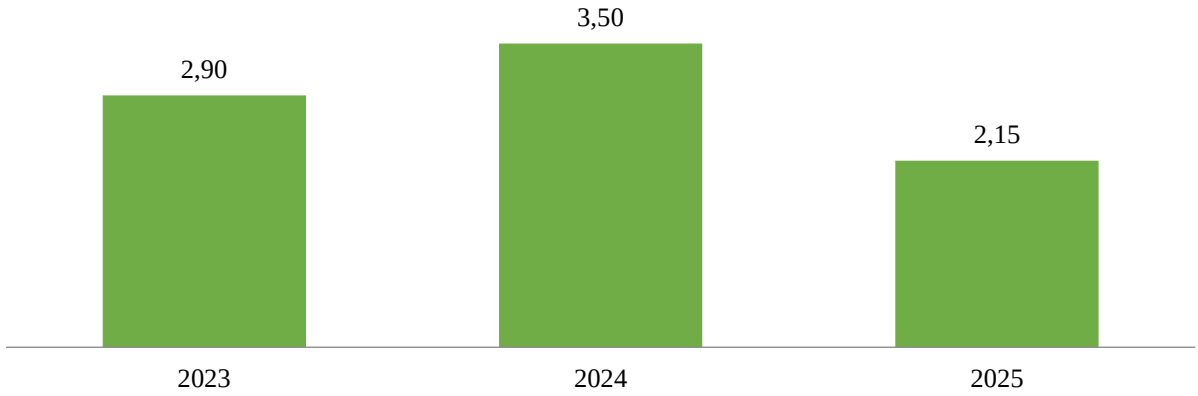

5-диаграмма еңбек нарығында «Химия (білім беру)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,90 айды, 2024 жылы 3,50 айды, ал 2025 жылы 2,15 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

17-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Астана халықаралық университеті	303174	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	229358	**4,49**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	241123	**4,19**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	235697	**3,76**
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	160934	**3,35**
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	132507	**2,87**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	130104	**2,83**
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	110280	**2,68**
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	*	*
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: Астана халықаралық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Химия (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

18-кесте. «Химия (білім беру)» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01510 Химия	3,447	**1**
2	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01504 Химия пәні мұғалімін даярлау	3,409	**2**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01507 Химия	3,322	**3**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01522 Химия (IP)	3,258	**4**
5	Астана халықаралық университеті	6В01503 Химия	3,223	**5**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01504 Химия	3,184	**6**
7	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01504 Химия	3,118	**7**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01540 Химия	3,061	**8**
9	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01540 Химия	0,723	*
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01507 Химия	1,324	*
11	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01515 Химия (IP)	1,396	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

18-кестеде «Химия (білім беру)» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті және Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті кірді.

19-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Химия (білім беру)» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7/12	1/16	1/11
2	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	12/12	13/16	*
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1/12	2/16	3/11
4	Астана халықаралық университеті	-	7/16	5/11
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4/12	12/16	4/11
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8/12	10/16	6/11
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	10/12	11/16	*
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	-	8/11
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3/12	6/16	2/11
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	-	-	*
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	-	9/16	7/11

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

19-кестеде 2023–2025 жылдары «Химия (білім беру)» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылған. 2023 жылы рейтинг көшбасшыларының қатарында Академик Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті болды. 2024 және 2025 жылдары көшбасшылар тізімінде Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті жетекшілік етті. Ал М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті соңғы орынға ие болды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Химия (білім беру)» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Химия (білім беру)» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01510 Химия
2	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01540 Химия
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01507 Химия
4	Астана халықаралық университеті	6В01503 Химия
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01522 Химия (IP)
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01504 Химия
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01507 Химия
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01540 Химия
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01504 Химия пәні мұғалімін даярлау
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01515 Химия (IP)
11	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01504 Химия

6В015 Жаратылыстану пәндері бойынша мұғалімдер даярлау бағыты В012 Химия мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы «Химия-биология» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Химия-биология» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 20 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті, Орталық Азия Инновациялық Университеті және Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8	**5,00**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7	**4,50**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7	**4,50**
4	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	5	**3,50**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	**3,50**
6	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	4	**3,00**
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4	**3,00**
8	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	4	**3,00**
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	4	**3,00**

10	Орталық Азия Инновациялық Университеті	4	**3,00**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	**3,00**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	3	**2,50**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	**2,50**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	**2,50**
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	**2,50**
16	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3	**2,50**
17	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,50**
18	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	**1,50**
19	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	**0,00**
20	SDU University	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті ең жоғары нәтиже көрсетті, өйткені білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	5	431	**3,70**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6	862	**3,47**
3	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5	864	**3,26**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	522	**3,08**
5	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	4	353	**2,98**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8	656	**2,90**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	180	**2,71**
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4	311	**2,56**
9	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11	863	**2,53**
10	SDU University	8	891	**2,46**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	3	326	**2,43**
12	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	244	**2,26**
13	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	284	**2,13**
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6	538	**2,11**
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	78	**1,82**
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	149	**1,15**
17	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1	43	**1,05**
18	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	78	**1,04**
19	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**
20	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Академик А. Қуатбеков

атындағы Халықтар достығы университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	0	**2,50**
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	0	**1,88**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2	0	**1,25**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2	0	**1,25**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	0	**1,25**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	0	**0,63**
8	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1	0	**0,63**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	0	**0,63**
10	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1	0	**0,63**

11	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	**0,00**
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	**0,00**
16	SDU University	0	0	**0,00**
17	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
18	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	0	0	**0,00**
20	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Химия-биология» ББ бойынша рейтингке қатысатын 20 ЖЖОКБҰ-ның 20-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**5,00**

3	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**5,00**
4	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	**5,00**
5	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA	**5,00**
6	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	НКЦА (NKCA)	**5,00**
7	SDU University	IAAR	**5,00**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ARQA	**5,00**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**5,00**
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**5,00**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	**5,00**
12	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**5,00**
13	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	ARQA	**5,00**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	**5,00**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	CAAAE	**5,00**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	НКЦА (NKCA)	**5,00**
17	Орталық Азия Инновациялық Университеті	НКЦА (NKCA)	**5,00**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**5,00**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	CAAAE	**5,00**
20	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	IAAR	**3,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ төменгі қатардан көрінді: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті. Қалғандары жоғары қатардан көрінді.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

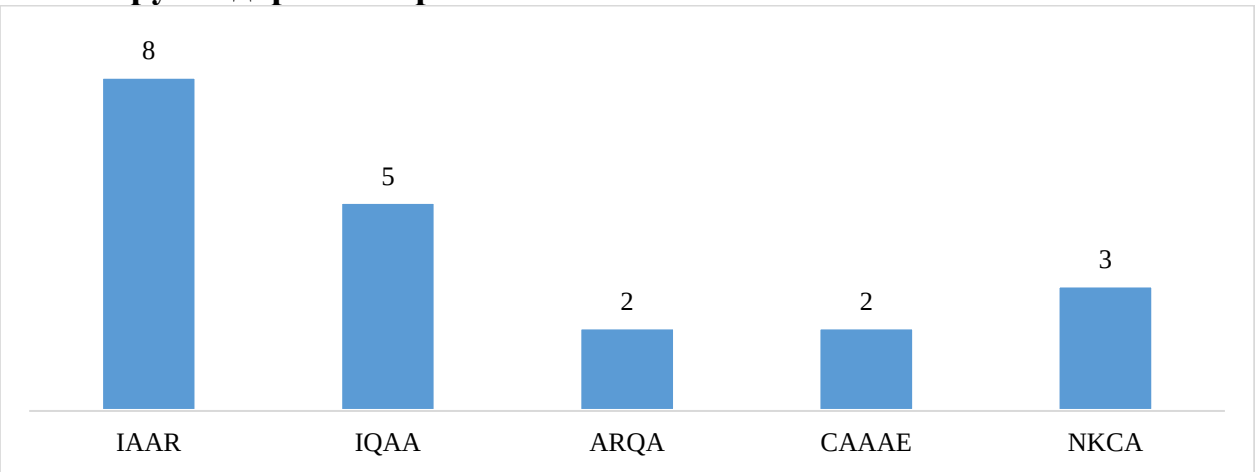

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 20 ББ-ның 8-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	9,25	**4,63**
2	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	9,17	**4,59**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,75	**4,38**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,50	**4,25**
5	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	8,08	**4,04**
6	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,75	**3,88**
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7,75	**3,88**
8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,67	**3,84**
9	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	7,67	**3,84**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	7,67	**3,84**
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,67	**3,84**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,67	**3,84**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,58	**3,79**
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,42	**3,71**
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,25	**3,63**
16	SDU University	7,25	**3,63**
17	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,25	**3,63**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6,75	**3,38**
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6,50	**3,25**
20	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	5,92	**2,96**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	104	16	**5,00**
2	SDU University	224	6	**0,87**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	116	2	**0,56**
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	71	1	**0,46**
5	Орталық Азия Инновациялық Университеті	90	1	**0,36**
6	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	195	2	**0,33**
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	112	1	**0,29**
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	115	1	**0,28**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	121	1	**0,27**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	321	1	**0,10**

11	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	9	0	**0,00**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	83	0	**0,00**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	69	0	**0,00**
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	176	0	**0,00**
15	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	51	0	**0,00**
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	168	0	**0,00**
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	58	0	**0,00**
18	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	56	0	**0,00**
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	148	0	**0,00**
20	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	66	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	Диметил (1-гидрокси-1-фенилэтил) фосфанатын көкөніс дақылдарының өсуіне үдеткіш ретінде қолдану	**5,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	12	6	50,0	**5,00**

2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	13	6	46,1	**4,62**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	28	12	42,8	**4,29**
4	SDU University	47	19	40,4	**4,04**
5	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	21	7	33,3	**3,33**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	43	10	23,2	**2,33**
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	74	16	21,6	**2,16**
8	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	5	1	20,0	**2,00**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	23	4	17,3	**1,74**
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	18	3	1,6	**1,67**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	36	6	16,6	**1,67**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	18	2	11,1	**1,11**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	26	2	7,6	**0,77**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	17	1	5,8	**0,59**
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	20	1	5,0	**0,50**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	40	0	0,00	**0,00**
17	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	17	0	0,00	**0,00**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7	0	0,00	**0,00**
19	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	18	0	0,00	**0,00**
20	Орталық Азия Инновациялық Университеті	3	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 486 болса, оның ішінде 96 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 19,7% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институтында

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай

ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	111	**3,96**
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	101	**3,60**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	100	**3,59**
4	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	95	**3,39**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	94	**3,35**
6	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	92	**3,29**
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	91	**3,26**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	90	**3,22**
9	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	89	**3,18**
10	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	89	**3,18**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	87	**3,12**
12	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	85	**3,05**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	85	**3,05**
14	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	85	**3,04**
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	85	**3,04**
16	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	85	**3,04**
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	85	**3,04**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	81	**2,89**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	79	**2,81**
20	Орталық Азия Инновациялық Университеті	75	**2,68**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 89 балды құраған. Салыстырмалы түрде 100 және одан жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті және Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	66	45	68,1	**5,00**
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	83	10	12,0	**0,88**
3	SDU University	224	17	7,5	**0,56**
4	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	51	1	1,9	**0,14**
5	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	115	2	1,7	**0,13**
6	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	56	1	1,7	**0,13**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	195	2	1,0	**0,08**
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	104	1	0,96	**0,07**
9	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	148	1	0,67	**0,05**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	321	1	0,31	**0,02**
11	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	9	0	0,00	**0,00**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	121	0	0,00	**0,00**

13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	69	0	0,00	**0,00**
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	176	0	0,00	**0,00**
15	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	168	0	0,00	**0,00**
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	58	0	0,00	**0,00**
17	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	112	0	0,00	**0,00**
18	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	71	0	0,00	**0,00**
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	90	0	0,00	**0,00**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	116	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Химия-биология» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 3,4% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете

отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2175	28441	13	**5,00**
2	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	**4,54**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	14	**4,46**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15	**4,16**
5	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	**3,99**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	**3,74**
7	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,41**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	19	**3,34**
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	19	**3,31**
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	**3,27**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	20	**3,12**
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	4939	21	**2,98**
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	21	**2,98**

14	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	**2,94**
15	SDU University	356	9031	25	**2,58**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,42**
17	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	**2,32**
18	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	36	**1,81**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	**1,80**
20	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	**1,48**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62,5	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2175	1336	61,4	**4,91**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58,4	**4,68**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	57,5	**4,61**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	55,7	**4,46**
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	51,9	**4,15**
7	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	113	50,2	**4,02**
8	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	48,6	**3,89**
9	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47,5	**3,81**
10	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	46,8	**3,75**
11	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	44,7	**3,58**
12	SDU University	356	156	43,8	**3,51**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41,3	**3,31**
14	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40,1	**3,21**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	35,8	**2,87**
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35,3	**2,83**
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	34,5	**2,77**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	33,9	**2,72**
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,5	**2,52**
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17,2	**1,38**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 44,9% құрайтынын көруге болады.

Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781,00	15879,00	**2,28**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	28441,00	13547,14	**2,05**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**2,03**
5	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327,00	11075,39	**1,81**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,72**
7	SDU University	9031,00	9806,30	**1,68**

8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902,00	9411,04	**1,65**
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7359,00	**1,45**
10	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4939,00	6557,00	**1,37**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,29	**1,29**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,46	**1,27**
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458,00	4486,00	**1,17**
14	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457,00	4110,00	**1,13**
15	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645,00	4138,00	**1,13**
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,12**
17	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067,00	3608,39	**1,08**
18	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,07**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823,00	3077,00	**1,03**
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми

зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**5,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,55**
3	SDU University	619048	**3,97**
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**3,66**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**3,64**
6	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**3,43**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**3,30**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**3,18**
9	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	478746	**3,07**
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**2,87**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,55**
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**2,51**
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	**2,35**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**2,02**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**2,00**
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**1,93**
17	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289	**1,75**
18	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	**1,39**
19	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351111	**1,33**
20	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Химия-биология» ББ

бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 486 925 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707984 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Химия-биология» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

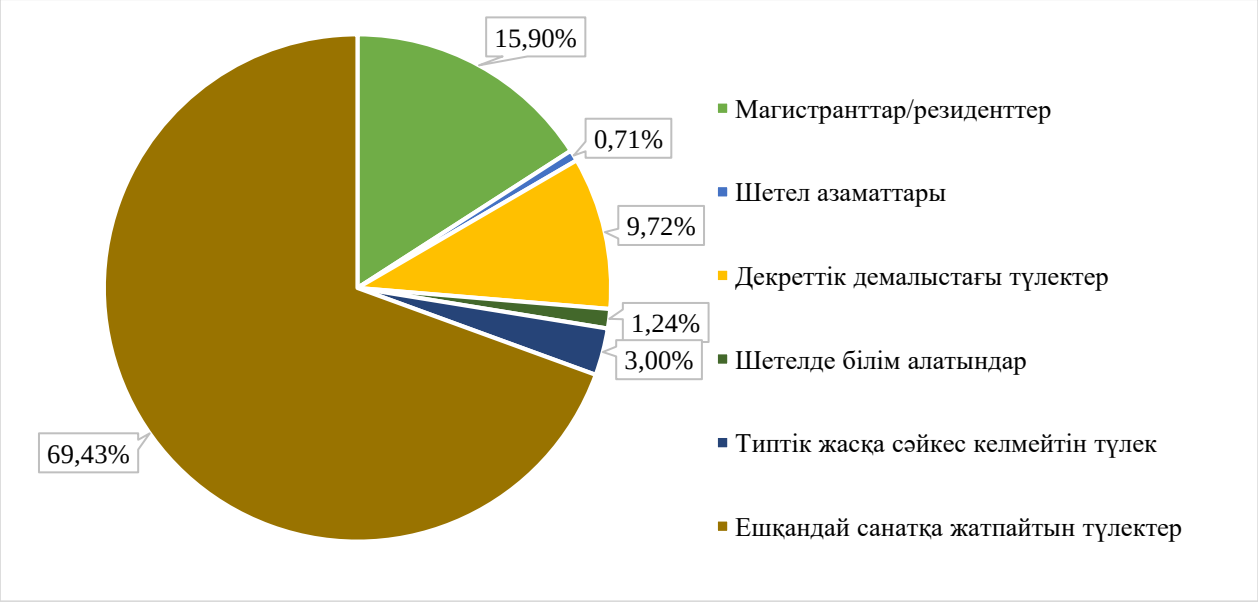

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 486 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 55; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 90; шетелде білім алатын түлектер –7; шетел азаматтары – 4; типтік жасқа сәйкес келмейтін түлек– 17.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	9	100%	100%	0%	**5,00**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	18	100%	100%	0%	**5,00**
3	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	33	100%	94%	6%	**4,82**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	28	100%	89%	11%	**4,68**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	61	92%	90%	2%	**4,54**
6	SDU University	32	91%	91%	0%	**4,53**
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	18	100%	83%	17%	**4,50**

8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	28	96%	82%	14%	**4,39**
9	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	14	100%	79%	21%	**4,36**
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	13	100%	77%	23%	**4,31**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	10	90%	80%	10%	**4,20**
12	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6	100%	67%	33%	**4,00**
13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6	100%	67%	33%	**4,00**
14	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	22	77%	77%	0%	**3,86**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	20	85%	70%	15%	**3,80**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	14	93%	64%	29%	**3,79**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	16	81%	56%	25%	**3,31**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*	*	*	*
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	*	*	*	*	*
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Химия-биология» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 94% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты және Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті. Соңғы позицияда Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 3,31 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

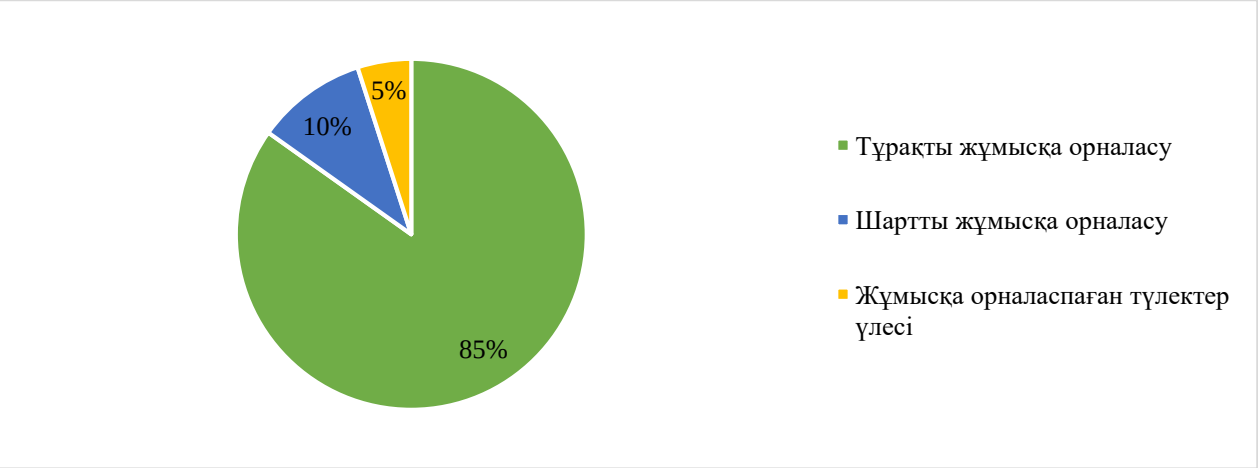

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 85%-ы тұрақты, ал 10%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 5%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	SDU University	96%	96%	91%
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	95%	86%	92%
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	43%	-	*
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	93%	73%	96%
5	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	100%	79%	100%
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	100%	38%	100%
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	89%	60%	100%
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	76%	100%
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	97%	90%	77%
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	50%	90%
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	85%	76%	100%
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	88%	93%
13	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	67%	*
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	92%	65%	100%
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	97%	88%	100%
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	100%	100%	100%
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	93%	79%	100%
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	-	76%	81%
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	80%	85%
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	100%	71%	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес, бұл критерий бойынша өткен жылғы нәтижелермен салыстырғанда келесі оқу орны көшбасшы болды: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті. Ал көрсеткіштердің

төмендеуі мына ЖЖОКБҰ-да байқалады: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Осы көрсеткіш бойынша:

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

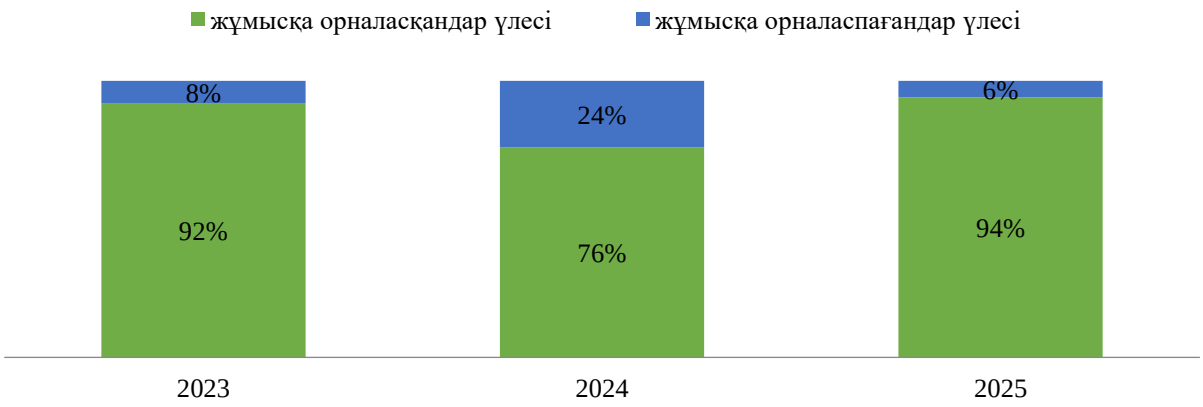

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 92%, 2024 жылы - 76%, ал 2025 жылы - 94% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1,57	**4,74**

2	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1,60	**4,73**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1,86	**4,61**
4	SDU University	1,94	**4,57**
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	1,95	**4,57**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,00	**4,55**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,06	**4,52**
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,05	**4,52**
9	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,33	**4,39**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,50	**4,32**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,60	**4,27**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,69	**4,23**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,89	**4,14**
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3,00	**4,09**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3,00	**4,09**
16	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3,09	**4,05**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	3,33	**3,94**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	*	*
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, SDU University, М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

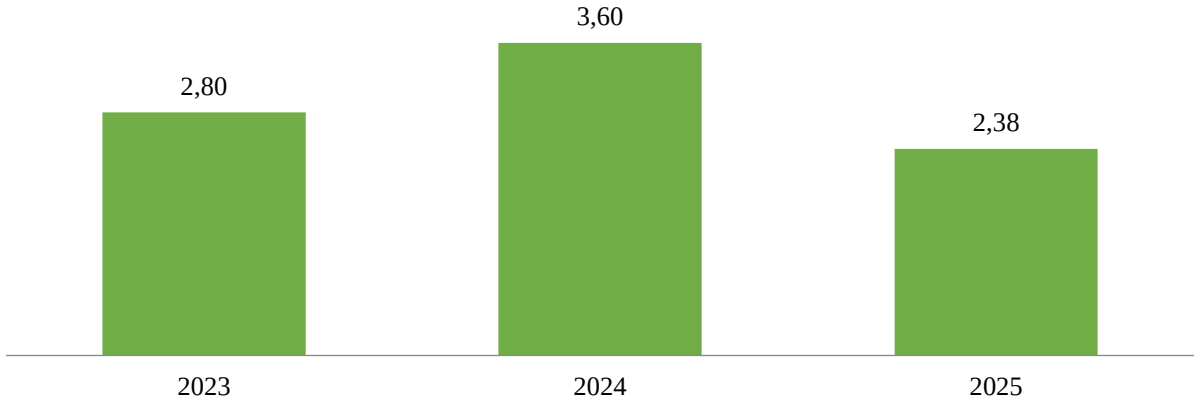

5-диаграмма еңбек нарығында «Химия-биология» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,80 айды, 2024 жылы 3,60 айды, ал 2025 жылы 2,38 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	SDU University	305831	**5,00**
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	260964	**4,69**
3	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	246000	**4,68**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	270703	**4,51**
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	222900	**4,41**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	241305	**4,16**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	219662	**4,00**

8	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	208646	**3,92**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	198937	**3,88**
10	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	197386	**3,88**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	215062	**3,81**
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	172854	**3,56**
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	164838	**2,91**
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	113854	**2,59**
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	91526	**2,38**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	93610	**2,31**
17	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	93429	**2,30**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	*	*
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	*	*
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	*	*

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: SDU University. Ең төменгі көрсеткішті Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Химия-биология» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру.

Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Химия-биология» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01541 Химия Биология	3,638	**1/20**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01509 Химия Биология	3,609	**2/20**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01508 Химия Биология	3,580	**3/20**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01507 Химия Биология	3,553	**4/20**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01512 Химия биология	3,516	**5/20**
6	SDU University	6В01502 Химия Биология	3,513	**6/20**
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01508 Химия Биология	3,493	**7/20**
8	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01562 Химия Биология	3,471	**8/20**
9	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01508 Химия Биология	3,468	**9/20**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01511 Химия Биология	3,362	**10/20**
11	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01541 Химия Биология	3,341	**11/20**
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау	3,298	**12/20**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01507 Химия және биология пәндерінің мұғалімі	3,231	**13/20**
14	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01507 Химия биология (көптілді оқыту)	3,101	**14/20**
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау	2,983	**15/20**

16	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау	2,963	**16/20**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01088 Химия Биология	2,892	**17/20**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01545 Химия биология	1,096	*
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01505 Химия биология	1,007	*
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01510 Химия және биология	0,807	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Химия-биология» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Химия-биология» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	SDU University	2/16	2/22	6/20
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	11/16	3/22	5/20
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	16/16	-	*
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	12/16	10/22	7/20
5	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	10/16	9/22	1/20
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	4/16	17/22	16/20
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5/16	13/22	8/20
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	6/22	3/20
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7/16	5/22	10/20
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	16/22	11/20
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	14/16	11/22	9/20
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	-	7/22	15/20
13	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	21/22	*
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан	8/16	18/22	12/20

	педагогикалық университеті			
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	9/16	4 /22	4/20
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6/16	1/22	2/20
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	15/16	12/22	13/20
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	-	20/22	17/20
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1/16	8/22	14/20
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	13/16	15/22	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Химия-биология» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингтегі орындары салыстырылған. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Ш. Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, SDU University және Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет болды. 2024 және 2025 жылдары көшбасшылар тізімінде Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті және Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты тұрақты орын алды. Екі жыл бойы Ш. Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында ««Химия-биология» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Химия-биология» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	SDU University	6В01502 Химия Биология
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01512 Химия биология
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01545 Химия биология
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01508 Химия Биология
5	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01541 Химия Биология
6	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01562 Химия Биология
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01508 Химия Биология
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01511 Химия Биология
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01541 Химия Биология
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01508 Химия Биология
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау
13	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01505 Химия биология
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01507 Химия және биология пәні мұғалімін даярлау
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01507 Химия Биология
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01509 Химия Биология
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01507 Химия және биология пәндерінің мұғалімі
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01088 Химия Биология
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01507 Химия биология (көптілді оқыту)
20	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01510 Химия және биология

6В017 Тілдер және әдебиет бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты
В016 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламасы тобы
«Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 36 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде Астана халықаралық университеті, Баишев университеті және З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	10	**5,00**
2	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6	**3,22**
3	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	5	**2,78**
4	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	5	**2,78**
5	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	5	**2,78**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	**2,33**
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4	**2,33**
8	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	4	**2,33**
9	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	**2,33**
10	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	4	**2,33**

11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4	**2,33**
12	Шымкент университеті	4	**2,33**
13	Қазақстан-Американдық еркін университеті	3	**1,89**
14	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3	**1,89**
15	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	3	**1,89**
16	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3	**1,89**
17	Астана халықаралық университеті	3	**1,89**
18	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	3	**1,89**
19	Alikhan Bokeikhan University	3	**1,89**
20	Баишев университеті	2	**1,44**
21	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	**1,44**
22	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2	**1,44**
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	**1,44**
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	2	**1,44**
25	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	**1,44**
26	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2	**1,44**
27	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	**1,44**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	**1,44**
29	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	**1,44**
30	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	**1,00**
31	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	**1,00**
32	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,00**
33	SDU University	1	**1,00**
34	«Bolashaq» академиясы	1	**1,00**
35	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	**1,00**
36	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті ең жоғары нәтиже көрсетті, өйткені білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне

практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	584	**4,53**
2	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6	1056	**3,86**
3	Баишев университеті	5	368	**3,20**
4	Alikhan Bokeikhan University	11	1598	**2,69**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1	176	**2,62**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	180	**2,56**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	10	1353	**2,46**
8	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8	457	**2,36**
9	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	9	1114	**2,33**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	468	**2,29**
11	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2	312	**2,28**
12	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	367	**1,97**
13	«Bolashaq» академиясы	2	83	**1,87**
14	Қызылорда «Болашақ» университеті	4	390	**1,85**
15	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	7	544	**1,85**
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан	1	117	**1,74**

	университеті			
17	Шымкент университеті	1	120	**1,73**
18	SDU University	9	687	**1,71**
19	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6	503	**1,53**
20	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	135	**1,48**
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	278	**1,41**
22	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	8	384	**1,26**
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	202	**1,14**
24	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	72	**1,08**
25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	4	240	**1,03**
26	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	5	315	**1,00**
27	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7	369	**0,98**
28	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	86	**0,91**
29	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4	224	**0,90**
30	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	1	36	**0,60**
31	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2	43	**0,60**
32	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3	26	**0,23**
33	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1	10	**0,21**
34	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	1	2	**0,08**
35	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
36	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті және Баишев университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен

құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6	2	**4,00**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	10	0	**2,50**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	1	**2,00**
4	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	1	1	**1,50**
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	1	**1,50**
6	SDU University	5	0	**1,25**
7	Alikhan Bokeikhan University	5	0	**1,25**
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	0	**1,00**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	4	0	**1,00**
10	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	3	0	**0,75**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2	0	**0,50**
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2	0	**0,50**
13	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	0	**0,50**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	1	0	**0,25**
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	0	**0,25**
16	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1	0	**0,25**

17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	1	0	**0,25**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1	0	**0,25**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	0	**0,25**
20	Баишев университеті	0	0	**0,00**
21	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	0	0	**0,00**
22	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
23	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	**0,00**
24	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	0	0	**0,00**
25	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	0	0	**0,00**
26	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	**0,00**
28	Қызылорда «Болашақ» университеті	0	0	**0,00**
29	«Bolashaq» академиясы	0	0	**0,00**
30	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
31	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	0	0	**0,00**
32	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
33	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**
34	Шымкент университеті	0	0	**0,00**
35	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	**0,00**
36	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті жетекші орындарға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру

бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын 36 ЖЖОКБҰ-ның 34-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	CAAAE ARQA	**5,00**
2	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	IQAA IKCA	**5,00**
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	**3,50**
4	SDU University	IAAR	**3,50**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	IAAR	**3,50**
6	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**3,50**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**3,50**
8	Баишев университеті	CAAAE	**2,50**
9	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	IAAR	**2,50**
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	**2,50**
11	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	НКЦА (NKCA)	**2,50**
12	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR IKCA	**2,50**
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,50**
14	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	IAAR	**2,50**
15	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	**2,50**
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,50**
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	IAAR	**2,50**
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	IQAA	**2,50**
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**2,50**
20	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	IQAA	**2,50**
21	«Bolashaq» академиясы	НКЦА (NKCA)	**2,50**
22	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	IQAA	**2,50**
23	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	ARQA	**2,50**
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**2,50**

25	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	IQAA	**2,50**
26	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**2,50**
27	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,50**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	ARQA	**2,50**
29	Шымкент университеті	ARQA	**2,50**
30	Alikhan Bokeikhan University	IAAR	**2,50**
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	IAAR	**2,50**
32	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	IQAA	**2,50**
33	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,50**
34	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	ARQA	**2,50**
35	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	-	**0,00**
36	Астана халықаралық университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті және Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

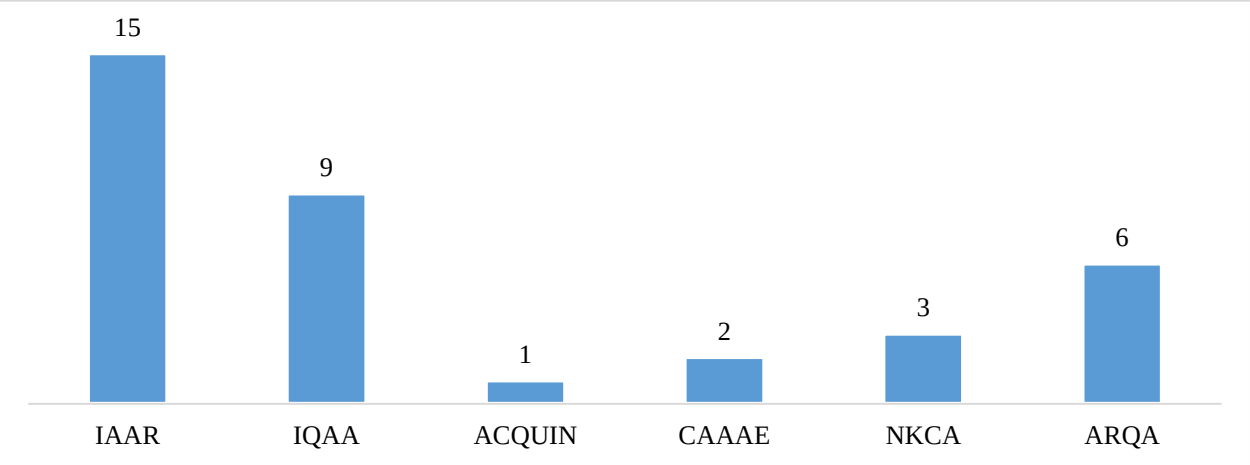

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 34 ББ-ның 15-і IAAR – Аккредиттеу және рейтингтің тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен

тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	9,08	**4,54**
2	Орталық Азия Инновациялық Университеті	8,92	**4,46**

3	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	8,83	**4,42**
4	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	8,83	**4,42**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	8,75	**4,38**
6	Астана халықаралық университеті	8,67	**4,34**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8,58	**4,29**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	8,58	**4,29**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,58	**4,29**
10	Alikhan Bokeikhan University	8,58	**4,29**
11	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	8,50	**4,25**
12	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8,50	**4,25**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,50	**4,25**
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,42	**4,21**
15	«Bolashaq» академиясы	8,33	**4,17**
16	Шымкент университеті	8,33	**4,17**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8,33	**4,17**
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,00	**4,00**
19	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	7,92	**3,96**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,75	**3,88**
21	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,50	**3,75**
22	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	7,50	**3,75**
23	Баишев университеті	7,42	**3,71**
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,25	**3,63**
25	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	7,25	**3,63**
26	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,24	**3,62**
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	7,17	**3,59**
28	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	7,17	**3,59**
29	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7,17	**3,59**
30	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,17	**3,59**
31	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,08	**3,54**
32	SDU University	7,08	**3,54**
33	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,00	**3,50**
34	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6,92	**3,46**
35	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6,92	**3,46**
36	Қызылорда «Болашақ» университеті	6,92	**3,46**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты, Орталық Азия Инновациялық Университеті, А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты және Ә.Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	220	22	**5,00**
2	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	506	16	**1,58**
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	102	2	**0,98**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	561	10	**0,89**

5	Alikhan Bokeikhan University	325	5	**0,77**
6	Қызылорда «Болашақ» университеті	162	2	**0,62**
7	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	347	3	**0,43**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	296	2	**0,34**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	182	1	**0,27**
10	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	397	2	**0,25**
11	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	207	1	**0,24**
12	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	309	1	**0,16**
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	817	2	**0,12**
14	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	547	1	**0,09**
15	Баишев университеті	46	0	**0,00**
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	113	0	**0,00**
17	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	74	0	**0,00**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	374	0	**0,00**
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	472	0	**0,00**
20	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	350	0	**0,00**
21	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	332	0	**0,00**
22	SDU University	278	0	**0,00**
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	252	0	**0,00**
24	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	85	0	**0,00**
25	«Bolashaq» академиясы	31	0	**0,00**
26	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	174	0	**0,00**
27	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	181	0	**0,00**
28	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	270	0	**0,00**
29	Астана халықаралық университеті	212	0	**0,00**
30	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	413	0	**0,00**
31	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	132	0	**0,00**
32	Шымкент университеті	301	0	**0,00**
33	Орталық Азия Инновациялық Университеті	128	0	**0,00**
34	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	297	0	**0,00**
35	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	32	0	**0,00**
36	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	671	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	SDU University	1. Тыңдалым әрекетіне арналған әдістемелік нұсқаулық	**5,00**
2	Шымкент университеті	1. Әдеби туынды	**4,62**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1. Қазақша жарнамалық мәтіндер: экспрессивті синтаксис аспектісі	**2,75**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған SDU University, Шымкент университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	140	68	48,5	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	36	10	27,7	**2,86**
3	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	48	12	25,0	**2,57**
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	44	10	22,7	**2,34**
5	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	71	11	15,4	**1,59**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	81	12	14,8	**1,53**
7	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	56	8	14,2	**1,47**
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7	1	14,2	**1,47**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	42	6	14,2	**1,47**

10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	54	7	12,9	**1,33**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	44	5	11,3	**1,17**
12	SDU University	10	1	10,0	**1,03**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	98	9	9,1	**0,95**
14	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	74	6	8,1	**0,83**
15	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	47	3	6,3	**0,66**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	33	2	6,0	**0,62**
17	Қазақстан-Американдық еркін университеті	17	1	5,8	**0,61**
18	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	38	2	5,2	**0,54**
19	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	27	1	3,7	**0,38**
20	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	63	2	3,1	**0,33**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	53	1	1,8	**0,19**
22	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	138	2	1,4	**0,15**
23	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	80	1	1,25	**0,13**
24	Орталық Азия Инновациялық Университеті	80	1	1,25	**0,13**
25	Баишев университеті	7	0	0,00	**0,00**
26	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	10	0	0,00	**0,00**
27	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	40	0	0,00	**0,00**
28	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	158	0	0,00	**0,00**
29	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	37	0	0,00	**0,00**
30	Қызылорда «Болашақ» университеті	28	0	0,00	**0,00**
31	«Bolashaq» академиясы	13	0	0,00	**0,00**
32	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	83	0	0,00	**0,00**
33	Астана халықаралық университеті	5	0	0,00	**0,00**
34	Шымкент университеті	128	0	0,00	**0,00**
35	Alikhan Bokeikhan University	32	0	0,00	**0,00**
36	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	105	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 2027 болса, оның ішінде 182 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 8,9% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі: Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университетіне тиесілі.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	121	**4,33**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	117	**4,17**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	113	**4,03**
4	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	104	**3,70**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	103	**3,70**
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	102	**3,66**
7	Қызылорда «Болашақ» университеті	101	**3,61**
8	Қазақстан-Американдық еркін университеті	100	**3,57**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	100	**3,56**
10	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	99	**3,52**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	97	**3,47**
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	97	**3,45**
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	96	**3,43**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	96	**3,42**
15	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	96	**3,42**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	95	**3,41**
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	95	**3,40**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	93	**3,33**
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	93	**3,31**
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	92	**3,27**
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	91	**3,25**
22	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	90	**3,22**
23	Alikhan Bokeikhan University	89	**3,19**
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	87	**3,12**
25	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	84	**2,99**

26	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	83	**2,98**
27	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	82	**2,93**
28	Шымкент университеті	82	**2,92**
29	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	76	**2,72**
30	Орталық Азия Инновациялық Университеті	75	**2,66**
31	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	74	**2,64**
32	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	69	**2,46**
33	«Bolashaq» академиясы	63	**2,24**
34	Баишев университеті	54	**1,93**
35	Астана халықаралық университеті	35	**1,27**
36	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	**0,00**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 87 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Астана халықаралық университеті	212	62	29,2	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	561	37	6,5	**1,13**
3	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	32	1	3,1	**0,53**
4	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	413	10	2,4	**0,41**
5	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	347	8	2,3	**0,39**
6	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	270	4	1,48	**0,25**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	817	11	8,9	**0,23**
8	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	297	4	1,34	**0,23**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	506	6	1,18	**0,20**
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	182	2	1,09	**0,19**
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	296	3	1,01	**0,17**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	671	5	0,74	**0,13**
13	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	174	1	0,57	**0,10**
14	Баишев университеті	46	0	0,00	**0,00**
15	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	207	0	0,00	**0,00**
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	113	0	0,00	**0,00**
17	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	74	0	0,00	**0,00**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	374	0	0,00	**0,00**
19	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	309	0	0,00	**0,00**
20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	102	0	0,00	**0,00**
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	472	0	0,00	**0,00**
22	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	350	0	0,00	**0,00**
23	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	332	0	0,00	**0,00**
24	SDU University	278	0	0,00	**0,00**
25	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	252	0	0,00	**0,00**

26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	85	0	0,00	**0,00**
27	Қызылорда «Болашақ» университеті	162	0	0,00	**0,00**
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	547	0	0,00	**0,00**
29	«Bolashaq» академиясы	31	0	0,00	**0,00**
30	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	220	0	0,00	**0,00**
31	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	181	0	0,00	**0,00**
32	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	397	0	0,00	**0,00**
33	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	132	0	0,00	**0,00**
34	Шымкент университеті	301	0	0,00	**0,00**
35	Alikhan Bokeikhan University	325	0	0,00	**0,00**
36	Орталық Азия Инновациялық Университеті	128	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ жалпы контингентіндегі үлесі көрсетілген, ол 1,5%-ды құрайды. Шетелдік студенттердің контингенттегі ең жоғары үлесі Астана халықаралық университетінде байқалады.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14	**5,00**
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	14	**4,91**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15	**4,58**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	**4,39**
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	**4,12**
6	«Bolashaq» академиясы	93	1678	18	**3,99**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	18	**3,80**
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	**3,75**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,75**
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	19	**3,67**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	19	**3,65**
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	7902	20	**3,60**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы	311	6524	20	**3,43**

	университеті				
14	Alikhan Bokeikhan University	375	7870	20	**3,43**
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	**3,42**
16	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	2345	21	**3,28**
17	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	4939	21	**3,28**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	7781	21	**3,28**
19	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	6458	22	**3,23**
20	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100	2246	22	**3,20**
21	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	6458	22	**3,16**
22	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	11566	22	**3,16**
23	Шымкент университеті	289	6666	23	**3,12**
24	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	**3,10**
25	SDU University	356	9031	25	**2,84**
26	Баишев университеті	120	3141	26	**2,75**
27	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	26	**2,70**
28	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,66**
29	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	2457	28	**2,55**
30	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	8758	31	**2,28**
31	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	4843	34	**2,11**
32	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	10645	23	**1,99**
33	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	13823	36	**1,98**
34	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	40	**1,76**
35	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	16067	44	**1,63**
36	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	**1,43**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті және М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті тіркелді, бір оқытушыға орташа есеппен 14 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74	**5,00**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62	**4,22**
3	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395	231	58	**3,95**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	57	**3,89**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	355	198	55	**3,77**

6	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	59	55	**3,72**
7	Баишев университеті	120	65	54	**3,66**
8	Шымкент университеті	289	151	52	**3,53**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	396	51	**3,51**
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	42	51	**3,50**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284	144	50	**3,43**
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	225	113	50	**3,39**
13	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508	253	49	**3,36**
14	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100	49	49	**3,31**
15	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	290	141	48	**3,28**
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47	**3,21**
17	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47	**3,19**
18	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	380	178	46	**3,16**
19	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364	163	44	**3,03**
20	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44	**2,98**
21	SDU University	356	156	43	**2,96**
22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42	**2,85**
23	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	277	117	42	**2,85**
24	Қызылорда «Болашақ» университеті	142	59	41	**2,81**
25	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41	**2,79**
26	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	294	118	40	**2,71**
27	«Bolashaq» академиясы	93	36	38	**2,62**
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38	**2,59**
29	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	35	**2,42**
30	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	140	35	**2,39**
31	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	34	**2,34**
32	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	33	**2,29**
33	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31	**2,13**
34	Астана халықаралық университеті	426	105	24	**1,67**
35	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	87	15	17	**1,16**
36	Alikhan Bokeikhan University	375	60	16	**1,08**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 44% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838,28	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419,00	**4,86**
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458	24760,00	**3,15**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345,00	**3,02**
5	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	7781	15879,00	**2,30**

6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401,00	**2,06**
7	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	2246	13409,00	**2,06**
8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063,14	**2,02**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,83**
10	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181,00	**1,74**
11	SDU University	9031	9806,30	**1,71**
12	«Bolashaq» академиясы	1678	9478,00	**1,68**
13	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902	9411,04	**1,67**
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566	9097,00	**1,64**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7359,00	**1,47**
16	Қызылорда «Болашақ» университеті	4843	7287,59	**1,46**
17	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	8758	6854,80	**1,42**
18	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	4939	6557,00	**1,39**
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071	6364,00	**1,38**
20	Шымкент университеті	6666	6395,00	**1,38**
21	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2345	6017,00	**1,34**
22	Баишев университеті	3141	5839,00	**1,32**
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783,29	**1,32**
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563,46	**1,30**
25	Астана халықаралық университеті	9888	5310,00	**1,27**
26	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6458	4486,00	**1,19**
27	Alikhan Bokeikhan University	7870	4375,02	**1,18**
28	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2457	4110,00	**1,16**
29	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	10645	4138,00	**1,16**
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3965,50	**1,14**
31	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800,30	**1,13**
32	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067	3608,39	**1,11**
33	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511,00	**1,10**

34	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	13823	3077,00	**1,06**
35	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779,00	**1,03**
36	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481,49	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**4,67**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**4,64**
4	SDU University	619048	**4,17**
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**4,09**

6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**3,92**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**3,91**
8	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**3,74**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**3,63**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**3,54**
11	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	**3,53**
12	Астана халықаралық университеті	542466	**3,45**
13	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	478746	**3,45**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**3,44**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**3,29**
16	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**3,03**
17	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**3,00**
18	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	540526	**2,87**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**2,72**
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**2,61**
21	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	383676	**2,59**
22	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**2,53**
23	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**2,52**
24	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	390454	**2,47**
25	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	400289	**2,39**
26	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	400173	**2,13**
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	**2,10**
28	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	351111	**2,05**
29	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	339645	**1,78**
30	Шымкент университеті	335211	**1,74**
31	Баишев университеті	297014	**1,60**
32	«Bolashaq» академиясы	293559	**1,44**
33	Alikhan Bokeikhan University	306207	**1,39**
34	Қызылорда «Болашақ» университеті	263069	**1,33**
35	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	**1,22**
36	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	249371	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 449684 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті – 707 984 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. ««Қазақ тілі мен әдебиеті»» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

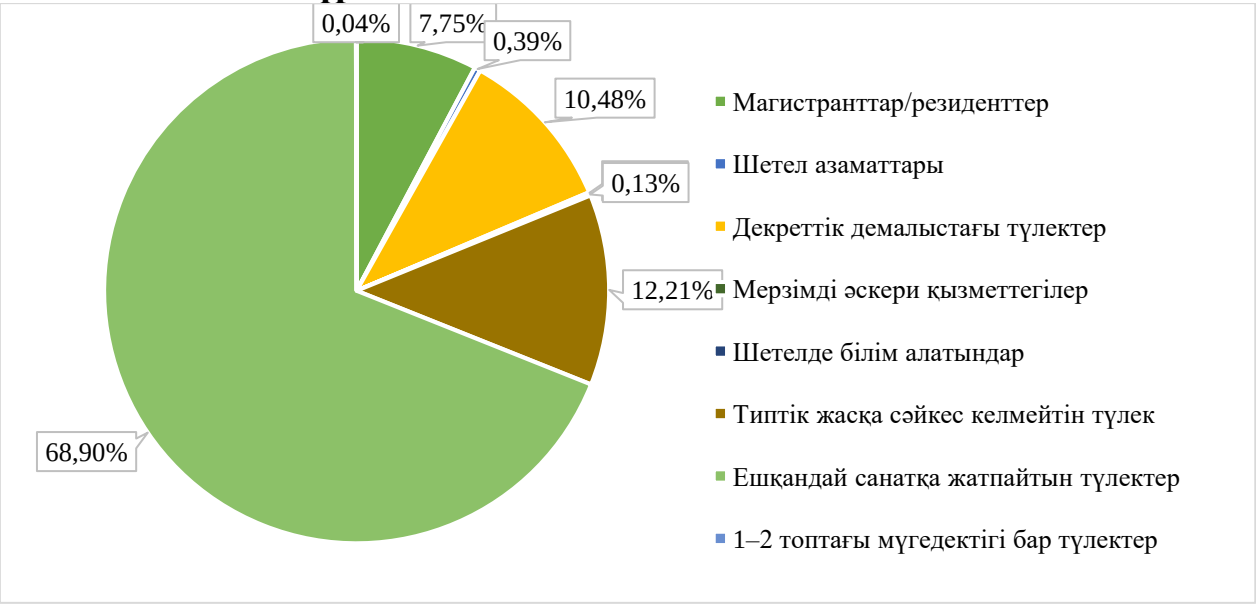

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 2309 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 242; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 2; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 179; 1–2 топтағы мүгедектігі бар түлектер-1; шетелде білім алатын түлектер – 2; шетел азаматтары – 9; типтік жасқа сәйкес келмейтін түлек– 282.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	64	97%	94%	3%	**4,75**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	61	95%	92%	3%	**4,66**
3	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	88	98%	89%	9%	**4,61**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	38	98%	87%	11%	**4,55**
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6	100%	83%	17%	**4,50**

6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	34	91%	88%	3%	**4,47**
7	SDU University	8	88%	88%	0%	**4,38**
8	Alikhan Bokeikhan University	14	100%	79%	21%	**4,36**
9	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	45	91%	84%	7%	**4,36**
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	9	100%	78%	22%	**4,33**
11	Қызылорда «Болашақ» университеті	9	100%	78%	22%	**4,33**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	34	91%	82%	9%	**4,29**
13	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	58	97%	78%	19%	**4,26**
14	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	25	96%	76%	20%	**4,20**
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	89	92%	79%	13%	**4,20**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	42	91%	79%	12%	**4,17**
17	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	19	90%	79%	11%	**4,16**
18	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	14	100%	71%	29%	**4,14**
19	«Bolashaq» академиясы	11	82%	82%	0%	**4,09**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	108	91%	76%	15%	**4,09**
21	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	35	91%	74%	17%	**4,06**
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	26	96%	69%	27%	**4,00**
23	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	78	79%	79%	0%	**3,97**
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	34	89%	71%	18%	**3,88**
25	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	34	89%	71%	18%	**3,88**
26	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	27	93%	67%	26%	**3,85**
27	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	55	89%	67%	22%	**3,80**
28	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	33	94%	64%	30%	**3,79**
29	Орталық Азия Инновациялық Университеті	45	91%	64%	27%	**3,76**
30	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	37	92%	62%	30%	**3,70**
31	Шымкент университеті	62	80%	69%	11%	**3,69**
32	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	49	77%	59%	18%	**3,33**
33	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	41	63%	51%	12%	**2,80**
34	Астана халықаралық университеті	*	*	*	*	*
35	Баишев университеті	*	*	*	*	*

36	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	*	*	*	*

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 90,6%-ды құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті. Соңғы позицияда Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 2,80 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

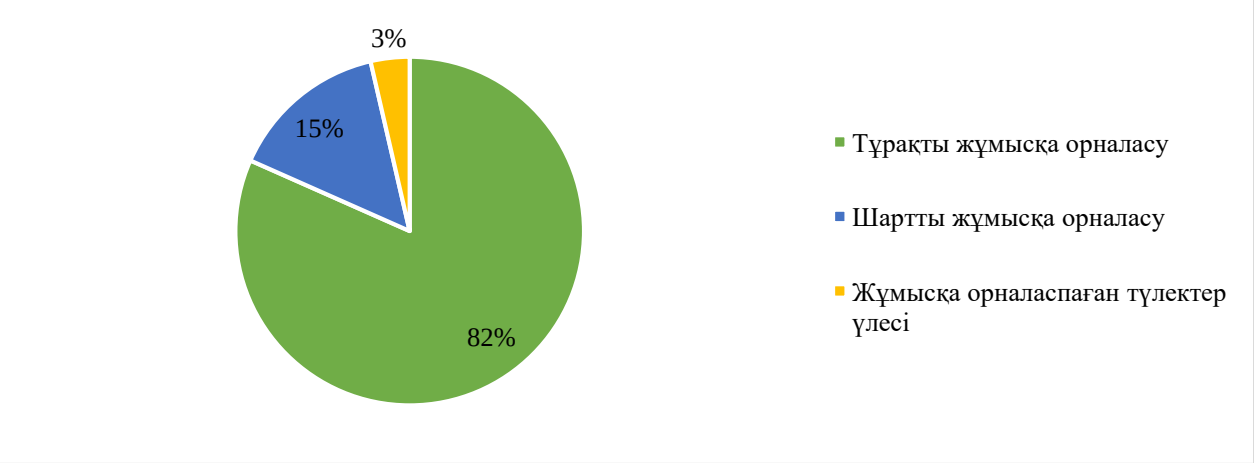

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 82%-ы тұрақты, ал 15%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 3%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	«Bolashaq» академиясы	100%	-	82%
2	Alikhan Bokeikhan University	86%	80%	100%
3	SDU University	83%	95%	88%
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	-	91%	100%
5	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	78%	91%	89%
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	89%	79%	79%

7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	67%	60%	78%
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	89%	90%	91%
9	Астана халықаралық университеті	-	-	*
10	Баишев университеті	-	67%	*
11	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	100%	71%	100%
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	95%	94%	97%
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	91%	37%	63%
14	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	100%	67%	*
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	96%	78%	94%
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	80%	47%	96%
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	91%	81%	92%
18	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	80%	84%	91%
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	-	-	100%
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	86%	47%	93%
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	87%	29%	100%
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	100%	100%	96%
23	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	95%	89%	97%
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	64%	88%
25	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	91%	88%	97%
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	66%	69%	88%
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	93%	67%	91%
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	76%	52%	92%
29	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	92%	91%	95%
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	86%	95%	91%
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	90%	85%	90%
32	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	83%	48%	89%
33	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	82%	78%	91%
34	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	100%	85%	98%
35	Шымкент университеті	64%	89%	81%
36	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	91%	75%	91%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, және М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

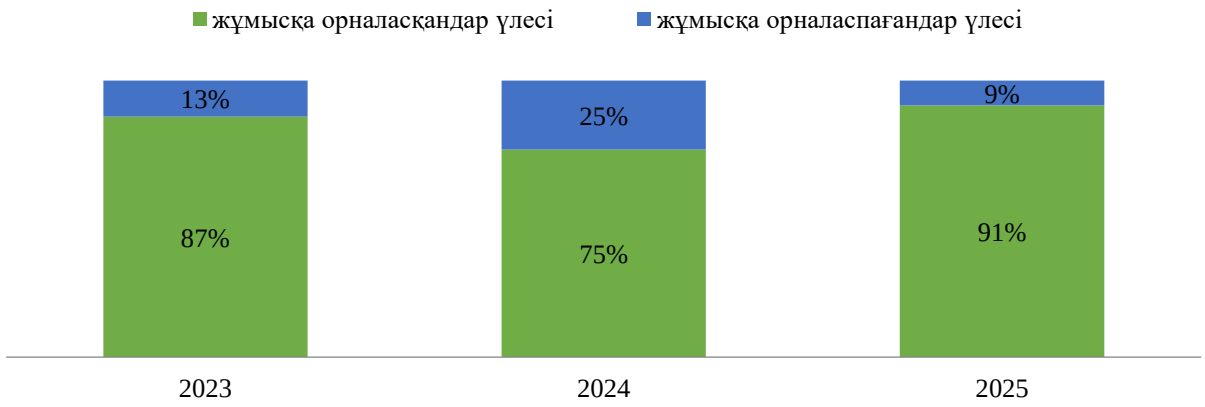

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 87%, 2024 жылы - 75%, ал 2025 жылы - 91% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1,14	**4,94**
2	«Bolashaq» академиясы	1,36	**4,83**
3	Шымкент университеті	1,49	**4,78**
4	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,50	**4,77**
5	Alikhan Bokeikhan University	1,65	**4,71**
6	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,68	**4,69**
7	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	1,76	**4,65**
8	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	1,80	**4,64**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,85	**4,61**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1,87	**4,60**
11	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	1,91	**4,59**
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,01	**4,54**
13	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	2,03	**4,53**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,14	**4,48**
15	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	2,18	**4,46**
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,23	**4,44**
17	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	2,35	**4,39**
18	Қызылорда «Болашақ» университеті	2,38	**4,38**
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,37	**4,38**
20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2,51	**4,31**
21	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	2,52	**4,31**
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,54	**4,30**
23	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,57	**4,29**
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,56	**4,29**
25	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,58	**4,28**
26	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	2,59	**4,28**
27	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,68	**4,24**
28	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2,83	**4,17**
29	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	2,88	**4,15**
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,97	**4,10**
31	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3,23	**3,99**
32	SDU University	3,50	**3,86**
33	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4,29	**3,50**
34	Астана халықаралық университеті	*	*
35	Баишев университеті	*	*
36	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық	*	*

	университеті		

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-ларда түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, «Bolashaq» академиясы, Шымкент университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, Alikhan Bokeikhan University, С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Ш.Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты, А. Қ. Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты, Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

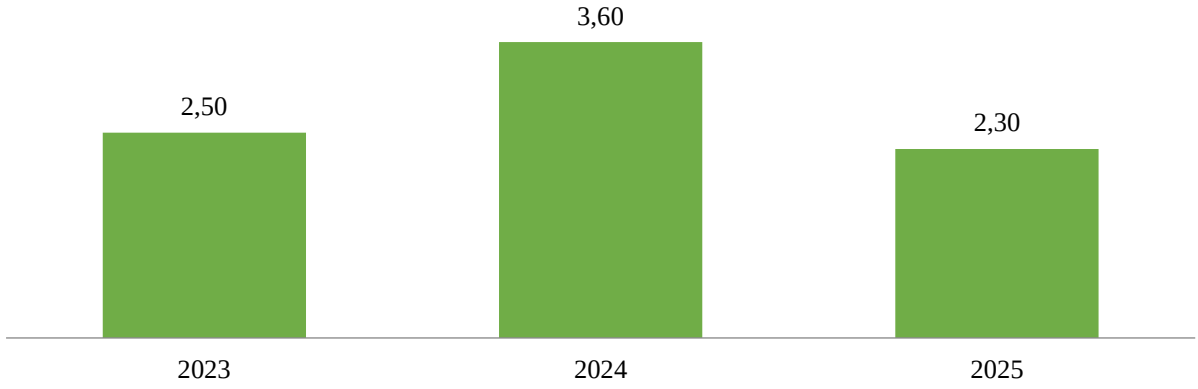

5-диаграмма еңбек нарығында «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,50 айды, 2024 жылы 3,60 айды, ал 2025 жылы 2,30 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы

бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	268266	**5,00**
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	248507	**4,91**
3	Alikhan Bokeikhan University	262988	**4,79**
4	SDU University	260339	**4,59**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	260169	**4,56**
6	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	219631	**4,43**
7	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	206775	**4,33**
8	«Bolashaq» академиясы	217340	**4,31**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	236905	**4,24**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	234230	**4,23**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	210456	**4,21**
12	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	192867	**4,11**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	215859	**4,11**
14	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	250460	**4,06**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	205570	**4,03**
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	198092	**3,99**
17	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	217599	**3,99**
18	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	191870	**3,95**
19	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	213219	**3,94**
20	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	179993	**3,86**

21	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	168249	**3,59**
22	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	165553	**3,55**
23	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	171790	**3,53**
24	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	180268	**3,48**
25	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	129075	**2,90**
26	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	121437	**2,87**
27	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	123439	**2,81**
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	122769	**2,81**
29	Орталық Азия Инновациялық Университеті	118296	**2,74**
30	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	100318	**2,65**
31	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	102001	**2,62**
32	Қызылорда «Болашақ» университеті	96852	**2,59**
33	Шымкент университеті	103770	**2,53**
34	Астана халықаралық университеті	*	*****
35	Баишев университеті	*	*****
36	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	*	*****

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Ең төменгі көрсеткішті Шымкент университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,447	**1/36**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01717 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,387	**2/36**
3	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,375	**3/36**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01703 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,367	**4/36**
5	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,351	**5/36**
6	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,350	**6/36**
7	SDU University	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,295	**7/36**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті (IP)	3,195	**8/36**
9	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,185	**9/36**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,163	**10/36**
11	Alikhan Bokeikhan University	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,155	**11/36**
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,146	**12/36**
13	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,141	**13/36**

14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті (ІР)	3,132	**14/36**
15	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,126	**15/36**
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,125	**16/36**
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,079	**17/36**
18	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі	3,051	**18/36**
19	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01726 Қазақ тілі мен әдебиеті (ІР)	3,044	**19/36**
20	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,024	**20/36**
21	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	3,024	**21/36**
22	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,983	**22/36**
23	«Bolashaq» академиясы	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,914	**23/36**
24	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,914	**24/36**
25	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті (ІР)	2,904	**25/36**
26	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,868	**26/36**
27	Шымкент университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,849	**27/36**
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,773	**28/36**
29	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01721 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,718	**29/36**
30	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01700 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,693	**30/36**
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,618	**31/36**

32	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті	2,567	**32/36**
33	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау	2,527	**33/36**
34	Астана халықаралық университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті	0,867	*
35	Баишев университеті	6В01711 Қазақ тілі мен әдебиеті	0,890	*
36	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01713 Қазақ тілі мен әдебиеті	0,785	*

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті және Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	«Bolashaq» академиясы	5/34	*	23/36
2	Alikhan Bokeikhan University	16/34	20/34	11/36
3	SDU University	2/34	3/34	7/36
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	*	14/34	17/36
5	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	28/34	9/34	20/36
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	12/34	12/34	8/36
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	34/34	31/34	32/36
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	15/34	8/34	15/36
9	Астана халықаралық университеті	-	-	*
10	Баишев университеті	-	28/34	*
11	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	9/34	23/34	22/36
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	3/34	7/34	6/36
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	20/34	33/34	33/36
14	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	21/34	25/34	*

15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	14/34	21/34	14/36
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	18/34	27/34	19/36
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	10/34	18/34	3/36
18	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	26/34	10/34	9/36
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	*	*	16/36
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11/34	29/34	29/36
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	29/34	34/34	26/36
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1/34	1/34	2/36
23	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	4/34	6/34	4/36
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	19/34	10/36
25	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	17/34	17/34	21/36
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	32/34	24/34	30/36
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	24/34	30/34	31/36
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	27/34	26/34	28/36
29	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7/34	4/34	1/36
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6/34	2/34	12/36
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	13/34	11/34	18/36
32	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	22/34	32/34	24/36
33	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	23/34	16/34	13/36
34	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	8/34	5/34	5/36
35	Шымкент университеті	33/34	15/34	27/36
36	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	25/34	22/34	25/36

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023–2025 жылдары «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, SDU University және Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты болды. 2024 жылы көшбасшылар қатарында Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті сақталды, ал 2025 жылы көшбасшылар тізімінде С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті бірінші орынға шықты. Үш жыл бойы Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Қазақ тілі мен әдебиеті» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға

бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Қазақ тілі мен әдебиеті» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	«Bolashaq» академиясы	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
2	Alikhan Bokeikhan University	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті
3	SDU University	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
5	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті (IP)
7	Академик А. Қуатбеков атындағы Халықтар достығы университеті	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
9	Астана халықаралық университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті
10	Баишев университеті	6В01711 Қазақ тілі мен әдебиеті
11	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
12	Ә. Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық институты	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті
13	Жұмабек Ахметұлы Тәшенов атындағы университет	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
14	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В01713 Қазақ тілі мен әдебиеті
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті (IP)
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В01726 Қазақ тілі мен әдебиеті (IP)
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
18	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
20	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В01721 Қазақ тілі мен әдебиеті
21	Қызылорда «Болашақ» университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В01717 Қазақ тілі мен әдебиеті

23	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В01703 Қазақ тілі мен әдебиеті
24	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В01710 Қазақ тілі мен әдебиеті
25	М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В01700 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
27	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімдерін даярлау
29	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
31	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі
32	Ш. Мұртаза атындағы Халықаралық Тараз инновациялық институты	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
33	Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
34	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті
35	Шымкент университеті	6В01701 Қазақ тілі мен әдебиеті
36	Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты	6В01707 Қазақ тілі мен әдебиеті (IP)

6В031 Әлеуметтік ғылымдар даярлау бағыты
В041 Психология білім беру бағдарламасы тобы
«Психология» білім беру бағдарламасы бойынша
рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Психология» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 28 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	Орталық-Қазақстан академиясы	10	**5,00**
2	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	8	**4,20**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8	**4,20**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	**3,40**
5	«Тұран-Астана» университеті	6	**3,40**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6	**3,40**
7	«Тұран» университеті	6	**3,40**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	**3,00**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	**2,60**
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	**2,60**
11	Нархоз университеті	4	**2,60**
12	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	**2,60**
13	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	**2,60**
14	Alikhan Bokeikhan University	4	**2,60**

15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	**2,20**
16	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	3	**2,20**
17	Каспий қоғамдық университеті	3	**2,20**
18	Q University	3	**2,20**
19	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	**2,20**
20	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	3	**2,20**
21	Қазақстан-Американдық еркін университеті	2	**1,80**
22	Торайғыров университеті	2	**1,80**
23	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	**1,80**
24	Астана халықаралық университеті	2	**1,80**
25	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	**1,80**
26	Инновациялық Еуразия университеті	1	**1,40**
27	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	1	**1,40**
28	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Орталық-Қазақстан академиясы ең жоғары нәтиже көрсетті, өйткені білім беру бағдарламасы жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	11	1385	**4,57**
2	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	12	665	**3,24**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	456	**2,87**
4	Орталық-Қазақстан академиясы	7	368	**2,79**
5	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	540	**2,76**
6	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3	421	**2,60**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8	942	**2,49**
8	Alikhan Bokeikhan University	15	988	**2,48**
9	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	19	1719	**2,32**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	5	601	**2,25**
11	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	20	1738	**2,22**
12	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	5	471	**2,07**
13	Q University	8	774	**2,05**
14	Қазақстан-Американдық еркін университеті	2	228	**2,03**
15	Каспий қоғамдық университеті	6	380	**1,66**
16	Нархоз университеті	1	95	**1,64**
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	159	**1,40**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	4	277	**1,38**
19	Астана халықаралық университеті	5	290	**1,34**
20	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	5	290	**1,31**
21	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4	198	**1,26**
22	Торайғыров университеті	4	226,5	**1,19**
23	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3	168	**1,15**
24	«Тұран-Астана» университеті	8	301	**1,02**
25	«Тұран» университеті	8	301	**1,02**
26	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	47	**0,95**

27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	75	**0,75**
28	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7	0	**2,50**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	0	**1,07**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	0	**1,07**
4	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	3	0	**1,07**
5	Alikhan Bokeikhan University	2	0	**0,71**
6	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2	0	**0,71**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз	2	0	**0,71**

	университеті			
8	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	**0,71**
9	«Тұран-Астана» университеті	2	0	**0,71**
10	«Тұран» университеті	2	0	**0,71**
11	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	0	**0,36**
12	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1	0	**0,36**
13	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	1	0	**0,36**
14	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	**0,36**
15	Каспий қоғамдық университеті	1	0	**0,36**
16	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	1	0	**0,36**
17	Торайғыров университеті	1	0	**0,36**
18	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	0	0	**0,00**
19	Орталық-Қазақстан академиясы	0	0	**0,00**
20	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
21	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	0	0	**0,00**
22	Q University	0	0	**0,00**
23	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
24	Нархоз университеті	0	0	**0,00**
25	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
26	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
27	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
28	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жетекші орынға ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Психология» ББ бойынша рейтингке қатысатын 28 ЖЖОКБҰ-ның 26-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	«Тұран-Астана» университеті	ACQUIN	**5,00**
2	Орталық-Қазақстан академиясы	ACQUIN	**4,38**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ACQUIN	**3,75**
4	«Тұран» университеті	ACQUIN	**3,75**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	ACQUIN	**3,13**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**2,68**
7	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	**2,23**
8	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**2,23**
9	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	IQAA	**2,23**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,23**
11	Торайғыров университеті	IQAA	**2,23**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	ARQA	**2,23**
13	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	**2,23**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,23**
15	Нархоз университеті	IQAA	**2,23**
16	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	ARQA	**2,23**
17	Каспий қоғамдық университеті	CAAAE	**2,23**
18	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IQAA	**2,23**
19	Инновациялық Еуразия университеті	IQAA	**2,23**
20	Q University	НКЦА (NKCA)	**2,23**
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	IAAR	**2,23**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	IAAR	**2,23**
23	Alikhan Bokeikhan University	CAAAE	**2,23**
24	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	НКЦА (NKCA)	**2,23**
25	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**2,23**
26	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	IQAA	**2,23**
27	Астана халықаралық университеті	-	**0,00**
28	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран-Астана» университеті және Орталық-Қазақстан академиясы.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

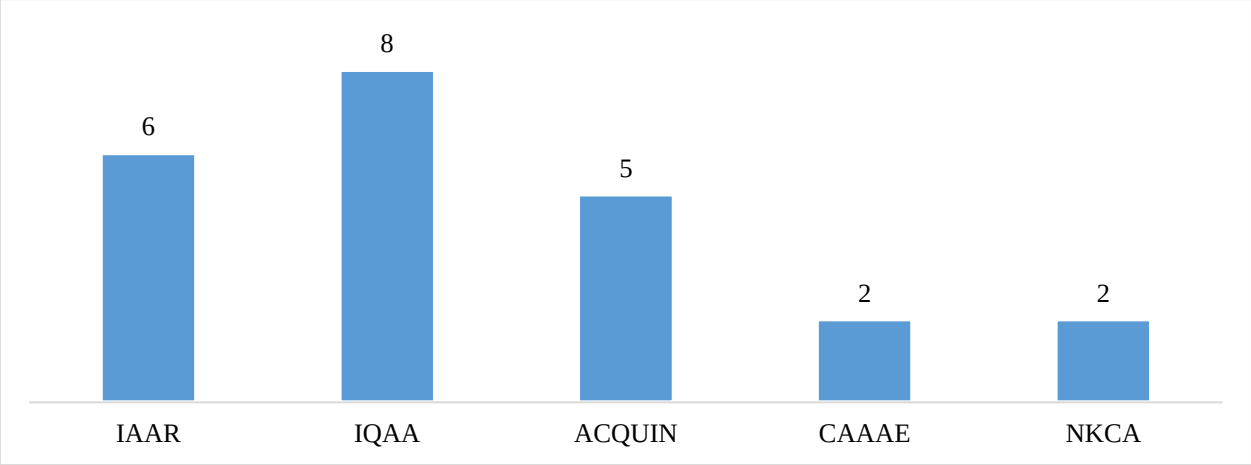

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 26 ББ-ның 8-і IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігіктің аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	9,25	**4,63**
2	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	8,75	**4,38**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,33	**4,17**
4	Каспий қоғамдық университеті	8,25	**4,13**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	8,08	**4,04**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	7,75	**3,88**
7	«Тұран» университеті	7,75	**3,88**
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	7,67	**3,84**
9	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,67	**3,84**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7,67	**3,84**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,58	**3,79**
12	Торайғыров университеті	7,58	**3,79**
13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,58	**3,79**
14	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,58	**3,79**
15	Орталық-Қазақстан академиясы	7,58	**3,79**
16	Alikhan Bokeikhan University	7,58	**3,79**
17	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	7,58	**3,79**
18	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,50	**3,75**
19	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	7,50	**3,75**
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,50	**3,75**
21	Нархоз университеті	7,25	**3,63**
22	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	7,17	**3,59**
23	«Тұран-Астана» университеті	7,08	**3,54**

24	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7,08	**3,54**
25	Q University	6,25	**3,13**
26	Астана халықаралық университеті	6,17	**3,09**
27	Инновациялық Еуразия университеті	6,00	**3,00**
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	5,08	**2,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	394	33	**5,00**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	93	2	**1,28**

3	Қазақстан-Американдық еркін университеті	268	5	**1,11**
4	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	172	3	**1,04**
5	Каспий қоғамдық университеті	205	3	**0,87**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	281	4	**0,85**
7	Alikhan Bokeikhan University	227	3	**0,79**
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	202	2	**0,59**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	348	3	**0,51**
10	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	481	2	**0,25**
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	308	1	**0,19**
12	Торайғыров университеті	332	1	**0,18**
13	Q University	370	1	**0,16**
14	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	535	1	**0,11**
15	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	117	0	**0,00**
16	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	121	0	**0,00**
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	296	0	**0,00**
18	Нархоз университеті	284	0	**0,00**
19	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	157	0	**0,00**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	109	0	**0,00**
21	«Тұран-Астана» университеті	417	0	**0,00**
22	Инновациялық Еуразия университеті	134	0	**0,00**
23	Астана халықаралық университеті	273	0	**0,00**
24	Орталық-Қазақстан академиясы	77	0	**0,00**
25	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	326	0	**0,00**
26	«Тұран» университеті	417	0	**0,00**
27	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	220	0	**0,00**
28	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	191	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткішті көрсетті: Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында

креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	1. Жарнамадағы адамның физикалық тартымдылығының әсері адамның өзін-өзі қабылдауына; 2. «Ата-аналыққа психологиялық дайындық» диагностикалық бағдарламасы; 3. Тұлғалық сипаттамалар мен лудомания арасындағы өзара байланысқа жүргізілген зерттеу.	**3,77**
2	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	1.Қазіргі жасөспірімдердің аддикциясы мен қақтығыстары мәселелері психологиялық денсаулықтың қауіп факторы ретінде.	**5,00**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1. «Психикалық бұзылыстармен жұмыс істеудегі психотехнологиялар».	**3,93**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	41	8	19,50	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	51	8	15,60	**4,02**
3	Нархоз университеті	14	2	14,20	**3,66**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	33	3	9,00	**2,33**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	89	8	8,90	**2,30**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	88	6	6,80	**1,75**
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	15	1	6,60	**1,71**
8	«Тұран» университеті	32	2	6,20	**1,60**
9	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	67	4	5,90	**1,53**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	37	2	5,40	**1,39**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	21	1	4,70	**1,22**

12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	22	1	4,50	**1,16**
13	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	26	1	3,80	**0,99**
14	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	27	1	3,70	**0,95**
15	Каспий қоғамдық университеті	30	1	3,30	**0,85**
16	Alikhan Bokeikhan University	49	1	2,00	**0,52**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	76	1	1,30	**0,34**
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	45	0	0,00	**0,00**
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	81	0	0,00	**0,00**
20	Торайғыров университеті	74	0	0,00	**0,00**
21	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	13	0	0,00	**0,00**
22	«Тұран-Астана» университеті	57	0	0,00	**0,00**
23	Инновациялық Еуразия университеті	17	0	0,00	**0,00**
24	Q University	22	0	0,00	**0,00**
25	Астана халықаралық университеті	18	0	0,00	**0,00**
26	Орталық-Қазақстан академиясы	35	0	0,00	**0,00**
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	66	0	0,00	**0,00**
28	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	36	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 1182 болса, оның ішінде 51 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 4,3% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университетіне тиесілі.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл

1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	106	**3,80**
2	Нархоз университеті	106	**3,77**
3	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	102	**3,65**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	93	**3,32**
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	85	**3,04**
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	77	**2,76**
7	Астана халықаралық университеті	74	**2,64**
8	Каспий қоғамдық университеті	70	**2,51**
9	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	69	**2,46**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	68	**2,43**
11	«Тұран-Астана» университеті	68	**2,42**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	66	**2,35**
13	Қазақстан-Американдық еркін университеті	64	**2,30**
14	Орталық-Қазақстан академиясы	64	**2,29**
15	«Тұран» университеті	63	**2,27**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	63	**2,26**
17	Alikhan Bokeikhan University	63	**2,25**
18	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	63	**2,24**
19	Q University	63	**2,23**
20	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	62	**2,23**
21	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	61	**2,17**
22	Торайғыров университеті	60	**2,16**
23	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	59	**2,11**
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	59	**2,10**
25	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	58	**2,09**
26	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	58	**2,06**
27	Инновациялық Еуразия университеті	58	**2,05**
28	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	57	**2,04**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 69 балды құраған. Салыстырмалы түрде 100-ден жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нархоз университеті және Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	109	3	2,70	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	308	7	2,40	**4,13**
3	Қазақстан-Американдық еркін университеті	268	6	2,20	**4,07**
4	Alikhan Bokeikhan University	227	5	2,20	**4,00**
5	Q University	370	7	1,80	**3,44**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	394	7	1,77	**3,23**
7	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	481	8	1,66	**3,02**
8	Каспий қоғамдық университеті	205	3	1,40	**2,66**
9	Астана халықаралық университеті	273	4	1,40	**2,66**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	220	3	1,36	**2,48**
11	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	172	2	1,10	**2,11**
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	93	1	1,07	**1,95**
13	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	191	2	1,04	**1,90**
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	281	2	0,71	**1,29**
15	«Тұран-Астана» университеті	417	2	0,47	**0,87**
16	«Тұран» университеті	417	2	0,47	**0,87**
17	Нархоз университеті	284	1	0,35	**0,64**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	348	0	0,00	**0,00**
19	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	117	0	0,00	**0,00**
20	Торайғыров университеті	332	0	0,00	**0,00**
21	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	121	0	0,00	**0,00**

22	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	296	0	0,00	**0,00**
23	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	157	0	0,00	**0,00**
24	Инновациялық Еуразия университеті	134	0	0,00	**0,00**
25	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	535	0	0,00	**0,00**
26	Орталық-Қазақстан академиясы	77	0	0,00	**0,00**
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	326	0	0,00	**0,00**
28	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	202	0	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Психология» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 0,23% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орындарында анықталды: Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің

іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13	**5,00**
2	Каспий қоғамдық университеті	312	4496	14	**4,54**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15,7	**4,16**
4	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16	**3,99**
5	«Тұран» университеті	374	6356	16	**3,85**
6	Торайғыров университеті	511	8878	17	**3,76**
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	7979	17	**3,74**
8	Инновациялық Еуразия университеті	80	1410	17	**3,71**
9	Q University	144	2639	18	**3,57**
10	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	18	**3,46**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19	**3,41**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19	**3,41**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	7975	19	**3,34**
14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	4214	19,6	**3,32**
15	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	17207	19	**3,31**
16	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	6524	20	**3,12**
17	Alikhan Bokeikhan University	375	7870	20	**3,12**
18	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	11964	21	**3,10**
19	Астана халықаралық университеті	426	9888	23	**2,82**

20	«Тұран-Астана» университеті	165	4115	24	**2,62**
21	Орталық-Қазақстан академиясы	69	1822	26	**2,48**
22	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	7736	26	**2,45**
23	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	26	**2,45**
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	7787	27	**2,42**
25	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	9352	33	**1,94**
26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	11010	40	**1,60**
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	4071	50	**1,30**
28	Нархоз университеті	134	7408	55	**1,18**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес

келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Инновациялық Еуразия университеті	80	77	96,2	**5,00**
2	Нархоз университеті	134	105	78,3	**4,07**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	1014	74,0	**3,84**
4	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	278	175	62,9	**3,27**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288	180	62,5	**3,25**
6	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	1336	61,4	**3,19**
7	Торайғыров университеті	511	299	58,5	**3,04**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872	502	57,5	**2,99**
9	Каспий қоғамдық университеті	312	168	53,8	**2,80**
10	Орталық-Қазақстан академиясы	69	37	53,6	**2,79**
11	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81	42	51,8	**2,69**
12	«Тұран» университеті	374	186	49,7	**2,58**
13	«Тұран-Астана» университеті	165	79	47,8	**2,49**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311	148	47,5	**2,47**
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568	268	47,1	**2,45**
16	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270	119	44,0	**2,29**
17	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	124	42,7	**2,22**
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	199	42,2	**2,19**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	366	41,3	**2,15**
20	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	214	87	40,6	**2,11**
21	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	207	38,4	**2,00**
22	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407	146	35,8	**1,86**
23	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457	158	34,5	**1,80**
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	236	33,9	**1,76**

25	Q University	144	48	33,3	**1,73**
26	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	367	31,5	**1,64**
27	Астана халықаралық университеті	426	105	24,6	**1,28**
28	Alikhan Bokeikhan University	375	60	16,0	**0,83**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 48% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Инновациялық Еуразия университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787	43838,28	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419,00	**4,87**

3	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	7736	36806,78	**4,33**
4	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345,00	**3,06**
5	Нархоз университеті	7408	21704,30	**2,90**
6	«Тұран-Астана» университеті	4115	21353,00	**2,87**
7	Инновациялық Еуразия университеті	1410	17596,00	**2,51**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547,14	**2,13**
9	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207	13401,00	**2,12**
10	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964	13063,14	**2,08**
11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	4214	11830,51	**1,97**
12	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075,39	**1,90**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975	10181,00	**1,81**
14	Каспий қоғамдық университеті	4496	7381,15	**1,55**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979	7359,00	**1,54**
16	Q University	2639	7343,00	**1,54**
17	«Тұран» университеті	6356	6890,00	**1,50**
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071	6364,00	**1,45**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563,46	**1,37**
20	Астана халықаралық университеті	9888	5310,00	**1,35**
21	Торайғыров университеті	8878	5092,18	**1,33**
22	Alikhan Bokeikhan University	7870	4375,02	**1,26**
23	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524	3965,50	**1,22**
24	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800,30	**1,21**
25	Орталық-Қазақстан академиясы	1822	3757,00	**1,20**
26	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779,00	**1,11**
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010	2481,49	**1,08**
28	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	9352	1625,57	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті және Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	896191	**5,00**
2	Нархоз университеті	805495	**4,43**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**3,79**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**3,56**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**3,54**
6	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	624955	**3,26**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**3,16**
8	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**3,04**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**3,03**
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**2,99**
11	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**2,77**
12	Астана халықаралық университеті	542466	**2,71**
13	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**2,70**

14	Каспий қоғамдық университеті	531703	**2,65**
15	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**2,60**
16	«Тұран» университеті	495742	**2,42**
17	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,42**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**2,12**
19	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**2,07**
20	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**2,06**
21	Торайғыров университеті	380525	**1,99**
22	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	**1,85**
23	«Тұран-Астана» университеті	400864	**1,80**
24	Q University	384870	**1,70**
25	Инновациялық Еуразия университеті	320549	**1,55**
26	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	331408	**1,35**
27	Alikhan Bokeikhan University	306207	**1,28**
28	Орталық-Қазақстан академиясы	250689	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Психология» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 486925 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті – 896191 теңге көрсеткішті көрсетіп, алғашқы орынға иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын

алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

2-диаграмма. «Психология» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 1182 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 105; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 3; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 51; шетелде білім алатын түлектер – 2; бітіргеннен кейін шетелде жұмыс істейді – 1; типтік жасқа сәйкес келмейтін түлек– 68, қайтыс болған түлек -1, күштік құрылымдардың қызметкері - 3.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	31	96%	90%	6%	**4,65**
2	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	17	100%	76%	24%	**4,29**
3	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	25	92%	76%	16%	**4,12**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	40	100%	70%	30%	**4,10**
5	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	5	80%	80%	0%	**4,00**
6	«Тұран» университеті	22	82%	77%	5%	**3,95**
7	Инновациялық Еуразия университеті	12	83%	75%	8%	**3,92**
8	Нархоз университеті	13	92%	69%	23%	**3,92**
9	Торайғыров университеті	55	78%	78%	0%	**3,91**
10	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	76	92%	67%	25%	**3,86**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	20	95%	65%	30%	**3,85**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	12	92%	67%	25%	**3,83**
13	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	33	82%	73%	9%	**3,82**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	71	81%	70%	11%	**3,75**
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	74	85%	66%	19%	**3,69**
16	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	57	80%	68%	12%	**3,67**
17	Q University	16	75%	69%	6%	**3,56**
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	32	87%	59%	28%	**3,53**
19	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	27	78%	63%	15%	**3,44**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	56	82%	59%	23%	**3,41**
21	«Тұран-Астана» университеті	43	77%	58%	19%	**3,28**
22	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	18	78%	56%	22%	**3,22**
23	Алматы гуманитарлық-экономикалық	26	70%	58%	12%	**3,12**

	университеті					
24	Alikhan Bokeikhan University	43	79%	49%	30%	**3,05**
25	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	59	75%	51%	24%	**3,02**
26	Орталық-Қазақстан академиясы	21	72%	43%	29%	**2,71**
27	Каспий қоғамдық университеті	28	68%	43%	25%	**2,64**
28	Астана халықаралық университеті	18	61%	39%	22%	**2,39**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Психология» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 83% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті және С. Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті. Ал соңғы позицияда Астана халықаралық университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 2,39 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

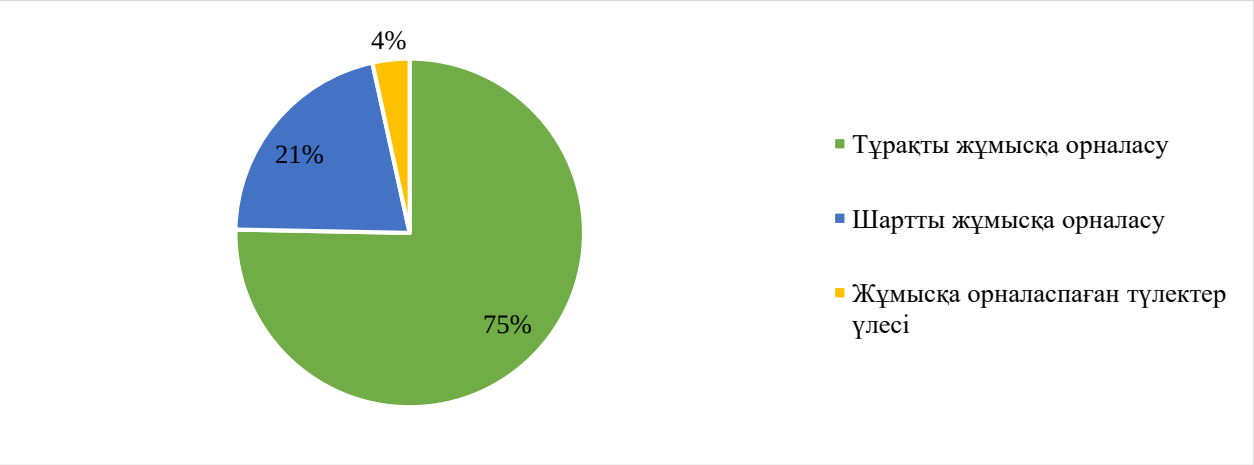

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 75%-ы тұрақты, ал 21%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 4%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	«Тұран» университеті	82%	83%	83%
2	«Тұран-Астана» университеті	77%	68%	70%
3	Alikhan Bokeikhan University	79%	38%	87%
4	Q University	75%	63%	63%
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	97%	90%	91%

6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	92%	76%	82%
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	82%	55%	88%
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	69%	50%	75%
9	Астана халықаралық университеті	61%	-	-
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	80%	50%	89%
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	78%	94%	86%
12	Инновациялық Еуразия университеті	83%	70%	-
13	Каспий қоғамдық университеті	68%	71%	89%
14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	92%	79%	89%
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	85%	45%	87%
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	78%	80%	94%
17	Қазақстан-Американдық еркін университеті	88%	63%	89%
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	100%	69%	86%
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	75%	-	100%
20	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	82%	83%	100%
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	82%	74%	72%
22	Нархоз университеті	92%	-	-
23	Орталық-Қазақстан академиясы	71%	76%	82%
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	100%	100%	100%
25	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	95%	40%	86%
26	Торайғыров университеті	78%	90%	84%
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	81%	61%	90%
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	92%	67%	86%

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*
— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: Каспий қоғамдық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті және Орталық-Қазақстан академиясы. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Q University және М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

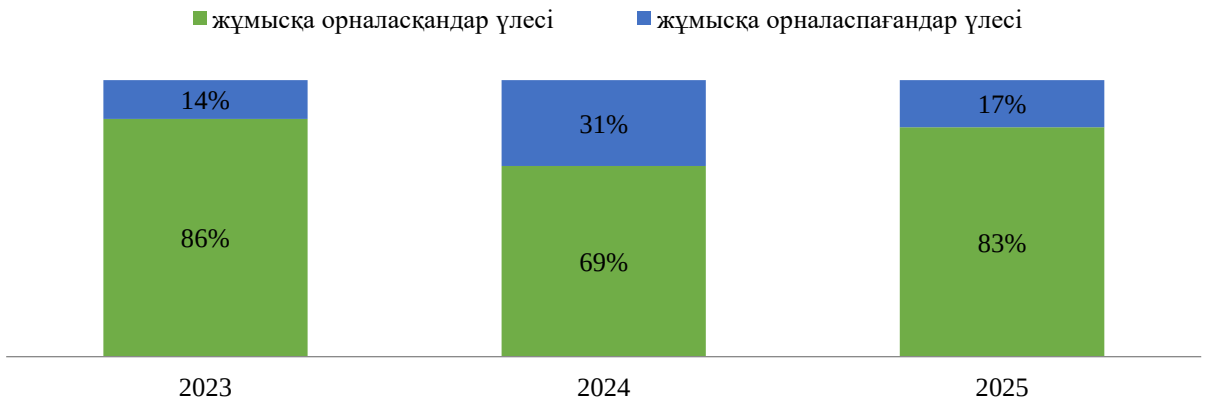

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 86%, 2024 жылы - 69%, ал 2025 жылы - 83% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	Инновациялық Еуразия университеті	1,15	**4,93**
2	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	1,65	**4,70**
3	«Тұран» университеті	1,80	**4,64**
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1,95	**4,57**
5	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,94	**4,57**
6	Орталық-Қазақстан академиясы	1,95	**4,57**
7	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1,95	**4,57**

8	«Тұран-Астана» университеті	2,00	**4,55**
9	Alikhan Bokeikhan University	2,00	**4,55**
10	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	2,00	**4,55**
11	Торайғыров университеті	2,00	**4,55**
12	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	2,05	**4,52**
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	2,07	**4,51**
14	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	2,09	**4,50**
15	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,19	**4,46**
16	Q University	2,24	**4,44**
17	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	2,29	**4,42**
18	Каспий қоғамдық университеті	2,33	**4,39**
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,41	**4,36**
20	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2,41	**4,36**
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,51	**4,31**
22	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,56	**4,29**
23	Астана халықаралық университеті	2,70	**4,23**
24	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	2,75	**4,20**
25	Нархоз университеті	2,91	**4,13**
26	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	2,94	**4,12**
27	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3,03	**4,08**
28	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3,25	**3,98**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: Инновациялық Еуразия университеті, «Тұран» университеті, Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, Орталық-Қазақстан академиясы және С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

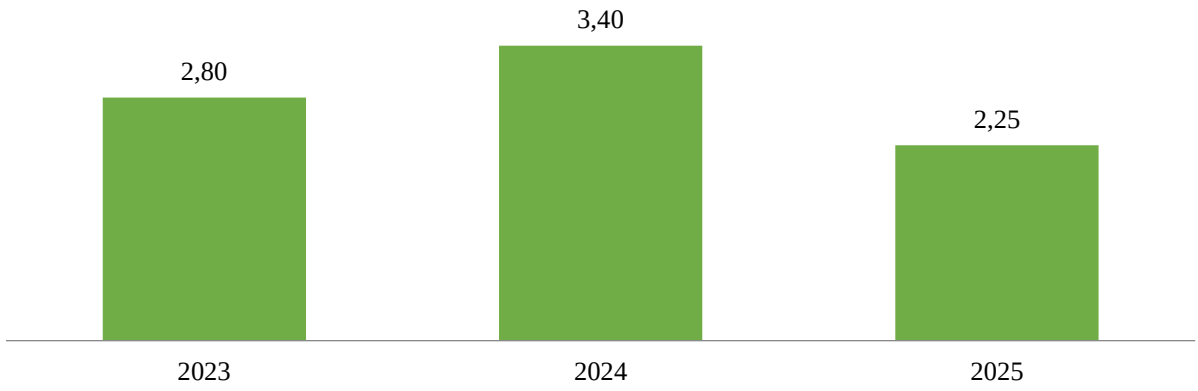

5-диаграмма еңбек нарығында «Психология» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,80 айды, 2024 жылы 3,40 айды, ал 2025 жылы 2,25 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Каспий қоғамдық университеті	276656	**5,00**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	257813	**4,57**
3	«Тұран» университеті	237002	**4,10**

4	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	229151	**3,92**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	220419	**3,73**
6	Торайғыров университеті	187886	**3,55**
7	Инновациялық Еуразия университеті	186054	**3,50**
8	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	175509	**3,16**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	192921	**3,07**
10	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	156875	**2,66**
11	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	160799	**2,63**
12	«Тұран-Астана» университеті	169044	**2,55**
13	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	166977	**2,52**
14	Q University	166768	**2,51**
15	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	165957	**2,48**
16	Орталық-Қазақстан академиясы	148944	**2,47**
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	142963	**2,46**
18	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	142098	**2,33**
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	147063	**2,29**
20	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	156871	**2,28**
21	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	130708	**1,83**
22	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	131137	**1,71**
23	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	115077	**1,71**
24	Alikhan Bokeikhan University	120000	**1,57**
25	Астана халықаралық университеті	125300	**1,57**
26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	100169	**1,39**
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	118191	**1,39**
28	Нархоз университеті	100000	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Каспий қоғамдық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Нархоз университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып

табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Психология» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Психология» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В03101 Психология	3,417	**1/28**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03107 Психология	3,353	**2/28**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03103 Психология	3,208	**3/28**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В03102 Психология	3,172	**4/28**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В03111 Практик психологтарды даярлау	3,145	**5/28**
6	«Тұран» университеті	6В03103 Психология	3,076	**6/28**
7	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В03101 Психология	3,074	**7/28**
8	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03106 Психология	3,024	**8/28**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В03105 Клиникалық психология	3,020	**9/28**
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В03102 Психология	3,020	**10/28**
11	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В03106 Тұлғаның дамуының психологиялық ерекшеліктері	3,017	**11/28**
12	Нархоз университеті	6В03102 Психологиялық кеңес беру	2,959	**12/28**

13	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В03101 Психология	2,904	**13/28**
14	Торайғыров университеті	6В03103 Психология	2,782	**14/28**
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В03101 Психология	2,772	**15/28**
16	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В03102 Психология	2,753	**16/28**
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В03101 Психология	2,723	**17/28**
18	«Тұран-Астана» университеті	6В03101 Психология	2,722	**18/28**
19	Q University	6В03101 Психология	2,715	**19/28**
20	Инновациялық Еуразия университеті	6В03101 Психология	2,701	**20/28**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В03101 Психология	2,683	**21/28**
22	Каспий қоғамдық университеті	6В03105 Клиникалық психология	2,680	**22/28**
23	Alikhan Bokeikhan University	6В03115 Психология	2,610	**23/28**
24	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В03111 Әлеуметтік саладағы психология	2,591	**24/28**
25	Орталық-Қазақстан академиясы	6В03110 Психология	2,546	**25/28**
26	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В03131 Әлеуметтік салада кеңесші психологтарды даярлау	2,483	**26/28**
27	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В03101 Психология	2,419	**27/28**
28	Астана халықаралық университеті	6В03103 Психология	2,063	**28/28**

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Психология» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті және Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Психология» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	«Тұран» университеті	10/29	3/27	6/28
2	«Тұран-Астана» университеті	22/29	10/27	18/28
3	Alikhan Bokeikhan University	23/29	27/27	23/28

4	Q University	29/29	25/27	19/28
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2/29	7/27	7/28
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	12/29	9/27	5/28
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13/29	17/27	8/28
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	26/29	23/27	27/28
9	Астана халықаралық университеті	-	-	28/28
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	9/29	20/27	17/28
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3/29	1/27	2/28
12	Инновациялық Еуразия университеті	-	11/27	20/28
13	Каспий қоғамдық университеті	16/29	13/27	22/28
14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	18/29	12/27	11/28
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14/29	22/27	15/28
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1/29	4/27	4/28
17	Қазақстан-Американдық еркін университеті	19/29	16/27	16/28
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	5/29	8/27	3/28
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	8/29	-	26/28
20	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	7/29	5/27	1/28
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	28/29	15/27	24/28
22	Нархоз университеті	-	-	12/28
23	Орталық-Қазақстан академиясы	15/29	19/27	25/28
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4/29	2/27	9/28
25	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	25/29	18/27	10/28
26	Торайғыров университеті	11/29	6/27	14/28
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	21/29	21/27	21/28
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6 /29	14/27	13/28

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Психология» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды. 2024, 2025 жылы көшбасшылар тізімі Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті орнын алды. Үш жыл бойы Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Психология» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Психология»
ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	«Тұран» университеті	6В03103 Психология
2	«Тұран-Астана» университеті	6В03101 Психология
3	Alikhan Bokeikhan University	6В03115 Психология
4	Q University	6В03101 Психология
5	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В03101 Психология
6	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В03111 Практик психологтарды даярлау
7	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В03106 Психология
8	Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті	6В03101 Психология
9	Астана халықаралық университеті	6В03103 Психология
10	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В03101 Психология
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В03107 Психология
12	Инновациялық Еуразия университеті	6В03101 Психология
13	Каспий қоғамдық университеті	6В03105 Клиникалық психология
14	Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті	6В03106 Тұлғаның дамуының психологиялық ерекшеліктері
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В03101 Психология
16	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В03102 Психология
17	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В03102 Психология
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В03103 Психология
19	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В03131 Әлеуметтік салада кеңесші психологтарды даярлау
20	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В03101 Психология
21	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В03111 Әлеуметтік саладағы психология
22	Нархоз университеті	6В03102 Психологиялық кеңес беру
23	Орталық-Қазақстан академиясы	6В03110 Психология
24	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В03105 Клиникалық психология
25	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В03102 Психология
26	Торайғыров университеті	6В03103 Психология
27	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В03101 Психология
28	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В03101 Психология

6В02301 Аударма ісі даярлау бағыты
В036 Аударма ісі білім беру бағдарламасы тобы
«Аударма ісі» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын

әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Аударма ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 34 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша). Кейбір ЖЖОКБҰ осы ББ бойынша түлектерінің санының аз болуына байланысты рейтингте орын алған жоқ (ББ бойынша 2024 жылғы түлек саны 5 түлектен аз), олардың ішінде КИМЭП университеті, «Тұран» университетібар.

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1	«Тұран-Астана» университеті	9	**5,00**
2	SDU University	8	**4,50**
3	Қазақстан-Американдық еркін университеті	7	**4,00**
4	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6	**3,50**
5	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	4	**2,50**
6	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	4	**2,50**
7	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	4	**2,50**
8	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	4	**2,50**
9	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	4	**2,50**
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	**2,00**
11	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	3	**2,00**
12	КИМЭП университеті	3	**2,00**

13	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	**2,00**
14	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	3	**2,00**
15	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3	**2,00**
16	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	**1,50**
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	**1,50**
18	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	**1,50**
19	Астана халықаралық университеті	2	**1,50**
20	Орталық-Қазақстан академиясы	2	**1,50**
21	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	**1,50**
22	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	**1,50**
23	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2	**1,50**
24	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	**1,50**
25	Торайғыров университеті	1	**1,00**
26	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1	**1,00**
27	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	**1,00**
28	Каспий қоғамдық университеті	1	**1,00**
29	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	**1,00**
30	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	1	**1,00**
31	Инновациялық Еуразия университеті	1	**1,00**
32	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	**1,00**
33	Халықаралық білім беру корпорациясы	1	**1,00**
34	«Тұран» университеті	1	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: «Тұран-Астана» университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге

мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1	КИМЭП университеті	14	1184	**3,67**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	180	**2,53**
3	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4	638	**2,51**
4	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	2	264	**2,28**
5	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	280	**2,02**
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	2	271	**1,99**
7	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	1	126	**1,77**
8	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	14	1533	**1,73**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	240	**1,73**
10	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	120	**1,71**
11	Каспий қоғамдық университеті	7	725	**1,65**
12	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	4	412	**1,64**
13	«Тұран-Астана» университеті	17	1711	**1,63**
14	Инновациялық Еуразия университеті	1	95	**1,48**
15	Орталық-Қазақстан академиясы	2	88	**1,48**
16	Торайғыров университеті	3	290	**1,47**
17	SDU University	14	1086	**1,34**
18	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	21	1414	**1,24**
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	141	**1,19**
20	Орталық Азия Инновациялық Университеті	2	153	**1,13**
21	«Тұран» университеті	10	681	**1,13**
22	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2	148	**1,11**
23	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық	13	347	**0,88**

	университеті			
24	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4	145	**0,74**
25	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	2	74	**0,63**
26	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	3	130	**0,63**
27	Астана халықаралық университеті	2	41	**0,62**
28	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6	192	**0,60**
29	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	4	132	**0,54**
30	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	1	20	**0,36**
31	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	0	0	**0,00**
32	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
33	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	0	0	**0,00**
34	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшысы: КИМЭП университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	3	1	**4,38**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	1	**3,75**
3	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	1	1	**3,13**
4	Торайғыров университеті	0	1	**2,50**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	0	1	**2,50**
6	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	4	0	**2,50**
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	3	0	**1,88**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2	0	**1,25**
9	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	2	0	**1,25**
10	SDU University	1	0	**0,63**
11	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	1	0	**0,63**
12	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	1	0	**0,63**
13	«Тұран-Астана» университеті	1	0	**0,63**
14	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	1	0	**0,63**
15	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	1	0	**0,63**
16	«Тұран» университеті	1	0	**0,63**
17	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	0	**0,63**
18	Қазақстан-Американдық еркін университеті	0	0	**0,00**
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
20	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
21	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	0	0	**0,00**
22	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	0	0	**0,00**

23	КИМЭП университеті	0	0	**0,00**
24	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
25	Каспий қоғамдық университеті	0	0	**0,00**
26	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
27	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
28	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	0	0	**0,00**
29	Инновациялық Еуразия университеті	0	0	**0,00**
30	Халықаралық білім беру корпорациясы	0	0	**0,00**
31	Астана халықаралық университеті	0	0	**0,00**
32	Орталық-Қазақстан академиясы	0	0	**0,00**
33	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	0	0	**0,00**
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті жетекші орын ие болды.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Аударма ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын 34 ЖЖОКБҰ-ның 31 мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1	«Тұран-Астана» университеті	IAAR + ACQUIN	**5,00**
2	SDU University	ACQUIN + IAAR	**4,76**
3	Орталық-Қазақстан академиясы	ACQUIN	**3,62**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IAAR	**3,36**
5	«Тұран» университеті	IAAR + ACQUIN	**3,07**

6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,88**
7	Инновациялық Еуразия университеті	IQAA	**2,88**
8	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	НКЦА (NKCA)	**2,73**
9	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	ACQUIN	**2,38**
10	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	IAAR	**2,07**
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**1,99**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	IAAR	**1,63**
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	CAAAE	**1,60**
14	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**1,59**
15	Қазақстан-Американдық еркін университеті	IQAA	**1,55**
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	Басқа	**1,55**
17	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	ARQA	**1,52**
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	IAAR	**1,48**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**1,48**
20	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	FIBAA + IQAA	**1,43**
21	Торайғыров университеті	ARQA	**1,40**
22	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**1,15**
23	КИМЭП университеті	FIBAA	**1,14**
24	Каспий қоғамдық университеті	Басқа	**1,11**
25	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	IAAR	**0,92**
26	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	Басқа	**0,92**
27	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	ARQA	**0,66**
28	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	IQAA	**0,48**
29	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	IAAR	**0,22**
30	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	ARQA	**0,00**
31	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	-	**0,00**
32	Халықаралық білім беру корпорациясы	-	**0,00**
33	Астана халықаралық университеті	-	**0,00**
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: «Тұран-Астана» университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

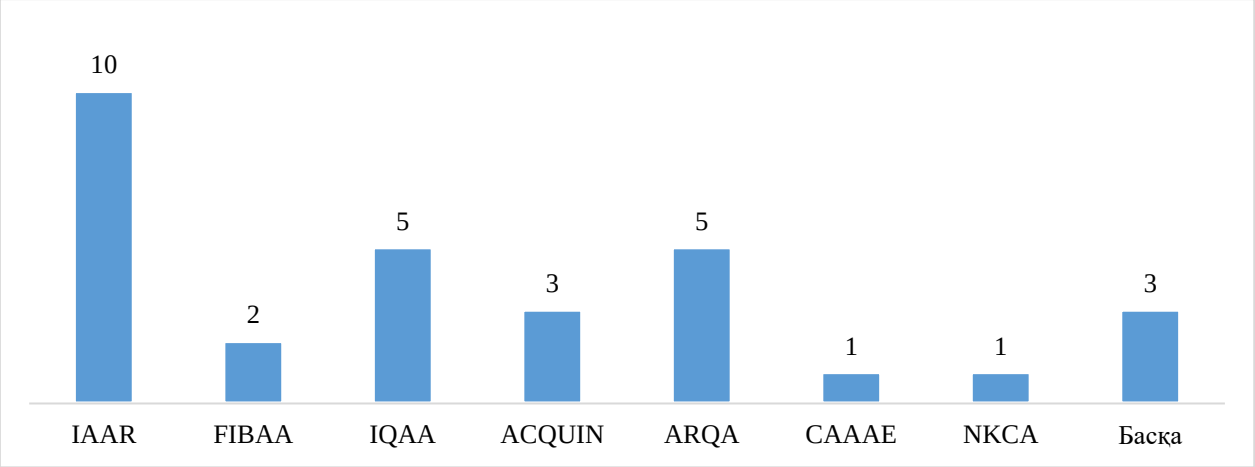

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 30 ББ-ның 10 IQAA - Білім сапасын қамтамасыздандыру бойынша тәуелсіз агенттігінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1	КИМЭП университеті	9,50	**4,75**
2	SDU University	9,25	**4,63**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9,00	**4,50**
4	«Тұран-Астана» университеті	8,92	**4,46**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	8,83	**4,42**
6	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	8,83	**4,42**
7	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	8,83	**4,42**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,58	**4,29**
9	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	8,58	**4,29**
10	Каспий қоғамдық университеті	8,50	**4,25**
11	Қазақстан-Американдық еркін университеті	8,42	**4,21**
12	Инновациялық Еуразия университеті	8,42	**4,21**
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	8,42	**4,21**
14	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	8,42	**4,21**
15	Торайғыров университеті	8,33	**4,17**
16	Орталық Азия Инновациялық Университеті	8,33	**4,17**
17	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	8,25	**4,13**
18	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	8,17	**4,09**
19	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	8,08	**4,04**
20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	8,00	**4,00**

21	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	8,00	**4,00**
22	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	8,00	**4,00**
23	«Тұран» университеті	8,00	**4,00**
24	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	7,92	**3,96**
25	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7,75	**3,88**
26	Орталық-Қазақстан академиясы	7,75	**3,88**
27	Астана халықаралық университеті	7,67	**3,84**
28	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7,65	**3,83**
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7,58	**3,79**
30	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7,50	**3,75**
31	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	7,42	**3,71**
32	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,42	**3,71**
33	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7,25	**3,63**
34	Халықаралық білім беру корпорациясы	7,08	**3,54**

Дереккөз: «Атамекен» ҰКП мәліметтері

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орын мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: КИМЭП университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	104	11	**5,00**
2	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	160	16	**4,73**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	293	18	**2,90**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	110	6	**2,58**
5	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	285	12	**1,99**
6	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1094	40	**1,73**
7	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	233	7	**1,42**
8	SDU University	487	14	**1,36**
9	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	606	17	**1,33**
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	156	4	**1,21**

11	КИМЭП университеті	51	1	**0,93**
12	Инновациялық Еуразия университеті	57	1	**0,83**
13	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	347	6	**0,82**
14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	258	4	**0,73**
15	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	195	3	**0,73**
16	Торайғыров университеті	208	3	**0,68**
17	«Тұран» университеті	498	6	**0,57**
18	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	172	2	**0,55**
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	627	6	**0,45**
20	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	227	2	**0,42**
21	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	453	3	**0,31**
22	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	228	1	**0,21**
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	233	1	**0,20**
24	«Тұран-Астана» университеті	654	2	**0,14**
25	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	496	1	**0,10**
26	Қазақстан-Американдық еркін университеті	124	0	**0,00**
27	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	175	0	**0,00**
28	Каспий қоғамдық университеті	302	0	**0,00**
29	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	87	0	**0,00**
30	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	41	0	**0,00**
31	Халықаралық білім беру корпорациясы	91	0	**0,00**
32	Астана халықаралық университеті	54	0	**0,00**
33	Орталық-Қазақстан академиясы	21	0	**0,00**
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	262	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында

креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Орталық-Қазақстан академиясы	Курс стартапа "Школа предпринимательства"	**5,00**
2	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	Защита проекта "Индивидуальное предпринимательство в сфере переводческих услуг"	**0,28**
		Kyzylorda Bisiness Hab	
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	CopyPaste	**0,27**
		Ornek	
4	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	Atlas of Web 2.0 Tools (Special issue)	**0,12**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	Жапонияның БАҚ тілі	**0,11**
6	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	Защита проекта "Индивидуальное предпринимательство в сфере переводческих услуг"	**0,09**
		Произведение литературы: Functions of intonation in the English language	
7	SDU University	Ип Гулназ-переводческое агентство	**0,05**

8	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	"Videolicious" бұқаралық ақпарат құралдарына арналған мобильді қосымша	**0,05**
9	«Тұран-Астана» университеті	Методика формирования культуры сбалансированного питания школьников Казхастана	**0,04**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобалары бар екені расталған, оның ішінде ең жоғары көрсеткіш - Орталық Қазақстан академиясында.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Балл
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1	«Тұран» университеті	3	2	66,7%	**5,00**
2	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	15	3	20,0%	**1,50**
3	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	40	7	17,5%	**1,31**
4	Орталық-Қазақстан академиясы	19	3	15,8%	**1,18**
5	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	85	12	14,1%	**1,06**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	46	6	13,0%	**0,98**
7	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	32	4	12,5%	**0,94**
8	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	53	6	11,3%	**0,85**
9	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	268	26	9,7%	**0,73**
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	11	1	9,1%	**0,68**
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	23	2	8,7%	**0,65**
12	«Тұран-Астана» университеті	46	4	8,7%	**0,65**
13	SDU University	12	1	8,3%	**0,63**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	28	2	7,1%	**0,54**
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	14	1	7,1%	**0,54**
16	Торайғыров университеті	37	2	5,4%	**0,41**
17	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	20	1	5,0%	**0,38**
18	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	48	2	4,2%	**0,31**
19	Каспий қоғамдық университеті	62	1	1,6%	**0,12**
20	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	16	0	0,0%	**0,00**
21	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	19	0	0,0%	**0,00**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7	0	0,0%	**0,00**
23	КИМЭП университеті	4	0	0,0%	**0,00**
24	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	18	0	0,0%	**0,00**
25	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	14	0	0,0%	**0,00**

26	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	12	0	0,0%	**0,00**
27	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	22	0	0,0%	**0,00**
28	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	33	0	0,0%	**0,00**
29	Инновациялық Еуразия университеті	11	0	0,0%	**0,00**
30	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6	0	0,0%	**0,00**
31	Халықаралық білім беру корпорациясы	35	0	0,0%	**0,00**
32	Астана халықаралық университеті	43	0	0,0%	**0,00**
33	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	96	0	0,0%	**0,00**
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	31	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 1229 болса, оның ішінде 86 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 6,9% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орын тиесілі: «Тұран» университеті.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1	SDU University	94	**3,36**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	91	**3,23**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	90	**3,21**
4	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	89	**3,18**
5	КИМЭП университеті	86	**3,07**
6	Каспий қоғамдық университеті	86	**3,06**
7	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	84	**3,02**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	80	**2,84**

9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	79	**2,82**
10	«Тұран» университеті	79	**2,81**
11	Орталық-Қазақстан академиясы	78	**2,79**
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	77	**2,77**
13	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	75	**2,69**
14	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	75	**2,67**
15	Астана халықаралық университеті	75	**2,67**
16	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	74	**2,65**
17	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	74	**2,64**
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	74	**2,63**
19	Қазақстан-Американдық еркін университеті	73	**2,60**
20	«Тұран-Астана» университеті	72	**2,58**
21	Торайғыров университеті	71	**2,55**
22	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	71	**2,52**
23	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	69	**2,47**
24	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	69	**2,46**
25	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	68	**2,44**
26	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	68	**2,44**
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	68	**2,41**
28	Халықаралық білім беру корпорациясы	68	**2,41**
29	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	67	**2,40**
30	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	67	**2,38**
31	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	65	**2,33**
32	Инновациялық Еуразия университеті	64	**2,30**
33	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	63	**2,26**
34	Орталық Азия Инновациялық Университеті	63	**2,23**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 75 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: SDU University, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге

деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1	Астана халықаралық университеті	54	9	16,7%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	293	39	13,3%	**3,99**
3	КИМЭП университеті	51	6	11,8%	**3,53**
4	Халықаралық білім беру корпорациясы	91	5	5,5%	**1,65**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	160	8	5,0%	**1,50**
6	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	172	6	3,5%	**1,05**
7	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1094	38	3,5%	**1,04**
8	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	233	8	3,4%	**1,03**
9	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	87	3	3,4%	**1,03**
10	Қазақстан-Американдық еркін университеті	124	3	2,4%	**0,73**
11	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	41	1	2,4%	**0,73**
12	Каспий қоғамдық университеті	302	6	2,0%	**0,60**
13	Инновациялық Еуразия университеті	57	1	1,8%	**0,53**
14	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	285	4	1,4%	**0,42**
15	«Тұран» университеті	498	7	1,4%	**0,42**
16	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	228	3	1,3%	**0,39**
17	SDU University	487	6	1,2%	**0,37**
18	«Тұран-Астана» университеті	654	8	1,2%	**0,37**
19	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	258	3	1,2%	**0,35**

20	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	175	2	1,1%	**0,34**
21	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	195	2	1,0%	**0,31**
22	Торайғыров университеті	208	2	1,0%	**0,29**
23	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	110	1	0,9%	**0,27**
24	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	606	5	0,8%	**0,25**
25	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	627	5	0,8%	**0,24**
26	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	347	2	0,6%	**0,17**
27	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	233	1	0,4%	**0,13**
28	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	227	1	0,4%	**0,13**
29	Орталық Азия Инновациялық Университеті	262	1	0,4%	**0,11**
30	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	453	1	0,2%	**0,07**
31	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	496	1	0,2%	**0,06**
32	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	156	0	0,0%	**0,00**
33	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	104	0	0,0%	**0,00**
34	Орталық-Қазақстан академиясы	21	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Аударма ісі» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 2,7% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орын анықталды: Астана халықаралық университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда, жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	28441,00	13	**5,00**
2	Каспий қоғамдық университеті	312,00	4496,00	14	**4,54**
3	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	10978,00	14	**4,54**
4	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	5806,00	15	**4,46**
5	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410,00	6173,00	15	**4,34**
6	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	13916,00	16	**4,16**
7	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	11391,00	16	**3,99**
8	«Тұран» университеті	374,00	6356,00	17	**3,85**
9	Торайғыров университеті	511,00	8878,00	17	**3,76**
10	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	7979,00	17	**3,74**
11	Инновациялық Еуразия университеті	80,00	1410,00	18	**3,71**
12	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	3651,00	19	**3,46**
13	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	25914,00	51	**3,46**
14	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	9031,00	19	**3,41**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	7975,00	19	**3,34**
16	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	17207,00	20	**3,31**
17	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	7902,00	20	**3,27**
18	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	6524,00	21	**3,12**
19	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	11964,00	21	**3,10**
20	КИМЭП университеті	132,00	2861,00	22	**3,02**
21	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100,00	2246,00	22	**2,91**
22	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	6458,00	23	**2,88**
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	11566,00	23	**2,87**

24	Астана халықаралық университеті	426,00	9888,00	23	**2,82**
25	«Тұран-Астана» университеті	165,00	4115,00	25	**2,62**
26	SDU University	356,00	9031,00	25	**2,58**
27	Орталық-Қазақстан академиясы	69,00	1822,00	26	**2,48**
28	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290,00	7736,00	27	**2,45**
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	14379,00	27	**2,45**
30	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	7787,00	27	**2,42**
31	Халықаралық білім беру корпорациясы	288,00	11574,00	40	**1,63**
32	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,00	11010,00	41	**1,60**
33	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364,00	16067,00	44	**1,48**
34	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81,00	4071,00	50	**1,30**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1	Инновациялық Еуразия университеті	80,00	77,00	96%	**5,00**
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370,00	1014,00	74%	**3,84**
3	Халықаралық білім беру корпорациясы	288,00	191,00	66%	**3,45**
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	288,00	180,00	63%	**3,25**
5	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175,00	1336,00	61%	**3,19**
6	Торайғыров университеті	511,00	299,00	59%	**3,04**
7	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	395,00	231,00	58%	**3,04**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	872,00	502,00	58%	**2,99**
9	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	193,00	110,00	57%	**2,96**
10	Каспий қоғамдық университеті	312,00	168,00	54%	**2,80**
11	Орталық-Қазақстан академиясы	69,00	37,00	54%	**2,79**
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763,00	396,00	52%	**2,70**
13	Қазақстан-Американдық еркін университеті	81,00	42,00	52%	**2,69**
14	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	284,00	144,00	51%	**2,63**
15	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	508,00	253,00	50%	**2,59**
16	«Тұран» университеті	374,00	186,00	50%	**2,58**
17	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	100,00	49,00	49%	**2,55**
18	«Тұран-Астана» университеті	165,00	79,00	48%	**2,49**
19	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	311,00	148,00	48%	**2,47**
20	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	568,00	268,00	47%	**2,45**
21	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410,00	191,00	47%	**2,42**
22	Орталық Азия Инновациялық Университеті	364,00	163,00	45%	**2,33**

23	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	270,00	119,00	44%	**2,29**
24	SDU University	356,00	156,00	44%	**2,28**
25	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290,00	124,00	43%	**2,22**
26	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471,00	199,00	42%	**2,19**
27	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885,00	366,00	41%	**2,15**
28	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539,00	207,00	38%	**2,00**
29	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	407,00	146,00	36%	**1,86**
30	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396,00	140,00	35%	**1,84**
31	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	457,00	158,00	35%	**1,80**
32	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695,00	236,00	34%	**1,76**
33	Астана халықаралық университеті	426,00	105,00	25%	**1,28**
34	КИМЭП университеті	132,00	18,00	14%	**0,71**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 49% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Инновациялық Еуразия университеті.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар

мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	7787,00	43838,28	**5,00**
2	КИМЭП университеті	2861,00	43874,00	**5,00**
3	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914,00	42419,00	**4,86**
4	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	7736,00	36807,00	**4,32**
5	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6458,00	24760,00	**3,16**
6	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379,00	23345,00	**3,02**
7	«Тұран-Астана» университеті	4115,00	21353,00	**2,83**
8	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6173,00	18761,00	**2,58**
9	Инновациялық Еуразия университеті	1410,00	17596,00	**2,47**
10	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	3651,00	14605,00	**2,18**
11	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441,00	13547,00	**2,07**
12	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	17207,00	13401,00	**2,06**
13	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	2246,00	13409,00	**2,06**
14	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	11964,00	13063,00	**2,03**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	7975,00	10181,00	**1,75**
16	SDU University	9031,00	9806,30	**1,71**
17	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	7902,00	9411,00	**1,68**
18	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	11566,00	9097,00	**1,65**
19	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	7979,00	7358,70	**1,48**
20	Каспий қоғамдық университеті	4496,00	7381,15	**1,48**
21	«Тұран» университеті	6356,00	6890,00	**1,43**
22	Қазақстан-Американдық еркін университеті	4071,00	6364,00	**1,38**

23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978,00	5783,00	**1,33**
24	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916,00	5563,00	**1,30**
25	Астана халықаралық университеті	9888,00	5310,00	**1,28**
26	Торайғыров университеті	8878,00	5092,18	**1,26**
27	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6524,00	3965,50	**1,15**
28	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031,00	3800,30	**1,13**
29	Орталық-Қазақстан академиясы	1822,00	3757,00	**1,13**
30	Орталық Азия Инновациялық Университеті	16067,00	3608,00	**1,12**
31	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806,00	3511,00	**1,11**
32	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391,00	2779,00	**1,04**
33	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	11010,00	2481,49	**1,01**
34	Халықаралық білім беру корпорациясы	11574,00	2404,00	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті, КИМЭП университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1	КИМЭП университеті	1691584	**5,00**
2	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	896191	**2,74**
3	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	707984	**2,22**
4	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**2,12**
5	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	668884	**2,11**
6	SDU University	619048	**1,97**
7	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**1,94**
8	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	595369	**1,89**
9	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	518221	**1,89**
10	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**1,87**
11	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	536554	**1,83**
12	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**1,80**
13	Халықаралық білім беру корпорациясы	554940	**1,79**
14	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	552467	**1,78**
15	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	501625	**1,77**
16	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**1,77**
17	Астана халықаралық университеті	542466	**1,75**
18	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**1,74**
19	Каспий қоғамдық университеті	531703	**1,72**
20	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	489515	**1,70**
21	«Тұран» университеті	495742	**1,62**
22	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**1,61**
23	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	388153	**1,52**
24	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	425727	**1,50**
25	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**1,49**
26	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	423584	**1,47**
27	Қазақстан-Американдық еркін университеті	444960	**1,46**
28	Торайғыров университеті	380525	**1,43**
29	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	349321	**1,37**
30	«Тұран-Астана» университеті	400864	**1,35**

31	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	400173	**1,34**
32	Орталық Азия Инновациялық Университеті	371176	**1,34**
33	Инновациялық Еуразия университеті	320549	**1,24**
34	Орталық-Қазақстан академиясы	250689	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелерін көрсетілген: «Аударма ісі» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 534 677 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында КИМЭП университеті – 1 691 584 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;
- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: КИМЭП университеті, «Тұран» университеті.

2-диаграмма. «Аударма ісі» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

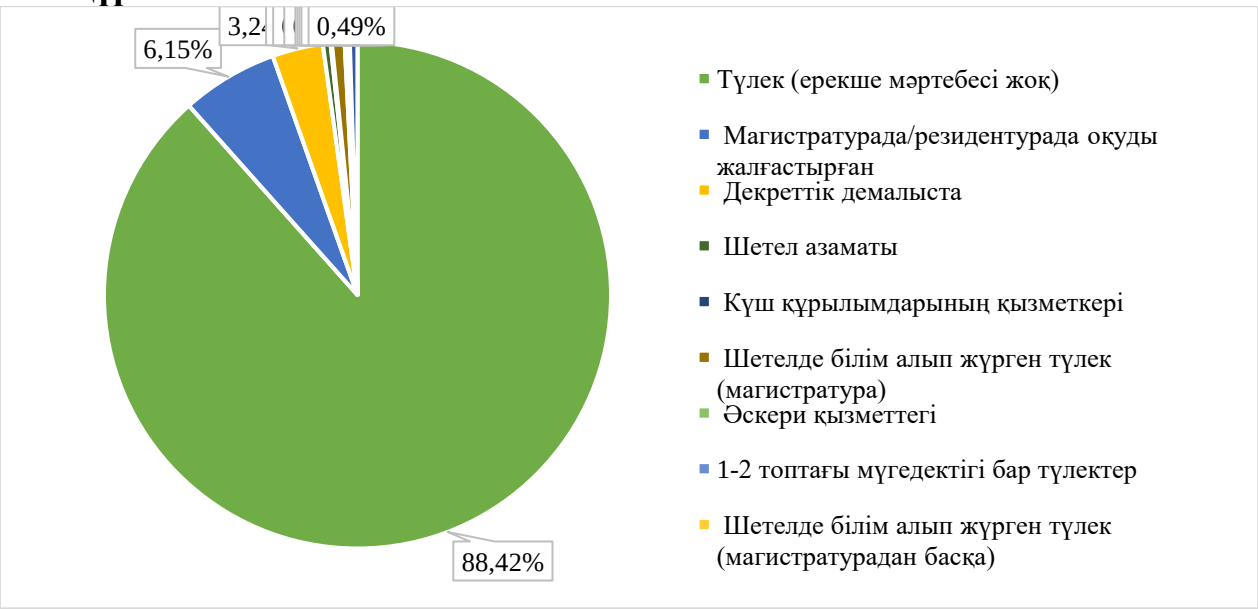

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 1265 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 40; мерзімді әскери қызметке шақырылғандар – 1; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 76; шетелде білім алатын түлектер –11; шетел азаматтары – 6; 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер – 1; 1995 жылғы және одан үлкен – 6.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	23	96%	82%	14%	**4,36**
2	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	28	92%	71%	21%	**3,96**
3	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	268	81%	78%	3%	**3,95**
4	Қазақстан-Американдық еркін университеті	11	90%	70%	20%	**3,90**
5	Торайғыров университеті	37	84%	71%	13%	**3,81**
6	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау	96	75%	75%	0%	**3,76**

	университеті					
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	46	86%	68%	18%	**3,73**
8	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	33	74%	74%	0%	**3,71**
9	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	53	81%	65%	16%	**3,59**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	15	73%	64%	9%	**3,36**
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	18	67%	67%	0%	**3,33**
12	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	20	81%	56%	25%	**3,31**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	16	80%	53%	27%	**3,20**
14	Астана халықаралық университеті	43	73%	58%	15%	**3,18**
15	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6	83%	50%	33%	**3,17**
16	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	19	73%	56%	17%	**3,11**
17	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	85	72%	54%	18%	**3,07**
18	Халықаралық білім беру корпорациясы	35	74%	53%	21%	**3,06**
19	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	7	100%	33%	67%	**3,00**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	40	71%	51%	20%	**2,97**
21	Инновациялық Еуразия университеті	11	70%	50%	20%	**2,90**
22	«Тұран-Астана» университеті	46	66%	44%	22%	**2,67**
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	32	52%	52%	0%	**2,61**
24	Орталық-Қазақстан академиясы	19	60%	47%	13%	**2,60**
25	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	48	69%	40%	29%	**2,58**
26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	14	64%	43%	21%	**2,57**
27	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	12	75%	33%	42%	**2,50**
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	14	63%	36%	27%	**2,36**
29	Каспий қоғамдық университеті	62	66%	33%	33%	**2,34**
30	SDU University	12	45%	45%	0%	**2,27**
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	31	55%	35%	20%	**2,15**
32	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	22	50%	36%	14%	**2,09**
*	КИМЭП университеті	4	-	-	-	**0,00**
*	«Тұран» университеті	3	-	-	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

15-кестеге сәйкес, «Аударма ісі» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 73% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіші жоғары ЖЖОКБҰ: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Соңғы позицияда Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті болды, онда жалпы көрсеткіш - 2,09 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

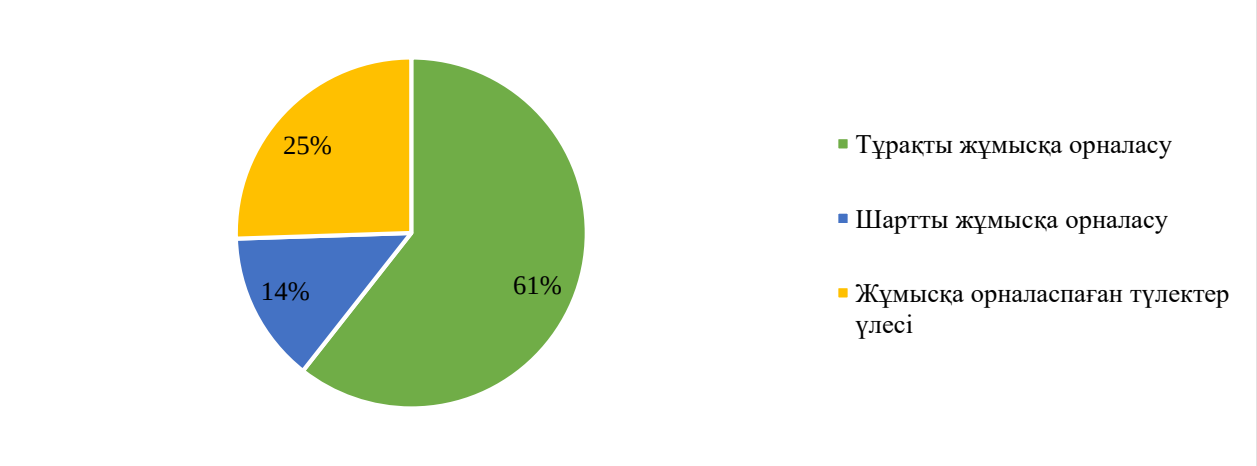

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 61%-ы тұрақты, ал 14%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 25%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	85%	73%	100%
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	79%	62%	95%
3	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	33%	63%	92%
4	Қазақстан-Американдық еркін университеті	86%	93%	90%
5	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	88%	81%	85%
6	Торайғыров университеті	56%	73%	84%
7	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	64%	83%
8	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	84%	80%	82%
9	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	72%	76%	81%
10	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	70%	70%	81%
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	73%	73%	80%
12	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	-	75%
13	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	76%	79%	75%
14	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	80%	64%	74%

15	Халықаралық білім беру корпорациясы	51%	81%	74%
16	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	40%	56%	73%
17	Астана халықаралық университеті	-	-	73%
18	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	67%	67%	72%
19	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	67%	73%	72%
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	79%	61%	71%
21	Инновациялық Еуразия университеті	-	60%	70%
22	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	76%	71%	69%
23	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	40%	90%	67%
24	«Тұран-Астана» университеті	81%	62%	67%
25	Каспий қоғамдық университеті	69%	92%	66%
26	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	86%	57%	64%
27	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	67%	22%	64%
28	Орталық-Қазақстан академиясы	-	73%	60%
29	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	-	55%
30	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	71%	75%	52%
31	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	-	43%	50%
32	SDU University	85%	58%	45%
*	КИМЭП университеті	56%	-	-
*	«Тұран» университеті	71%	69%	-

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

— - рейтингке қатыспаған

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті, SDU University.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

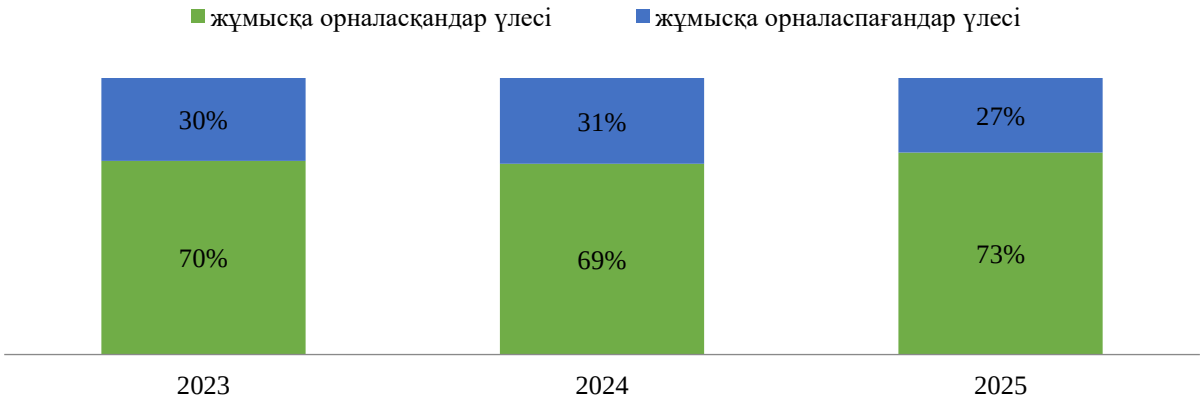

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері жақсарды: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 70%, 2024 жылы - 69%, ал 2025 жылы - 73% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1,45	**4,79**
2	Қазақстан-Американдық еркін университеті	1,71	**4,68**
3	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	1,80	**4,64**
4	Орталық Азия Инновациялық Университеті	1,88	**4,60**
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	2,07	**4,51**
6	Орталық-Қазақстан академиясы	2,22	**4,44**
7	Торайғыров университеті	2,29	**4,42**
8	Астана халықаралық университеті	2,29	**4,42**
9	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,36	**4,38**
10	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	2,40	**4,36**
11	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,44	**4,34**
12	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	2,50	**4,32**
13	Халықаралық білім беру корпорациясы	2,50	**4,32**
14	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	2,59	**4,28**
15	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	2,60	**4,27**
16	Каспий қоғамдық университеті	2,66	**4,25**
17	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2,65	**4,25**
18	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	2,70	**4,23**
19	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	3,16	**4,02**
20	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	3,17	**4,01**
21	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,24	**3,98**
22	Инновациялық Еуразия университеті	3,29	**3,96**
23	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	3,36	**3,93**
24	«Тұран-Астана» университеті	3,35	**3,93**
25	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	3,38	**3,92**
26	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	3,43	**3,90**
27	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	3,42	**3,90**
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	3,50	**3,86**
29	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3,59	**3,82**
30	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	4,00	**3,64**
31	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	4,76	**3,29**
32	SDU University	5,40	**3,00**
*	КИМЭП университеті	-	**-**
*	«Тұран» университеті	-	**-**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, Қазақстан-Американдық еркін университеті, І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Орталық Азия Инновациялық Университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

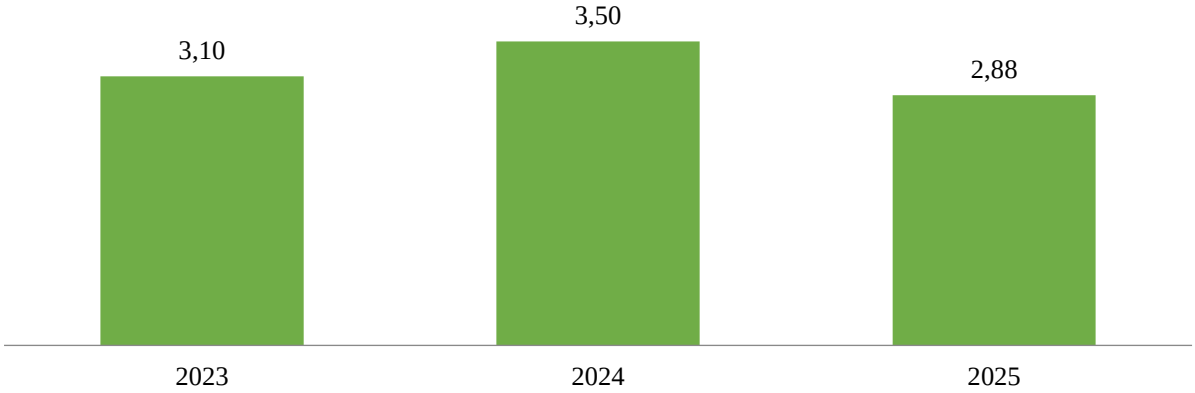

5-диаграмма еңбек нарығында «Аударма ісі» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 3,10 айды, 2024 жылы 3,50 айды, ал 2025 жылы 2,88 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	243694	**5,00**
2	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	217612	**4,91**
3	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	211374	**4,87**
4	Каспий қоғамдық университеті	224755	**4,69**
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	220239	**4,61**
6	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	214139	**4,51**
7	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	181951	**4,41**
8	Астана халықаралық университеті	204271	**4,34**
9	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	190827	**4,11**
10	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	178254	**4,06**
11	Халықаралық білім беру корпорациясы	184614	**4,03**
12	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	161250	**3,95**
13	«Тұран-Астана» университеті	172816	**3,83**
14	Инновациялық Еуразия университеті	151298	**3,81**
15	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	162939	**3,67**
16	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	143037	**3,51**
17	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	137532	**3,44**
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	137033	**3,41**
19	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	129873	**3,36**
20	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	139970	**3,29**
21	Торайғыров университеті	121637	**3,26**
22	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	113673	**3,15**
23	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	112926	**3,13**
24	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	129260	**3,12**
25	Орталық Азия Инновациялық Университеті	107491	**2,88**
26	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	106175	**2,86**
27	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	95322	**2,86**
28	Орталық-Қазақстан академиясы	101774	**2,85**
29	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық	95490	**2,83**

	университеті		
30	SDU University	102383	**2,68**
31	Қазақстан-Американдық еркін университеті	99127	**2,61**
32	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	91366	**2,50**
*	КИМЭП университеті	-	**0,00**
*	«Тұран» университеті	-	**0,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты «түлектердің мансаптық перспективалары» тобы бойынша нәтижелері есепке алынбайды*

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшы: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Аударма ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Аударма ісі» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В02307 Аударма ісі	3,245	**1 / 32**
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В02302 Аударма ісі (шығыс тілдері)	3,161	**2 / 32**
3	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В02301 Аударма ісі	3,038	**3 / 32**
4	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В02301 Аударма ісі	2,938	**4 / 32**
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В02302 Аударма ісі	2,883	**5 / 32**
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В02301 Аударма ісі	2,865	**6 / 32**
7	Торайғыров университеті	6В02303 Аударма ісі	2,777	**7 / 32**
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В02302 Аударма ісі	2,754	**8 / 32**
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В02302 Аударма ісі (ағылшын тілі)	2,686	**9 / 32**
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан	6В02303 Аударма ісі	2,662	**10 / 32**

	университеті			
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В02301 Аударма және аударма ісі	2,659	**11 / 32**
12	«Тұран-Астана» университеті	6В02301 Аударма ісі	2,657	**12 / 32**
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В02301 Аударма ісі	2,638	**13 / 32**
14	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В02312 Аударма ісі	2,623	**14 / 32**
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В02313 Аударма ісі	2,587	**15 / 32**
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В02301 Аударма ісі	2,535	**16 / 32**
17	Астана халықаралық университеті	6В02301 Аударма және аударма ісі	2,528	**17 / 32**
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В02302 Аударма ісі	2,508	**18 / 32**
19	Инновациялық Еуразия университеті	6В02302 Аударма ісі	2,496	**19 / 32**
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В02301 Аударма ісі	2,437	**20 / 32**
21	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В02302 Аударма ісі	2,421	**21 / 32**
22	SDU University	6В02302 Аударма ісі	2,413	**22 / 32**
23	Орталық-Қазақстан академиясы	6В02308 Аударма ісі	2,411	**23 / 32**
24	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В02335 Аударма ісі:английский язык	2,271	**24 / 32**
25	Каспий қоғамдық университеті	6В02303 Мәдениетаралық коммуникативтік аударма	2,268	**25 / 32**
26	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В02301 Аударма ісі	2,262	**26 / 32**
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В02301 Аударма ісі	2,257	**27 / 32**
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В02335 Аударма ісі	2,246	**28 / 32**
29	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В02301 Аударма ісі	2,230	**29 / 32**
30	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6В02307 Аударма ісі	2,168	**30 / 32**
31	Орталық Азия Инновациялық	6В02301 Аударма ісі	1,925	**31 / 32**

	Университеті			
32	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В02301 Аударма ісі	1,909	**32 / 32**
*	КИМЭП университеті	6В02301 Аударма ісі	1,337	-
*	«Тұран» университеті	6В02301 Аударма ісі	1,032	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*

19-кестеде «Аударма ісі» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-3 құрамына Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Аударма ісі» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1 / 29	1 / 32	1 / 32
2	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	10 / 29	9 / 32	2 / 32
3	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	2 / 29	2 / 32	3 / 32
4	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	17 / 29	8 / 32	4 / 32
5	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	9 / 29	6 / 32	5 / 32
6	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6 / 29	3 / 32	6 / 32
7	Торайғыров университеті	25 / 29	18 / 32	7 / 32
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	28 / 29	19 / 32	8 / 32
9	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	29 / 29	5 / 32	9 / 32
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	27 / 29	16 / 32	10 / 32
11	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	15 / 29	7 / 32	11 / 32
12	«Тұран-Астана» университеті	8 / 29	15 / 32	12 / 32
13	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	13 / 29	25 / 32	13 / 32
14	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	-	27 / 32	14 / 32
15	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	23 / 29	26 / 32	15 / 32
16	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	19 / 29	22 / 32	16 / 32
17	Астана халықаралық университеті	-	-	17 / 32
18	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	16 / 29	23 / 32	18 / 32
19	Инновациялық Еуразия университеті	-	28 / 32	19 / 32
20	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	4 / 29	20 / 32	20 / 32
21	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	22 / 29	24 / 32	21 / 32
22	SDU University	5 / 29	14 / 32	22 / 32
23	Орталық-Қазақстан академиясы	-	13 / 32	23 / 32
24	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік	14 / 29	12 / 32	24 / 32

	университеті			
25	Каспий қоғамдық университеті	21 / 29	17 / 32	25 / 32
26	Халықаралық білім беру корпорациясы	24 / 29	10 / 32	26 / 32
27	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	7 / 29	29 / 32	27 / 32
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	26 / 29	32 / 32	28 / 32
29	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	-	-	29 / 32
30	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	12 / 29	21 / 32	30 / 32
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	-	-	31 / 32
32	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	-	31 / 32	32 / 32
*	КИМЭП университеті	3 / 29	-	-
*	«Тұран» университеті	18 / 29	4 / 32	-

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Аударма ісі» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар өзгеріссіз қалды. 2025 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті орнындары алды. Үш жыл бойы Орталық Азия Инновациялық Университеті, Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті соңғы орындарды иеленді.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Аударма ісі» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Аударма ісі» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қазақстан-Американдық еркін университеті	6В02301 Аударма ісі
2	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В02313 Аударма ісі
3	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В02301 Аударма ісі
4	С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті	6В02301 Аударма ісі
5	Торайғыров университеті	6В02303 Аударма ісі
6	І.Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті	6В02301 Аударма ісі
7	Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті	6В02302 Аударма ісі
8	Семей қаласының Шәкәрім атындағы университеті	6В02302 Аударма ісі
9	SDU University	6В02302 Аударма ісі
10	КИМЭП университеті	6В02301 Аударма ісі
11	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В02302 Аударма ісі (ағылшын тілі)
12	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В02302 Аударма ісі (шығыс тілдері)
13	Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университеті	6В02301 Аударма ісі
14	Каспий қоғамдық университеті	6В02303 Мәдениетаралық коммуникативтік аударма
15	Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті	6В02301 Аударма ісі
16	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В02335 Аударма ісі:английский язык
17	Өзбекәлі Жәнібеков атындағы Оңтүстік Қазақстан педагогикалық университеті	6В02301 Аударма ісі
18	Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогика университеті	6В02302 Аударма ісі
19	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В02303 Аударма ісі
20	«Тұран-Астана» университеті	6В02301 Аударма ісі
21	А.Қ.Құсайынов атындағы Еуразия гуманитарлық институты	6В02307 Аударма ісі
22	Инновациялық Еуразия университеті	6В02302 Аударма ісі
23	Абай Мырзахметов атындағы Көкшетау университеті	6В02312 Аударма ісі
24	Халықаралық білім беру корпорациясы	6В02301 Аударма ісі
25	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В02302 Аударма ісі
26	Астана халықаралық университеті	6В02301 Аударма және аударма ісі
27	Орталық-Қазақстан академиясы	6В02308 Аударма ісі
28	Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті	6В02335 Аударма ісі
29	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В02307 Аударма ісі

30	Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті	6В02301 Аударма және аударма ісі
31	Орталық Азия Инновациялық Университеті	6В02301 Аударма ісі
32	«Тұран» университеті	6В02301 Аударма ісі
33	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В02301 Аударма ісі
34	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В02301 Аударма ісі

6В023 Шетел филологиясы пәндері бойынша мұғалімдерді даярлау бағыты В036 Аударма ісі білім беру бағдарламасы тобы «Шетел филологиясы» білім беру бағдарламасы бойынша рейтингіні қалыптастыру есебі

Кіріспе

Қазақстанның жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі экономиканың түрлі салалары үшін жоғары білікті мамандарды даярлауда шешуші рөлдердің бірін атқарады. Еңбек нарығының қарқынды дамуы мен халықаралық интеграция жағдайында білім беру сапасы ғана емес, сонымен қатар білім беру бағдарламаларының қазіргі заманғы сын-қатерлерге бейімделу қабілеті де маңызды. Білім беру мекемелері жұмысының тиімділігін бағалаудың маңызды құралы - мамандарды даярлау деңгейін, түлектердің бәсекеге қабілеттілігін және білім беру бағдарламаларының сапасын объективті бағалауға мүмкіндік беретін рейтингілер жасау.

Бұл есепте 2025 жылғы Қазақстанның жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарындағы (бұдан әрі – ЖЖОКБҰ) білім беру бағдарламаларын (бұдан әрі – ББ) талданады. Осы талдау шеңберінде түлектердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және олардың еңбек нарығындағы сұранысына әсер ететін негізгі көрсеткіштер бойынша ББ кешенді салыстырмалы шолу жүргізілді.

Білім беру бағдарламаларының рейтингін қалыптастыру үшін негіздеме:

1. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 «Білім туралы» Заңы.

2. «Қазақстан Республикасында жоғары білімді және ғылымды дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №248 қаулысы.

3. «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлауға жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының дайындық бөлімшелеріне мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы №122 бұйрығы.

4. «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бөлігінде тәуекел дәрежесін бағалау өлшемшарттарын және білім беру жүйесіне тексеру парақтарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 1 желтоқсандағы №166 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрінің 2022 жылғы 2 желтоқсандағы №116 бірлескен бұйрығы.

Бұл есептің мақсаты – білім беру бағдарламаларына жан-жақты талдау жүргізу және осы талдау негізінде қорытынды рейтинг жасау. Рейтинг жасау

барысында білім беру процесінің барлық маңызды компоненттерін қамтитын әртүрлі критерийлер тобы ескерілді. Олардың ішінде: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері және түлектердің мансаптық перспективалары. Бұл блоктардың әрқайсысы жалпы рейтингте белгілі бір салмаққа ие, бұл бағалауды мүмкіндігінше объективті және жан-жақты етуге мүмкіндік береді.

Бұл есептің негізгі міндеті – білім беру бағдарламаларының жағдайы туралы нақты және құрылымдық түсінік беру. «Шетел филологиясы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингке 15 ЖЖОКБҰ қатысты (1-қосымша).

1 Жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының білім беру бағдарламаларының деректерін талдау

1.1 «Білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.1.1 «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі

ББ мазмұнын болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігі мен бәсекеге қабілеттілігінің тиімділігін арттыру үшін әлеуетті немесе негізгі жұмыс берушілермен келісу қажет. Жұмыс берушілер білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде ұсыныстар, пәндердің мазмұнына өзгерістер енгізе алады, сондай-ақ зерттелетін тақырыптар мен материалдардың өзектілігі бойынша ұсыныстар мен ескертулер бере алады. Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен келісу түлектердің табысты жұмысқа орналасуына ықпал ететін негізгі факторлардың бірі болып табылады.

ЖЖОКБҰ бұл критерий бойынша 2024-2025 оқу жылына арналған ББ бойынша құжаттардың мынадай тізбесін ұсыну қажет: модульдік білім беру бағдарламасы (МББ), элективті пәндер каталогы (ЭПК), жұмыс берушіден хат, келісу хаттамасы, жұмыс берушінің рецензиясы, ұсынымдық хат, анықтама-негіздеме, ББ сараптамасы.

Осы критерийді есептеу кезінде ББ келісуге қатысатын жұмыс берушілердің санына басты назар аударылды. Бір мамандықтағы жұмыс берушілер әр түрлі болуы мүмкін, сәйкесінше, жұмыс берушілер саны неғұрлым көп болса, жұмыс ерекшеліктерін ұсыну туралы көзқарастар мен пікірлер соғұрлым көп болады.

1-кесте. «Білім беру бағдарламаларын жұмыс берушілермен әзірлеу және келісу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ келісілген жұмыс берушілер саны	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	9	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6	**3,67**
3.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	4	**2,78**
4.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	3	**2,33**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	3	**2,33**
6.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3	**2,33**
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2	**1,89**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2	**1,89**
9.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	**1,89**
10.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	**1,89**
11.	Орталық-Қазақстан академиясы	2	**1,89**

12.	Торайғыров университеті	1	**1,44**
13.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	1	**1,44**
14.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	1	**1,44**
15.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-кестеде осы критерий бойынша нәтижелер берілген: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті жетекші орынға ие болды, өйткені олардың білім беру бағдарламалары жұмыс берушілердің ең көп санымен келісілген.

1.1.2 «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі

Профессор-оқытушылар құрамының (ПОҚ) практикалық жұмыс тәжірибесі білім беру үдерісі сапасының маңызды құрамдас бөлігі. Тиісті кәсіби салада нақты тәжірибесі бар оқытушылар студенттерге пән туралы тереңірек және қолданбалы түсінік бере алады. Олар оқу процесіне практикадан, қолданылатын әдістер мен технологиялардан өзекті мысалдар келтіре алады, бұл студенттерді кәсіби қызметке неғұрлым тиімді дайындауға ықпал етеді.

Сонымен қатар, оқытушылардың практикалық тәжірибесі оларға саланың қазіргі тенденцияларын жақсырақ бағдарлауға және оқу бағдарламаларын еңбек нарығының өзгеретін талаптарына бейімдеуге мүмкіндік береді, осылайша түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін қамтамасыз етеді.

ББ бойынша осы көрсеткішті анықтау үшін мынадай құжаттар талап етілді: ЖЖОКБҰ кадрлар бөлімінен оқытушылардың жұмыс өтілі туралы бекітілген анықтама.

2025 жылғы рейтинг әдістемесіне сәйкес 2010 жылғы 1 қаңтар мен 2025 жылғы 1 мамыр аралығында практикалық тәжірибесі бар оқытушылар есепке алынады.

2-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының практикалық жұмыс тәжірибесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Практикалық жұмыс өтілі бар оқытушылар саны (айлар)		Балл
		саны	өтілі	
1.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2	77	**3,19**
2.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2	280	**2,56**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік	7	606	**2,54**

	университеті			
4.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	9	501	**2,46**
5.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	1	120	**2,33**
6.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	12	1231	**2,29**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	5	233	**2,26**
8.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	6	468	**2,02**
9.	Орталық-Қазақстан академиясы	2	88	**1,35**
10.	Торайғыров университеті	2	110	**1,23**
11.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2	93	**1,07**
12.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1	43	**0,84**
13.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
14.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	0	0	**0,00**
15.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

2-кестеден көріп отырғанымыздай, рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның көпшілігінде ЖЖОКБҰ құрылымынан тыс жұмыс тәжірибесі бар оқытушылар бар. Бұл критерийдің көшбасшылары: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.1.3 «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі

«Профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктері» критерийі білім беру бағдарламаларының сапасын бағалауда маңызды рөл атқарады, өйткені ол білім беру процесіне қатысатын мұғалімдердің кәсібилігі мен құзыреттілігінің деңгейін көрсетеді. Рейтинг әдіснамасына сәйкес, бұл критерий соңғы жылдардағы профессорлық-оқытушылық құрамның жетістіктерін жан-жақты бағалауға мүмкіндік беретін бірнеше ішкі критерийлерді қамтиды.

Атап айтқанда, 2015-2025 жылдар аралығында «Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атағына ие болған оқытушылар есепке алынады, бұл олардың педагогикалық еңбегін ЖЖОКБҰ деңгейінде мойындағанын көрсетеді. Сол кезеңде «Үздік ғылыми қызметкер» атағын алған ПОҚ да ескеріледі, бұл олардың ғылыми зерттеулерге және академиялық қоғамдастықтың дамуына қосқан үлесін көрсетеді.

3-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының жетістіктері» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	«Жоғары оқу орнының үздік оқытушысы» атанған ПОҚ саны	«Үздік ғылыми қызметкер» сыйлығының иегерлері	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	2	0	**2,50**
2.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	0	1	**2,50**
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	1	0	**1,25**
4.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	1	0	**1,25**
5.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	0	0	**0,00**
6.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	0	0	**0,00**
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	0	0	**0,00**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	0	0	**0,00**
9.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	0	0	**0,00**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
11.	Орталық-Қазақстан академиясы	0	0	**0,00**
12.	Торайғыров университеті	0	0	**0,00**
13.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	0	0	**0,00**
14.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	0	0	**0,00**
15.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	0	0	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

3-кестеден көріп отырғанымыздай, осы критерий бойынша Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде, «Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университетінде, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде және Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінде баллдары бар.

1.1.4 «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі

Білім беру және кәсіптік ұйымдардың бағдарламаны аккредиттеуі бағдарламаның жоғары сапа стандарттарына сәйкестігінің көрсеткіші және оны ұлттық және халықаралық деңгейде тану және мойындау ретінде қарастырылады.

Дәл осы себепті ББ-ның мамандандырылған аккредиттеуден өткені туралы сертификаты сұралды. Бұл критерий бойынша балл білім беру бағдарламасы аккредиттеуден өткен мекеме мен аккредиттеуден өткені туралы сертификаттың жарамдылық ұзақтығына байланысты есептелді.

Ұсынылған мәліметтерге сәйкес, «Шетел филологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысатын 15 ЖЖОКБҰ-ның барлық 15-і мамандандырылған аккредиттеуден өткен.

4-кесте. «Білім беру бағдарламаларын аккредиттеу» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Аккредитациялық орган атауы	Балл
1.	Орталық-Қазақстан академиясы	ACQUIN	**5,00**
2.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	FIBAA	**3,57**
3.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	IAAR	**3,57**
4.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	ARQA	**2,55**
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	IAAR	**2,55**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,55**
7.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	IAAR	**2,55**
8.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	IQAA	**2,55**
9.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	Другое	**2,55**
10.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	IAAR	**2,55**
11.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	IQAA	**2,55**
12.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	IQAA	**2,55**
13.	Торайғыров университеті	ARQA	**2,55**
14.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	IQAA	**2,55**
15.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	IAAR	**2,55**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

4-кестеге сәйкес, осы критерий бойынша келесі ЖЖОКБҰ алдыңғы қатардан көрінді: Орталық-Қазақстан академиясы, М.С.Нәрікбаев атындағы

КАЗГЮУ университеті, Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті.

1-диаграмма. Аккредиттеу органдары бөлінісіндегі аккредиттелген білім беру бағдарламалары

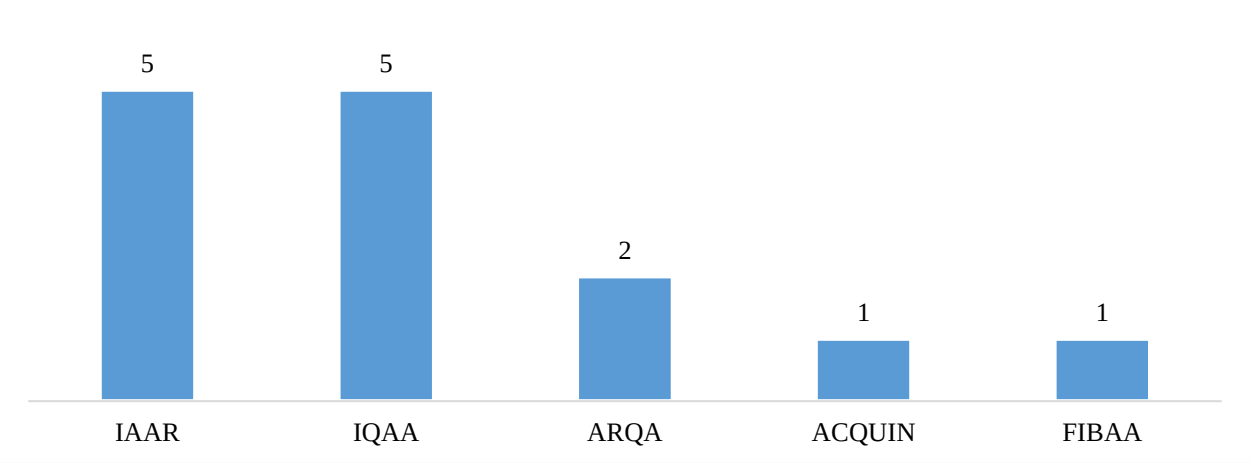

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

1-диаграммадан көріп отырғанымыздай, 15 ББ-ның 5-і IAAR және 5-і IQAA аккредиттеу агенттіктерінде аккредиттеуден өткен.

1.1.5 «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі

Тиісті салалардан сарапшыларды тарту арқылы білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау білім беру сапасын қамтамасыз етудің маңызды құралы болып табылады. Кәсіби саласында терең білімі мен тәжірибесі бар сарапшылар оқу бағдарламаларының еңбек нарығының заманауи талаптары мен кәсіби стандарттарға қаншалықты сәйкес келетінін объективті бағалай алады. Олар мазмұндағы олқылықтарды анықтап, оқу жоспарларын жаңартуды және жаңа пәндерді немесе оқыту әдістерін енгізуді ұсына алады. Мұндай сараптамалық бағалау білім беру мекемелеріне бағдарламаларды өзгермелі жағдайларға бейімдеуге, мамандарды даярлауды жақсартуға және соның салдарынан түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін арттыруға көмектеседі. Сарапшыларды тарту сонымен қатар білім беру жүйесі мен индустрия арасындағы байланысты нығайтады, бұл жұмыс берушілердің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және білім беру бағдарламаларының практикалық маңыздылығын арттыруға ықпал етеді.

Сарапшылардың ББ бағалауы мынадай критерийлер бойынша жүргізіледі:

1) ББ-ның тәжірибеге бағдарлануы – ББ-ның білім мен дағдыларды практикалық қолдануға қаншалықты бағытталғанын бағалау;

2) Пәндердің берілген оқу нәтижелеріне логикалық өзара байланысы және сәйкестігі – бағдарлама ішіндегі пәндер бір-бірімен және оқытудың соңғы нәтижелерімен қалай байланысты екенін талдау;

3) Пәндерді оқыту кезегінің мәнділігі/қисындылығы – бағдарламаның логикалық құрылымын, пәндердің қаншалықты материалды жақсы игеруге ықпал ететін ретпен ұйымдастырылғандығын бағалау;

4) ББ мазмұнының кәсіптік стандарттарға және/немесе еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі – ББ-ның осы саладағы қолданыстағы кәсіби стандарттарға (олар бар болған жағдайда) және (немесе) қазіргі еңбек нарығының талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігін бағалау;

5) Элективті пәндер каталогы (ЭПК) және оның мәні – ББ икемділігі мен бейімділігін бағалау: элективті курстардың кеңдігі мен әртүрлілігі, сәйкес бағыттар мен мамандықтарды таңдау мүмкіндігі, студенттердің қажеттіліктері мен еңбек нарығының талаптарына сәйкестігі, тәжірибеге бағытталған және инновациялық курстардың болуын бағалау.

ББ мазмұнын бағалау жүйесі келесі диапазондар бойынша бөлінеді:

- Өте жақсы – 9-10 балл арасы;
- Жақсы – 6-8 балл арасы;
- Қанағаттанарлық – 4-5 балл арасы;
- Қанағаттанарлықсыз – 0-3 балл арасы.

5-кесте. «Білім беру бағдарламаларының мазмұнын бағалау» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Сарапшының орташа бағасы	Балл
1.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	9	**4,50**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	8,67	**4,34**
3.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	8,67	**4,34**
4.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	8,67	**4,34**
5.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	8,58	**4,29**
6.	Торайғыров университеті	8,5	**4,25**
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	7,75	**3,88**
8.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	7,75	**3,88**
9.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7,58	**3,79**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	7,5	**3,75**
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	7,5	**3,75**
12.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	7,42	**3,71**
13.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	7,42	**3,71**
14.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6,92	**3,46**
15.	Орталық-Қазақстан академиясы	5,75	**2,88**

5-кестеде ББ мазмұнын сараптамалық бағалаудың қорытындысы ұсынылған, оған сәйкес жетекші орындарды мынадай ЖЖОКБҰ иеленді: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті.

1.2 «Білім беру бағдарламасының жетістіктері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.2.1 «Академиялық ұтқырлық» критерийі

ЖЖОКБҰ студенттерінің белгілі бір уақыт кезеңіне елден тыс басқа білім беру немесе ғылыми мекемеге ауысуы студенттің жеке дамуы үшін маңызды және оған мәдени байуға мүмкіндік береді, сондай-ақ ғылыми зерттеулердің тиімділігін, түлектердің отандық және халықаралық еңбек нарықтарындағы бәсекеге қабілеттілігін арттырады, жетекші шетелдік жоғары оқу орындарының тәжірибесін зерделеу және игеру есебінен кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіреді және т. б.

ЖЖОКБҰ да академиялық ұтқырлық бағдарламасын іске асыруды талдау мақсатында оқу орындарынан мынадай құжаттар талап етілді:

- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде студенттерді шетелдік оқу орындарына жіберу туралы ректор бұйрығының көшірмесі;
- академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде шетелдік оқу орындарының студенттерін қабылдау туралы ректор бұйрығының көшірмесі.

ЖЖОКБҰ академиялық ұтқырлық бағдарламасы шеңберінде ұсынылған құжаттарды «Атамекен» ҰКП менеджерлері талдап, келесі қорытындылар жасады:

6-кесте. «Академиялық ұтқырлық» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ контингенті	Академиялық ұтқырлық бағдарламаларын қолданған білім алушылар саны	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100	9,00	**5,00**
2.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	204	17,00	**4,63**
3.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	87	5,00	**3,19**

4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	57	3,00	**2,92**
5.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	430	15,00	**1,94**
6.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	114	3,00	**1,46**
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	755	12,00	**0,88**
8.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	535	1,00	**0,10**
9.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	230	0,00	**0,00**
10.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	155	0,00	**0,00**
11.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	13	0,00	**0,00**
12.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	85	0,00	**0,00**
13.	Орталық-Қазақстан академиясы	58	0,00	**0,00**
14.	Торайғыров университеті	130	0,00	**0,00**
15.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	138	0,00	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

6-кестеде көрсетілген мәліметтерге сәйкес, келесі ЖЖОКБҰ жоғары көрсеткіштерді көрсетті: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.2 «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі

Қазіргі уақытта нарықтағы технологиялық даму ЖЖОКБҰ-да тиімді ғылыми-зерттеу процесін ұйымдастыруды талап етеді, тек жаңа білімді дамытуды ғана емес, сонымен қатар нарықта коммерциялық тұрғыдан дамыған, сұранысқа ие бизнес-идеяларды өндіруді талап етеді.

Студенттік бизнес-инкубаторлар мен зертханалар жастар ортасында кәсіпкерлік қызметтің оң бейнесін қалыптастырады, жастар арасында креативті және инновациялық әлеуетті іске асырады, сондай-ақ кәсіпкерлікке және инновациялық қызметке бағдарланған ұйымдар мен жастар қауымдастықтарын қолдайды, жастар кәсіпкерлігін ақпараттық, білім беру, қаржылық және мүліктік қолдаудың бірыңғай жүйесін құрады және қамтамасыз етеді. Бұдан басқа, жастарды кәсіпкерлік қызметке білім беру, әдістемелік және ақпараттық даярлауды көрсетеді, жастар құрған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерінің санын арттырады, жоғары білім, бизнес және өндірістік сала арасындағы өзара іс-қимыл мен әлеуметтік әріптестік үшін жағдайлар жасайды.

Сондықтан «Атамекен» ҰКП зерттеу бағытындағы пункттердің бірі ЖЖОКБҰ студенттерінің шығармашылық жетістіктерін дәріптеу және енгізу болып табылады.

Студенттердің ғылыми зерттеулерін талдау мақсатында оқу орындарынан электрондық форматта растайтын құжат (патент және авторлық құқық туралы куәлік) талап етілді:

Ұсынылған құжаттар негізінде келесі мәліметтер алынды:

7-кесте. «Білім алушылардың ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Ғылыми жобалардың атауы	Балл
1	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	Өркениеттер тоғысында: түркі және қытай мифологиясы	**5,00**
2	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	Functioning of Archaic Words in the Modern English Language, The peculiarities of standardizing processes in Kazakh Language	**2,33**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

7-кестеде көрсетілген ЖЖОКБҰ-да түлектердің ғылыми жобаларының бар екендігі расталған: Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті.

1.2.3 «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі

Қазақстанда Еуропалық жоғары білім беру аймағына (European Higher Education Area (EHEA)) кіре отырып, кадрларды даярлаудың үш деңгейлі моделін: бакалавриат, магистратура және PhD докторантураны енгізуді қамтитын жоғары білім беру жүйесін айтарлықтай қайта құрылымдау жүргізілді. Бакалавриат аяқталғаннан кейін түлектердің одан әрі дамуы үшін әртүрлі мүмкіндіктері бар, мысалы, мамандық бойынша жұмыс іздеу, екінші жоғары білім алу немесе магистратураға түсу.

Магистратура біліктілікті арттыруда және таңдаған мамандығы бойынша білімді тереңдетуде шешуші рөл атқарады, бұл оны кәсіби қалыптасудың маңызды кезеңіне айналдырады. Жыл сайын магистрлік бағдарламалар барған сайын танымал бола бастады, ал магистрлер еңбек нарығында сұранысқа ие бола бастады, бұл қазіргі заманғы экономика жағдайында білім берудің осы деңгейінің өзектілігін көрсетеді.

Бұл критерий бойынша жиналған деректер 8-кестедегідей болды.

8-кесте. «Магистратурада/резидентурада оқуды жалғастырған түлектердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Магистранттар үлесі			Бал л
		Түлектер саны	Түлектер арасында магистратурада оқуды жалғастырғандар саны	үлес %	
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	11	3,00	27,3%	**5,00**
2.	Орталық-Қазақстан академиясы	12	2,00	16,7%	**3,06**
3.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	47	5,00	10,6%	**1,95**
4.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	48	2,00	4,2%	**0,76**
5.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	25	1,00	4,0%	**0,73**
6.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	153	6,00	3,9%	**0,72**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	94	3,00	3,2%	**0,59**
8.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	22	0,00	0,0%	**0,00**
9.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	14	0,00	0,0%	**0,00**
10.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	15	0,00	0,0%	**0,00**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	35	0,00	0,0%	**0,00**
12.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	19	0,00	0,0%	**0,00**
13.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	27	0,00	0,0%	**0,00**
14.	Торайғыров университеті	20	0,00	0,0%	**0,00**
15.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	8	0,00	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

8-кестеде осы критерий бойынша 2024 жылғы түлектерді талдау қорытындыларын көруге болады, түлектердің жалпы саны 550 болса, оның ішінде 22 түлек әрі қарай магистратурада оқуын жалғастырған, бұл 4% құрайды. Кестеге сәйкес магистратураға түскен түлектердің ең көп үлесі келесі оқу орындарына тиесілі: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Орталық-Қазақстан академиясы.

1.2.4 «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі

Ұлттық бірыңғай тестілеу (ҰБТ) – жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарына түсу үшін іріктеу емтихандарының нысандарының бірі.

Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы – жоғары ҰБТ нәтижелерін көрсеткен талапкерлердің көбінесе қай ЖЖОКБҰ таңдайтынын анықтайтын көрсеткіш. Бұл көрсеткіш ЖЖОКБҰ деңгейін және талапкерлер арасында оның сұранысын анықтауға мүмкіндік береді.

9-кесте. «Білім беру бағдарламасына оқуға түскен талапкерлердің ҰБТ орташа балы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Талапкерлердің орташа ҰБТ балы	Балл
1.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	86,89	**3,10**
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	84,71	**3,03**
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	84,62	**3,02**
4.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	79,00	**2,82**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	75,19	**2,69**
6.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	74,89	**2,67**
7.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	74,32	**2,65**
8.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	72,75	**2,60**
9.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	68,00	**2,43**
10.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	67,30	**2,40**
11.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	66,38	**2,37**
12.	Орталық-Қазақстан академиясы	65,75	**2,35**
13.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	64,30	**2,30**
14.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	64,00	**2,29**
15.	Торайғыров университеті	63,10	**2,25**

Дереккөз: «Ұлттық тестілеу орталығы» РМК

9-кестеде көрсетілгендей, ББ бойынша 2024-2025 оқу жылында жоғары оқу орнына оқуға түскен талапкерлердің орташа балы 72,75 балды құраған. Салыстырмалы түрде жоғары балл жинаған талапкерлер келесі ЖЖОКБҰ-ны таңдаған: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті.

1.2.5 «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі

Шетелдік студенттер өз елдерінде қазақ тілі мен мәдени дәстүрлерінің таралуына ықпал ете отырып, Қазақстандағы заманауи білім беру жүйесінің маңызды бөлігі болып табылады. Олардың еліміздің жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарында оқуы біздің университеттерге деген халықаралық сұраныс деігейін көрсетеді және олардың рейтингінің жоғарылауына тікелей әсер етеді.

«Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі білім беру бағдарламаларының студенттерді шетелден тарту қабілетін көрсетеді. Бұл шетелдік студенттер үшін білім беру бағдарламалары мен жоғары оқу орындарының нақты тартымдылығын объективті бағалауға мүмкіндік береді.

Осы критерийді растау үшін ЖЖОКБҰ келесі құжаттарды ұсыну қажет:

- шетелдік студенттерді қабылдау туралы бұйрықтар;
- шетелдік студенттердің төлқұжаттарының көшірмелері.

10-кесте. «Шетелдік студенттердің үлесі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Шетелдік студенттер үлесі			Балл
		ББ контингенті	Шетелдік студенттер саны	үлес, %	
1.	Торайғыров университеті	130	42	32,3%	**5,00**
2.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	87	20	23,0%	**3,56**
3.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	230	15	6,5%	**1,01**
4.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	57	3	5,3%	**0,81**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	114	4	3,5%	**0,54**
6.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	155	4	2,6%	**0,40**
7.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	100	2	2,0%	**0,31**
8.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	430	6	1,4%	**0,22**
9.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	755	8	1,1%	**0,16**
10.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	204	2	1,0%	**0,15**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	535	4	0,7%	**0,12**

12.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	13	0	0,0%	**0,00**
13.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	85	0	0,0%	**0,00**
14.	Орталық-Қазақстан академиясы	58	0	0,0%	**0,00**
15.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	138	0	0,0%	**0,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

10-кестеде шетелдік студенттердің «Шетел филологиясы» ББ жалпы контингентіне қатынасын көруге болады, бұл 3,56% құрайды. Шетелдік студенттердің контингентке шаққандағы ең көп үлесі келесі оқу орынында анықталды: Торайғыров университеті және Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті.

1.3 «ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.3.1 «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі

Студенттер мен оқытушылардың арақатынасы ЖЖОКБҰ ұсынатын білім сапасына әсер ететін негізгі көрсеткіштердің бірі. Бұл критерий оқытуға жеке көзқарас деңгейін және әр студентке оқытушы тарапынан жеткілікті көңіл бөлінетін қолайлы білім беру ортасын құру мүмкіндігін көрсетеді.

Студенттердің оқытушыларға қатынасының төмендігі оқытушылар құрамы жеке кеңес беруге, жұмыстарды тексеруге, ғылыми зерттеулерді басқаруға және практикалық дайындыққа көбірек уақыт бөле отырып, оқушылармен тиімдірек әрекеттесе алуына көбірек мүмкіндік береді. Бұл әсіресе тәжірибеге бағытталған оқытудың жоғары дәрежесін және тереңдетілген зерттеулерді қажет ететін бағдарламалар үшін өте маңызды.

Ал бір ПОҚ шаққанда білім алушылар санының тым көп болуы оқытушыларға шамадан тыс жүктемелер артылатындығын көрсетуі мүмкін, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетуі және студенттердің оқуға қызығушылығына теріс әсер етуі мүмкін. Қазіргі білім беру стандарттары мен еңбек нарығының талаптары жағдайында студенттер мен оқытушылар саны арасындағы оңтайлы тепе-теңдікті сақтау ЖЖОКБҰ бәсекеге қабілеттілігінің маңызды факторына айналады.

Осылайша, осы критерийді талдау оқу орнының оқу жүктемесін ақылға қонымды бөлуді қолдай отырып және оқыту сапасын қамтамасыз ете отырып, білім беру қызметтерінің жоғары деңгейін қаншалықты қамтамасыз ете алатынын бағалауға мүмкіндік береді.

Біздің тарапымыздан ЖЖОКБҰ-да ПОҚ сапасы бойынша берілген мәліметтерді тексеру кезінде мынадай нормативтік құқықтық актілердің іске асырылуы да ескеріледі: Сот төрелігі академиясын, әскери, арнаулы оқу орындарын, мәдениет саласындағы білім беру ұйымдарын қоспағанда,

жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары профессор-оқытушылар құрамының жалпы санын есептеу үшін білім алушылар санының оқытушыларға орташа арақатынасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 606 бұйрығы (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 1 қарашада № 17670 болып тіркелген).

11-кесте. «ЖЖОКБҰ студенттері мен оқытушыларының арақатынасы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	ЖЖОКБҰ контингенті	Бір ПОҚ-қа шаққандағы білім алушылар саны	Балл
1.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	28441	13,08	**5,00**
2.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	10978	14,39	**4,54**
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	5806	14,66	**4,46**
4.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	6173	15,06	**4,34**
5.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	13916	15,72	**4,16**
6.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	11391	16,39	**3,99**
7.	Торайғыров университеті	511	8878	17,37	**3,76**
8.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	25914	18,92	**3,46**
9.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	9031	19,17	**3,41**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	22327	19,20	**3,41**
11.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	152	3095	20,36	**3,21**
12.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	2345	21,92	**2,98**
13.	Орталық-Қазақстан академиясы	69	1822	26,41	**2,48**
14.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	7736	26,68	**2,45**
15.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	14379	26,68	**2,45**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

11-кестеде оқытушылардың ЖЖОКБҰ-ның жалпы контингентіне қатынасын көруге болады. Осы критерий бойынша үздік көрсеткіш Әл-

Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде тіркелді, ол университетте бір оқытушыға орташа есеппен 13 білім алушы келеді.

1.3.2 «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі

Дәрежелі оқытушылардың үлесі профессор-оқытушылар құрамының академиялық біліктілігі мен кәсібилігінің маңызды көрсеткіші. Ғылыми дәрежесі (ғылыми дәрежесі және (немесе) философия докторы PhD/бейіні бойынша доктор (академиялық) дәрежесі және (немесе) ғылыми атағы және «өнер» кадрларын даярлау үшін «ҚР Еңбек сіңірген жаттықтырушысы» спорттық атағы) бар оқытушылар ЖЖОКБҰ-да білім мен ғылыми қызметтің жоғары деңгейін қамтамасыз етуде маңызды рөл атқарады.

Оқу орнында дәрежелі оқытушылардың едәуір санының болуы оның іргелі және қолданбалы ғылыми зерттеулер жүргізу, ғылыми әзірлемелердің нәтижелерін білім беру процесіне кіріктіру, сондай-ақ халықаралық ғылыми жобаларға қатысу мүмкіндігі туралы куәландырады. Бұл тез өзгеретін кәсіби орта жағдайында жұмысқа дайын жоғары білікті мамандарды қалыптастыру үшін қолайлы жағдай жасайды.

Сонымен қатар, дәрежелі оқытушылар педагогикалық құзыреттіліктің жоғары деңгейіне ие, бұл оларға білімді тиімді жеткізуге, студенттерде сыни ойлау мен аналитикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді. Мұндай оқытушылардың жоғары үлесі оқу орнының академиялық стандарттарға бейілділігін және білім беру бағдарламаларының сапасын үздіксіз жетілдіруге ұмтылысын көрсетеді.

Бұл критерий ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының академиялық және кәсіптік даярлықтың қазіргі заманғы талаптарына қаншалықты сәйкес келетіндігі туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді, сондай-ақ оның ғылыми және білім беру орталығы ретіндегі беделін нығайтуға ықпал етеді.

12-кесте. «Дәрежелі оқытушылардың үлесі» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ штаттық ПОҚ саны	Штаттық дәрежелі ПОҚ саны	Үлес, (%)	Балл
1.	Орталық-Қазақстан академиясы	69	26	38,3%	**5,00**
2.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	107	22	20,5%	**2,68**
3.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	152	20	13,4%	**1,75**
4.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	290	27	9,2%	**1,20**

5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	539	27	4,9%	**0,65**
6.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	471	19	4,1%	**0,53**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	396	15	3,7%	**0,48**
8.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	410	15	3,7%	**0,48**
9.	Торайғыров университеті	511	17	3,4%	**0,44**
10.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	695	16	2,4%	**0,31**
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	763	14	1,9%	**0,25**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	885	16	1,8%	**0,23**
13.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	1163	19	1,7%	**0,22**
14.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1370	19	1,4%	**0,18**
15.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2175	13	0,6%	**0,08**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

12-кестеде бұл ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ-ның дәрежелі ПОҚ үлесі орта есеппен 7,4% құрайтынын көруге болады. Дәрежелі ПОҚ-ның ең көп үлесі мынадай ЖЖОКБҰ-да жұмыс істейді: Орталық-Қазақстан академиясы.

1.3.3 «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі

«Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі білім беру процесінің қаржылық қамтамасыз етілуін және оқу орнының оқытудың негізгі аспектілеріне қаражат салуға дайындығын бағалауға мүмкіндік беретін маңызды көрсеткіштердің бірі. Бұл критерийде бағдарламалық қамтамасыз ету және кітапхана қорын дамыту шығындары ескеріледі.

Бағдарламалық қамтамасыз ету шығындары әртүрлі пәндерге арналған арнайы бағдарламалар, оқу процесін басқару жүйелері және оқытудың тиімділігі мен интерактивтілігін арттыратын басқа да цифрлық құралдар сияқты оқу процестеріне қажетті лицензиялық бағдарламаларды сатып алу және жаңарту шығындарын қамтиды. Бұл ББ өзектілігін сақтау және студенттерді заманауи технологиялармен жұмыс істеуге дайындау үшін маңызды.

Кітапхана қорын дамыту шығындарына студенттердің өзекті және сапалы оқу және ғылыми ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету үшін қажетті жаңа оқулықтарды, ғылыми әдебиеттерді, электрондық ресурстар мен дерекқорларды сатып алу шығындары кіреді. Кітапхана қорын дамыту білімді тереңдетуге және ғылыми зерттеулер жүргізуге ықпал ететін

академиялық ортаның маңызды құрамдас бөлігі.

13-кесте. «Материалдық және оқу базасын дамытуға арналған шығындарды талдау» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ЖЖОКБҰ контингенті	1 студентке шаққандағы шығындар көлемі (теңге)	Балл
1.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	25914	42419	**5,00**
2.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	7736	36807	**4,43**
3.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	14379	23345	**3,08**
4.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6173	18761	**2,61**
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	28441	13547	**2,09**
6.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	22327	11075	**1,84**
7.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	3095	10591	**1,79**
8.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	2345	6017	**1,33**
9.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	10978	5783	**1,30**
10.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	13916	5563	**1,28**
11.	Торайғыров университеті	8878	5092	**1,23**
12.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	9031	3800	**1,10**
13.	Орталық-Қазақстан академиясы	1822	3757	**1,10**
14.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5806	3511	**1,07**
15.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	11391	2779	**1,00**

Дереккөз: ЖЖОКБҰ мәліметтері

13-кестеде көрсетілген 1 студентке бөлінген қаражатты талдау бойынша келесі ЖЖОКБҰ жоғары нәтиже көрсетті: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті және Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті.

1.3.4 «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі

«Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі оқытушыларды қаржылық қолдау деңгейін және жанама түрде оқу орнындағы білім беру процесінің сапасын көрсететін маңызды көрсеткіш. Медианалық жалақы – оқытушылардың жартысы жалақыны осы деңгейден жоғары, ал екінші жартысы төмен алатын бөліну нүктесі. Бұл көрсеткіштің орташа жалақыдан айырмашылығы, оған өте жоғары немесе өте төмен жалақы сияқты шекті мәндер әсер етпейді.

Медианалық жалақы деңгейі оқытушылардың мотивациясымен және олардың жұмысқа қанағаттануымен тығыз байланысты. Жалақының жоғары деңгейі университетке білікті мамандарды тартуға және ұстап қалуға мүмкіндік береді, ол дегеніміз оқыту мен ғылыми қызметтің сапасына оң әсер етеді. Лайықты жалақы алатын оқытушылар үнемі кәсіби дамуға, ғылыми зерттеулерге қатысуға және студенттермен белсенді қарым-қатынасқа ынталы болады.

Сонымен қатар, медианалық жалақы көрсеткіші ЖЖОКБҰ-ның қаржылық тұрақтылығын және оның басқа оқу орындарымен салыстырғанда бәсекеге қабілетті жалақы деңгейін ұстап тұру қабілетін көрсете алады.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде оқытушы жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

14-кесте. «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша ЖЖОКБҰ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	ПОҚ медианалық жалақысы (теңге)	Балл
1.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	896191	**5,00**
2.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	673822	**3,56**
3.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	623486	**3,25**
4.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	530045	**3,16**
5.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	584039	**2,99**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	518832	**2,84**
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	552467	**2,79**
8.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	497805	**2,77**
9.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	484686	**2,70**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	465759	**2,42**
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	428287	**2,40**
12.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	403490	**2,12**
13.	Торайғыров университеті	380525	**1,99**
14.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	249371	**1,00**

15.	Орталық-Қазақстан академиясы	250689	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

14-кестеде «Профессор-оқытушылар құрамының медианалық жалақысы» критерийі бойынша талдау нәтижелері көрсетілген. «Шетел филологиясы» ББ бойынша ПОҚ орташа медианалық жалақысы 2025 жылы 502 633 теңгені құрады. ББ бойынша рейтингке қатысқан ЖЖОКБҰ арасында М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті – 896 191 теңге, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – 673 822 теңге және «Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті – 623 486 теңге көрсеткіштерін көрсетіп, алғашқы орындарды иеленді.

1.4 «Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы бойынша талдау қорытындылары

1.4.1 «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі

«Түлектердің мансаптық перспективалары» критерийлер тобы түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін көрсетеді. Топ үш критерийден тұрады: түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы, түлектердің медианалық жалақысы. Бұл критерийлер бойынша білім беру бағдарламаларының 2024 жылғы түлектері талданады. Олардың оқу бітіргеннен кейін, 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңдегі зейнетақы жарналары арқылы талдау жүргізіледі.

«Жұмысқа орналасу деңгейі» көрсеткіші түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін тікелей көрсетеді. Бұл өлшем «тұрақты жұмыспен қамту» және «шартты жұмыспен қамту»болып бөлінеді.

Тұрақты жұмысқа орналасу – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде қатарынан кемінде 3 ай тұрақты зейнетақы жарналарын алған жұмысқа орналастырылған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш.

Шартты жұмыспен қамту – 2024 жылдың тамызынан 2025 жылдың шілдесіне дейінгі кезеңде тұрақты емес негізде зейнетақы аударымдарын алған түлектердің пайызын көрсететін көрсеткіш (яғни тұрақты жұмыспен қамту жағдайларын қоспағанда, тұрақсыз табыс).

Жұмыспен қамтылуды есептеу барысында тұрақты жұмыспен қамтылған түлектердің үлесі жоғары нәтиже береді.

Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін неғұрлым сенімді есептеу үшін жалпы түлектер санынан мынадай санаттар алынып тасталды:

- Магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырған түлектер;
- Шетел азаматтары;
- Декреттік демалыстағы түлектер;
- Мерзімді әскери қызметке шақырылған түлектер;
- Шетелде білім алатын түлектер;
- Шетелде жұмыс істейтін түлектер;
- 1-2 топтағы мүгедектігі бар түлектер;

- Күш құрылымдарының қызметкерлері;
- Жас ерекшелігіне байланысты есептелмейтін түлектер (1996 жылғы және одан үлкен);
- Қайтыс болған түлектер.

Түлектердің саны 5 адамнан аз болатын келесі ЖЖОКБҰ-да есептеулер тек статистикалық деректер бойынша және сараптамалық бөлім бойынша жүргізілді, өйткені «түлектердің мансаптық перспективалары» блогы бойынша есептеу үшін деректердің аздығына байланысты көрсеткіштер дұрыс болмауы мүмкін: "Алматы гуманитарлық-экономикалық университеті, Ы. Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты.

2-диаграмма. «Шетел филологиясы» ББ бойынша түлектердің жалпы саны мен құрамы

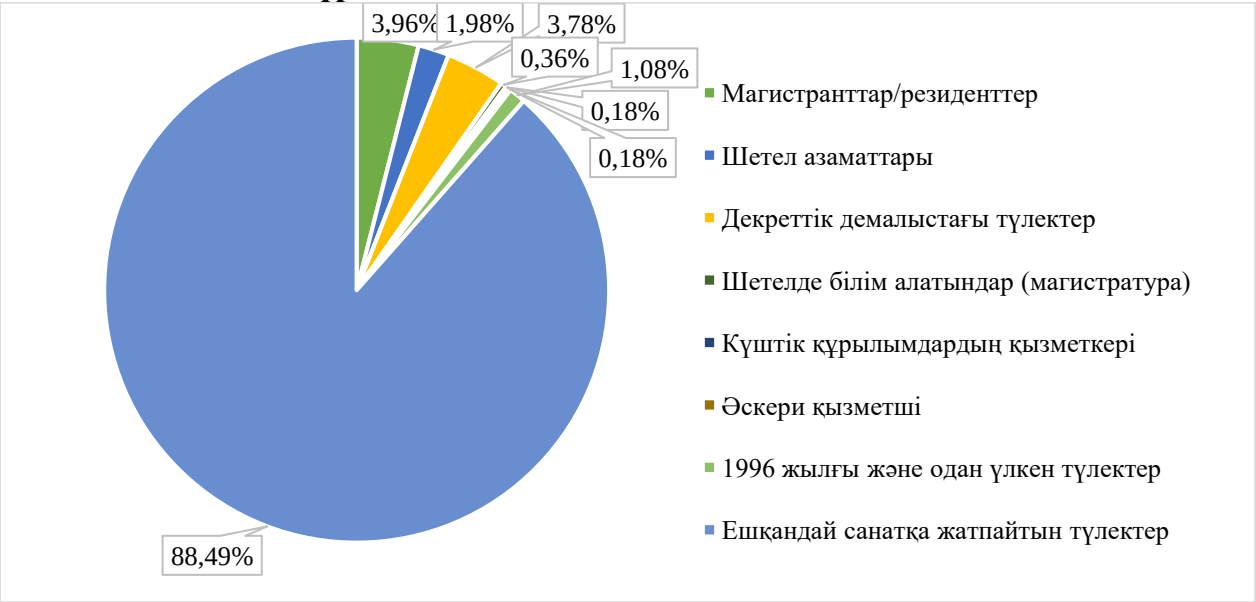

2-диаграммаға сәйкес ББ бойынша түлектердің жалпы саны 556 адамды құрады, оның ішінде: декреттік демалыста – 21; магистратурада (резидентурада) оқуды жалғастырғандар – 22; шетелде білім алатын түлектер – 2; шетел азаматтары – 11; күштік құрылымдардың қызметкері – 1; әскери қызметші – 1; 1996 жылғы және одан үлкен – 6; ешқандай санатқа жатпайтын түлектер - 492.

15-кесте. «Түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Түлектердің жалпы саны	Жұмысқа орналасу деңгейі, %	Тұрақты жұмыс, %	Шартты жұмыс, %	Балл
1.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	142	74%	74%	0,0%	**3,70**
2.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	27	81%	67%	14%	**3,63**
3.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6	100%	50%	50%	**3,50**
4.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	9	100%	44%	56%	**3,33**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	19	68%	58%	10%	**3,11**
6.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	45	73%	44%	29%	**2,80**
7.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	77	69%	47%	22%	**2,78**
8.	Торайғыров университеті	18	72%	44%	28%	**2,78**
9.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	7	71%	43%	28%	**2,71**
10.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	16	69%	44%	25%	**2,69**
11.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	34	53%	47%	6%	**2,47**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	45	58%	42%	16%	**2,42**
13.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	14	64%	29%	35%	**2,14**
14.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	19	53%	32%	21%	**2,00**
15.	Орталық-Қазақстан академиясы	9	67%	11%	56%	**1,67**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

15-кестеге сәйкес, «Шетел филологиясы» ББ бойынша жұмысқа орналасудың орташа деңгейі 72% құрады. Жұмысқа орналасу көрсеткіштері жоғары ЖЖОКБҰ: Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар

және әлем тілдері университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті. Соңғы позицияда Орталық-Қазақстан академиясы болды, онда жалпы көрсеткіш - 1,67 балл.

3-диаграмма. Түлектерің жұмысқа орналасу деңгейі

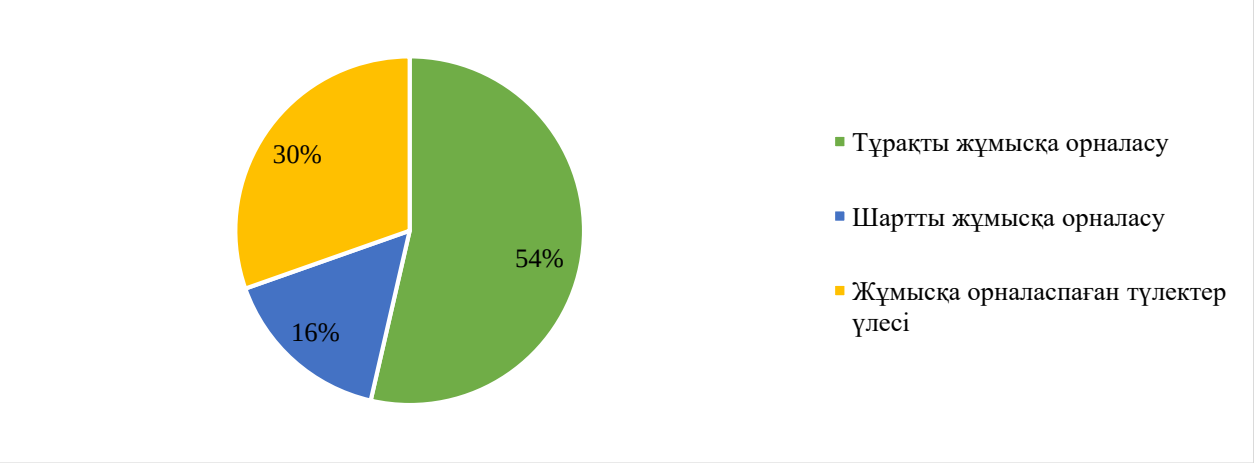

3-диаграммадан ББ бойынша түлектердің 54%-ы тұрақты, ал 16%-ы шартты түрде жұмыс істейтінін көруге болады. Түлектердің 30%-ы жұмысқа орналаспаған.

16-кесте. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмысқа орналасу деңгейі, %		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	92%	-	**100%**
2	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	58%	100%	**100%**
3	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	73%	86%	**81%**
4	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	74%	74%	**74%**
5	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	-	89%	**73%**
6	Торайғыров университеті	83%	67%	**72%**
7	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	92%	82%	**71%**
8	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	33%	**69%**
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	86%	88%	**69%**
10	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	53%	**68%**
11	Орталық-Қазақстан академиясы	-	-	**67%**
12	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	90%	87%	**64%**
13	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	76%	68%	**58%**

14	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	56%	67%	**53%**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

— *рейтингке қатыспаған*

16-кестедегі салыстырмалы талдауға сәйкес бұл критерий бойынша өткен жылғы көрсеткіштермен салыстырғанда келесі оқу орындарының көрсеткіштері жақсарған: М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті, З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті. Ал көрсеткіштердің нашарлауы мынадай ЖЖОКБҰ-да байқалады: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті. Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университетінікі тұрақты 74% құрайды.

4-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмысқа орналасу деңгейін салыстырмалы талдау

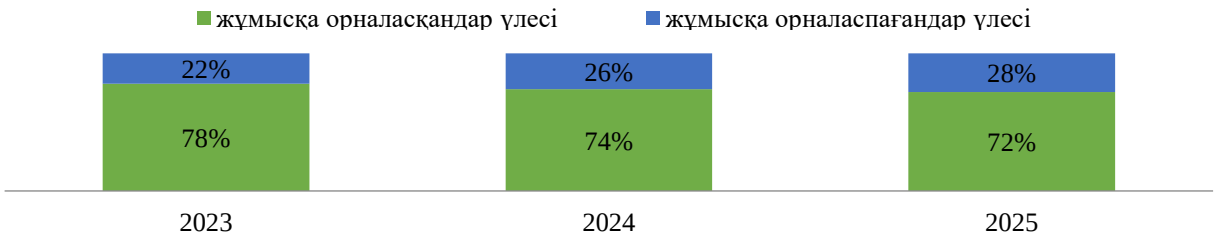

4-диаграмма еңбек нарығында ББ түлектеріне сұраныстың динамикасын көрсетеді. Алдыңғы рейтингтермен салыстырғанда осы критерий көрсеткіштері төмендеген: 2023 жылы жұмысқа орналасудың орташа деңгейі - 78%, 2024 жылы - 74%, ал 2025 жылы - 72% құрады.

1.4.2 «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі

Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы түлектердің оқуды бітіргеннен кейін қаншалықты жылдам жұмыс таба алатынын көрсететін маңызды көрсеткіш. Бұл көрсеткіш нақты білім беру бағдарламасы мен ЖЖОКБҰ дайындаған еңбек нарығындағы мамандардың сұраныс деңгейін көрсетеді.

Жұмыс іздеудің қысқа кезеңі түлектердің жоғары бәсекеге қабілеттілігін, оқу орнының жақсы беделін және білім беру бағдарламасының жұмыс берушілердің қажеттіліктеріне сәйкестігін көрсетеді. Жұмыс іздеудің ұзақ кезеңі түлектердің жеткіліксіз дайындығын, олардың дағдыларының еңбек нарығының талаптарына сәйкес келмеуін немесе белгілі бір салада жұмысқа орналасудың жалпы күрделілігін көрсетуі мүмкін.

Жұмыс іздеу ұзақтығын талдау білім беру ұйымдарына өз бағдарламаларының тиімділігін бағалауға және қажет болған жағдайда түлектердің жұмысқа орналасу нәтижелерін жақсарту үшін түзетулер енгізуге мүмкіндік береді.

17-кесте. «Түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Жұмыс іздеу ұзақтығы (аймен)	Балл
1.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	1,75	**4,66**
2.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	1,90	**4,59**
3.	Орталық-Қазақстан академиясы	2,00	**4,55**
4.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	2,06	**4,52**
5.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	2,23	**4,44**
6.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2,33	**4,39**
7.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	2,62	**4,26**
8.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	2,63	**4,26**
9.	Торайғыров университеті	2,69	**4,23**
10.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	2,70	**4,23**
11.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	2,73	**4,21**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	2,84	**4,16**
13.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	2,91	**4,13**
14.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	3,14	**4,03**
15.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	3,15	**4,02**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

17-кестеде түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығының нәтижелері көрсетілген. Келесі ЖЖОКБҰ-да түлектер 2 айдан аз уақыт ішінде жұмысқа орналасқан: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті.

5-диаграмма. 2023-2025 жылдардағы түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығын салыстырмалы талдау

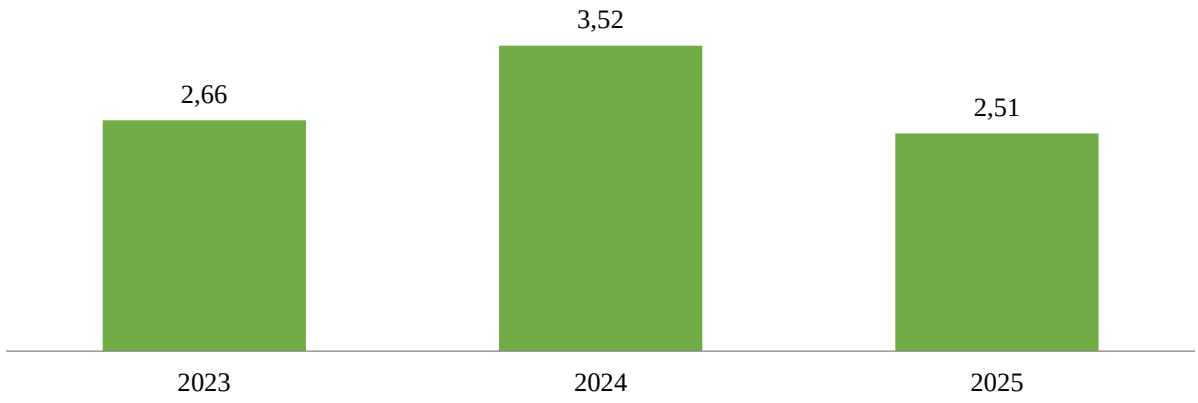

5-диаграмма еңбек нарығында «Шетел филологиясы» ББ бойынша түлектердің жұмыс іздеу ұзақтығындағы өзгерістерді көрсетеді. Өткен жылдармен салыстырғанда осы критерийдің көрсеткіштері жақсарған. Бұл өзгерістер ББ түлектеріне сұраныс динамикасын көрсетеді. 2023 жылы жұмыс іздеудің орташа ұзақтығы 2,66 айды, 2024 жылы 3,52 айды, ал 2025 жылы 2,51 айды құрады.

1.4.3 «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі

Медианалық жалақы оқуды бітіргеннен кейінгі алғашқы жылы жұмысқа орналасқан түлектердің табыс деңгейін көрсетеді. Жоғары бастапқы жалақы көбінесе білім беру бағдарламасының сапасының және оны кәсіби ортаның мойындауының көрсеткіші.

Түлектердің медианалық жалақысы туралы мәліметтер оқу орнын таңдау кезінде талапкерлер үшін бағдар бола алады, өйткені олар осы бағдарламаның түлектерінің жұмысқа орналасу және лайықты жалақы алу үшін жақсы перспективалары бар екеніне сенімді бола алады. Сонымен қатар, медианалық жалақысы жоғары бағдарламалар жұмыс берушілердің де назарын аударады, бұл тез мансаптық өсу мен тұрақты жұмысқа орналасу мүмкіндігін арттырады.

Есепте соңғы үш жылдағы түлектердің медианалық жалақысының динамикасы қарастырылады, бұл еңбек нарығындағы трендтерді анықтауға және белгілі бір білім беру бағдарламаларының түлектерінің қаншалықты табысты екенін бағалауға мүмкіндік береді.

Әдістемеге сәйкес осы критерийді саралау кезінде түлектің жұмыс істейтін аймақтың күнкөріс деңгейі есепке алынады.

18-кесте. «Түлектердің медианалық жалақысы» критерийі бойынша ББ көрсеткіштері

№	ЖЖОКБҰ атауы	Медианалық жалақы, теңге	Балл
1.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	281940,00	**5,00**
2.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	262611,59	**3,99**
3.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	227955,00	**3,82**
4.	Торайғыров университеті	211419,36	**3,53**
5.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	238700,00	**3,52**
6.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	201876,09	**3,12**
7.	Орталық-Қазақстан академиясы	190065,63	**2,96**
8.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	182330,00	**2,41**
9.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	168584,29	**2,37**

10.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	174221,25	**2,25**
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	141973,50	**2,05**
12.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	162130,95	**2,02**
13.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	144252,50	**2,00**
14.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	96314,44	**1,02**
15.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	99508,89	**1,00**

Дереккөз: ҚР ҒЖБМ мәліметтері

18-кестеде осы критерий бойынша талдау көрсетілген. Осы көрсеткіш бойынша көшбасшылар: З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті. Ең төменгі көрсеткішті Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті көрсетті.

2 Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі

Білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі білім беру процесінің сапасын, түлектердің еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін, сондай-ақ жоғары оқу орындары қызметінің жалпы көрсеткіштерін көрсететін барлық критерийлерді жан-жақты талдаудың нәтижесі болып табылады. Бұл бөлімде критерийлердің бірнеше тобы бойынша бағалау негізінде қалыптастырылған «Шетел филологиясы» ББ бойынша қорытынды рейтинг ұсынылған: білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары.

2025 жылғы рейтинг жоғарыда аталған блоктар бойынша топтастырылған 17 критерий негізінде құрылды. Әрбір критерийдің жалпы бағалау процесінде оның маңыздылығын көрсететін белгілі бір салмағы бар.

Қорытынды рейтингтің негізгі мақсаты – талапкерлерге, жұмыс берушілерге және басқа да мүдделі тараптарға ақпараттандырылған таңдау жасауға көмектесетін білім беру бағдарламаларына объективті баға беру. Сондай-ақ, рейтинг нәтижелері ЖЖОКБҰ үшін өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру және олардың ұлттық және халықаралық деңгейлердегі бәсекеге қабілеттілігін арттыру бағытында бағдар бола алады.

19-кесте. «Шетел филологиясы» ББ бойынша қорытынды рейтинг

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы	Жалпы қорытынды	Рейтингтегі орны
1.	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В03202 Қолданбалы лингвистика	2,856	**1/ 15**
2.	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық	6В02302 Шетел филологиясы	2,810	**2/ 15**

	қатынастар және әлем тілдері университеті			
3.	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В02301 Шетел филологиясы (шығыс тілдері)	2,760	**3/ 15**
4.	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В02303 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)	2,751	**4/ 15**
5.	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В02325 Шетел филологиясы	2,750	**5/ 15**
6.	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В02310 Шетел филологиясы	2,737	**6/ 15**
7.	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В02302 Шетел филологиясы	2,601	**7/ 15**
8.	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В02303 Шетел филологиясы	2,566	**8/ 15**
9.	Торайғыров университеті	6В02304 Шетел филологиясы	2,520	**9/ 15**
10.	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В02330 Шетел филологиясы	2,518	**10/ 15**
11.	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В02332 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)	2,515	**11 / 15**
12.	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В02303 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)	2,212	**12/ 15**
13.	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	6В02312 Филология: ағылшын филологиясы	2,206	**13/ 15**
14.	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	6В02301 Шетел филологиясы	2,177	**14/ 15**
15.	Орталық-Қазақстан академиясы	6В02309 Шетел филологиясы	2,103	**15/ 15**

19-кестеде «Шетел филологиясы» ББ бойынша 2025 жылғы рейтингті талдау қорытындылары ұсынылған. Деректерге сәйкес, ТОП-5 құрамына М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті, Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті сияқты ЖЖОКБҰ кірді.

20-кесте. 2023-2025 жылдардағы «Шетел филологиясы» ББ бойынша рейтингтегі орындары

№	ЖЖОКБҰ атауы	Рейтингтегі орны		
		2023 ж.	2024 ж.	2025 ж.
1	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	-	1 / 13	**1 / 15**
2	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	11 / 13	5 / 13	**2 / 15**
3	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	2 / 13	3 / 13	**3 / 15**
4	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	10 / 13	7 / 13	**4 / 15**
5	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	12 / 13	4 / 13	**5 / 15**
6	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	1 / 13	2 / 13	**6 / 15**
7	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	5 / 13	-	**7 / 15**
8	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	-	13 / 13	**8 / 15**
9	Торайғыров университеті	6 / 13	6 / 13	**9 / 15**
10	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	-	12 / 13	**10 / 15**
11	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	3 / 13	8 / 13	**11 / 15**
12	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	7 / 13	9 / 13	**12 / 15**
13	М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті	13 / 13	11 / 13	**13 / 15**
14	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	-	10 / 13	**14 / 15**
15	Орталық-Қазақстан академиясы	-	-	**15 / 15**

** - түлектер саны 5-тен аз болуына байланысты рейтингте орын алмады*
— - рейтингке қатыспаған

20-кестеде 2023-2025 жылдары «Шетел филологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысқан оқу орындарының рейтингте алған орындары салыстырылды. 2023 жылы рейтинг көшбасшылары қатарында Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті болды. 2024 жылы көшбасшылар тізімі сәл өзгерді: М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті мен Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті орын алды. 2025 жылы көшбасшы М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті өзгеріссіз қалды. 2023 жылы М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті соңғы орындарды иеленсе. 2024 жылы Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті болған. Ал 2025 жылы ең соңғы орынды Орталық-Қазақстан академиясы алды.

2025 жылғы білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары оқу орындары арасында «Шетел филологиясы» саласында мамандар даярлаудың әртүрлілігі мен сапасын көрсетеді. Талдау көрсеткендей, еңбек нарығының талаптары мен халықаралық стандарттарға бейімделе отырып, өз бағдарламаларын белсенді түрде жетілдіретін білім беру мекемелері жетекші орындарға ие болды.

М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті және Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті сияқты университеттердің жоғары нәтижелері олардың бәсекеге қабілеттілігін және түлектерінің сұранысын

растайды. Бұл оқу орындары түлектердің жұмысқа орналасу деңгейі, орташа жалақы және білім беру бағдарламаларының сапасы сияқты бірқатар критерийлер бойынша жоғары нәтижелер көрсетті.

Рейтинг нәтижелері талапкерлер, жұмыс берушілер және жоғары оқу орындары үшін құнды бағдар болып табылады, әрбір білім беру бағдарламасының мықты жақтарын анықтауға көмектеседі. Болашақта білім беру стандарттарын жақсарту және халықаралық ынтымақтастықты арттыру жөніндегі жұмысты жалғастыру Қазақстанның білім беру жүйесін одан әрі дамыту үшін маңызды қадам болады.

Қорытынды

2025 жылғы ББ бойынша білім беру бағдарламаларының қорытынды рейтингі Қазақстанның жоғары білім беру жүйесін жақсарту үшін елеулі жетістіктер мен салаларды анықтауға мүмкіндік берді. Рейтингте жетекші орындарды білім беру бағдарламаларының сапа көрсеткіштері, білім беру бағдарламасының жетістіктері, ЖЖОКБҰ жалпы көрсеткіштері, түлектердің мансаптық перспективалары сияқты критерийлер топтары бойынша жоғары нәтижелер көрсете алған университеттер иеленді.

Талдау көрсеткендей, рейтингтің жоғарғы қатарында тұрған ЖЖОКБҰ студенттерді теориялық біліммен ғана емес, сонымен қатар еңбек нарығында сұранысқа ие практикалық дағдылармен қамтамасыз ете отырып, өздерінің білім беру бағдарламаларын жетілдіру бойынша белсенді жұмыс істейді. Алдыңғы қатардағы жоғары оқу орындары жұмыс берушілермен өзара іс-қимылға және халықаралық сапа стандарттарын интеграциялауға ерекше назар аударатынын атап өту керек, себебі бұл олардың түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін айтарлықтай арттырады.

Сонымен бірге, есеп назар аударуды қажет ететін кейбір кемшіліктерді анықтады. Мысалы, бірқатар ЖЖОКБҰ-да студенттердің академиялық ұтқырлығы мен ғылыми-кәсіпкерлік бастамалары, шетелдік студенттер үлесі бойынша төмен көрсеткіштер байқалады, бұл осы бағыттарды одан әрі дамыту қажеттігін көрсетеді. Сондай-ақ, оқу орындарының бір студентке шаққандағы қаржылық шығындар көлемінде айтарлықтай айырмашылықтар байқалды.

Рейтинг нәтижелері барлық мүдделі тараптар үшін маңызды құрал. Талапкерлер мен олардың ата-аналары үшін рейтинг оқу орнын таңдау кезінде бағдар, жұмыс берушілер үшін – мамандарды даярлау сапасының индикаторы, ал жоғары оқу орындарының өздері үшін – өз бағдарламаларын жақсартуға және бәсекелестік ортадағы позицияларын нығайтуға ынталандыру ретінде қызмет етеді.

Қорытындыны келесідей жасауға болады: елеулі жетістіктерге қарамастан, Қазақстанның жоғары білім беру жүйесі жаңғыртуды және жаңа сын-тегеуріндерге бейімделуді жалғастыруда. Әр ЖЖОКБҰ білім беру бағдарламаларының жоғары деңгейін қолдап қана қоймай, еңбек нарығындағы өзгерістер мен қоғамның қажеттіліктерін ескере отырып, оларды үнемі жақсартуға ұмтылуы тиіс. 2025 жылғы қорытынды рейтинг жаһандық аренада қазақстандық білім берудің сапасы мен бәсекеге қабілеттілігін арттыруға ықпал ете отырып, осы мақсаттарға қол жеткізу жолындағы маңызды қадамдардың бірі. Білім беру бағдарламаларын жетілдіруді жалғастыру және түлектерді тез өзгеретін әлемде табысты кәсіби қызмет үшін қажетті білім мен дағдылармен қамтамасыз ету үшін жан-жақты жұмыс жасау өте маңызды.

Қосымша 1

«Шетел филологиясы» ББ бойынша рейтингке қатысатын ЖЖОКБҰ тізімі

№	ЖЖОКБҰ атауы	ББ атауы
1	Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті	6В02303 Шетел филологиясы
2	Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті	6В02310 Шетел филологиясы
3	«Нұр-Мүбарак» Египет ислам мәдениеті университеті	6В02301 Шетел филологиясы
4	Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті	6В02301 Шетел филологиясы (шығыс тілдері)
5	Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті	6В02303 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)
6	А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті	6В02303 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)
7	З. Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті	6В02325 Шетел филологиясы
8	Абылай хан атындағы Қазақ халықаралық қатынастар және әлем тілдері университеті	6В02302 Шетел филологиясы
9	Қ.А.Ясауи атындағы халықаралық Қазақ-Түрік университеті	6В02332 Шетел филологиясы (ағылшын тілі)
10	М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан университеті	6В02302 Шетел филологиясы
11	М.Х.Дулати атындағы Тараз өңірлік университеті	6В02312 Филология: ағылшын филологиясы
12	Торайғыров университеті	6В02304 Шетел филологиясы
13	М.С.Нәрікбаев атындағы КАЗГЮУ университеті	6В03202 Қолданбалы лингвистика
14	Орталық-Қазақстан академиясы	6В02309 Шетел филологиясы
15	М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті	6В02330 Шетел филологиясы